

COACHING MET BEHULP VAN HONDEN

Geschiktheid voor cliënten die zich niet aangetrokken voelen tot honden.

Evelien J. Tewes

2115945

Dit is een openbaar document.

COACHING MET BEHULP VAN HONDEN

Geschiktheid voor cliënten die zich niet aangetrokken voelen tot honden.

Een onderzoek in opdracht van Fontys Hogeschool HRM en Psychologie en Coachen met Honden

Evelien J. Tewes (2115945)

Son, september 2011

Afstudeerbegeleiding:

Dr. L.G.M. Derckx (afstudeerdocent Fontys)

Dr. A.T.A.M. Nederstigt (methodologiedocent Fontys)

A.M.W.E. Gijsbers, MB (onderzoeksbegeleider Coachen met Honden)

Instituut en opleiding:

Fontys Hogeschool HRM en Psychologie

Toegepaste Psychologie



VOORWOORD

Toen ik zo'n twee en een half jaar geleden in contact kwam met het fenomeen coachen met honden, had ik niet kunnen bedenken dat dit uiteindelijk het onderwerp van mijn afstudeeronderzoek zou worden. Toch is het voor mij niet meer dan logisch dat ik samen met Coachen met Honden – zowel het bedrijf als het onderwerp – mijn studie Toegepaste Psychologie afsluit. Ik ben zo betoverd door deze unieke manier van coachen. Ik heb al zoveel kleine wonderen zien plaatsvinden tussen mens en dier, dat voor mij vaststaat dat coaching met honden werkt.

Ik ben me er natuurlijk wel van bewust dat lang niet iedereen die overtuiging deelt. De meningen over coaching met honden zijn verdeeld, zeer verdeeld. Doorslaggevend bewijs over de werking ervan is er nog niet. Het vakgebied is echter wel enorm in beweging, dus de behoefte aan empirisch onderzoek groeit. Ik draag hier graag, vanuit mijn passie voor het onderwerp, een steentje aan bij. Daarbij heb ik zo goed mogelijk geprobeerd om in mijn rol als onderzoeker neutraal te blijven. Dit was niet altijd even makkelijk, maar mede dankzij mijn neutrale sparringpartners is mijn bias zo klein mogelijk gehouden.

Ik wil graag mijn enorme dank betuigen aan mijn opdrachtgevers, begeleiders, mentoren, life-coaches, maar vooral goede vriendinnen Anja Gijsbers en Irene Glansbeek. Zonder hen was dit onderzoeksrapport er nooit geweest. Zij hebben mij niet alleen een afstudeeromgeving geboden, maar mij vooral gesteund op de momenten dat ik twijfelde. Dank jullie wel.

Daarnaast dank ik mijn afstudeerdocent, Leon Derckx, dat ik mijn afstuderen op mijn eigen manier mocht en kon doen. Dank voor je ondersteuning, vertrouwen en mogelijkheid tot sparren. Laat dit rapport een aanmoediging zijn voor jou om eens een coaching te komen doen. Ik durf te wedden dat het je zal raken!

Verder dank ik de mensen die hun ervaringen over het coachen met honden hebben willen delen met mij in de interviews. Het zijn uiteindelijk dit soort ervaringen die verantwoordelijk zijn voor het succes van coaching met behulp van dieren. Dank voor jullie oprechtheid, en zeg het voort.

En dit rapport zou niet compleet zijn zonder mijn oprechte dankbetuigingen aan mijn wijze leermeesters op vier poten: Steffie, die me leerde wat onvoorwaardelijk liefhebben is; Juno, die me leerde over persoonlijk leiderschap; en Kai, die me leerde om op mijn intuïtie te vertrouwen.

Son, 19 december 2011.

SAMENVATTING

In deze scriptie wordt onderzocht of coaching met behulp van honden geschikt kan zijn voor cliënten die zich niet aangetrokken voelen tot honden enerzijds en voor cliënten die voorafgaand aan de coaching lage verwachtingen hebben over de effectiviteit van coaching met honden anderzijds. Hiervoor is gebruik gemaakt van een kwantitatief onderzoek met behulp van vragenlijsten ($N = 35$) en een kwalitatief onderzoek met behulp van topicinterviews ($N = 9$).

Het kwantitatieve onderzoek bestaat uit twee vragenlijsten. Met de eerste vragenlijst is gemeten in hoeverre de respondenten verwachtten dat coaching met honden hen kon helpen om hun doelen te bereiken. Daarnaast is gemeten in hoeverre de respondent zichzelf een liefhebber van honden vond. De tweede vragenlijst meet de kwaliteit van de relatie tussen de coach en de cliënt en de ervaren band tussen de hond en de cliënt. De kwaliteit van de relatie tussen de coach en de cliënt wordt hierbij gezien als een indirecte maat voor de effectiviteit van de coaching, aangezien de kwaliteit tussen een therapeut en cliënt als een van de belangrijkste helende componenten van therapie wordt gezien (Lambert & Barley, 2001).

Het kwalitatieve onderzoek bestaat uit negen topicinterviews met cliënten die dit jaar aan een coaching met honden hebben meegedaan. Tijdens de interviews is onder andere gevraagd naar hun verwachtingen voorafgaand aan de coaching, hun vooringenomenheid met honden, hun ervaringen tijdens de coaching en hun mening over coaching met honden nu, ook met betrekking tot de toepasbaarheid van deze coachmethodiek met betrekking tot verschillende doelgroepen.

Na analyse van de resultaten kan concluderend gezegd worden dat zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve resultaten aanwijzingen geven om aan te nemen dat coaching met honden geschikt kan zijn voor cliënten die zich niet uitgesproken aangetrokken voelen tot honden. De resultaten zijn echter niet eenduidig en sterk genoeg om een conclusie te kunnen trekken over de geschiktheid van coaching met honden voor cliënten met lage verwachtingen vooraf. Er is binnen de steekproef geen significant verband gevonden tussen de mate waarin iemand zich aangetrokken voelt tot honden en de verwachting die iemand heeft over de effectiviteit van coaching met honden.

Aan de hand van deze resultaten zijn enkele aanbevelingen geformuleerd om een groter deel van de doelgroep van de opdrachtgever te overtuigen van de geschiktheid van coaching met behulp van honden, ook voor mensen die zich niet aangetrokken voelen tot honden.

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	8
Aanleiding	8
Probleemstelling	8
Doelstelling	9
Hoofd- en deelvragen	10
Begripsbepaling	10
Methode	11
Opbouw van het rapport	12
2. Theoretisch kader	13
2.1 Invloed van dieren op mensen	13
Kalmerende effecten	14
Agitatie-reducerende effecten	14
Bieden van sociale steun	15
Bemiddelen van sociale interactie	17
Andere resultaten	19
Conclusie	19
2.2 Invloed van coaching	19
Effecten van coaching	20
Factoren van effectiviteit	21
kwaliteit van de coachrelatie	22
Conclusie	24
3. Methode van onderzoek	25
3.1 Deelonderzoek 1: Survey-onderzoek	25
Inleiding	25
Onderzoeksopzet	25
Deelnemers	26
Meetinstrumenten	27
Operationalisatie	30
Analyse	30
Kanttekeningen	31
3.2 Deelonderzoek 2: Topicinterview	32
Inleiding	32
Onderzoeksopzet	32
Deelnemers	33
Meetinstrumenten	33
Operationalisatie	33
Analyse	34
Kanttekeningen	34
4. Resultaten	36
4.1 Resultaten van deelonderzoek 1: Survey-onderzoek	36
Respondenten	36
Non-respons	37

Interne betrouwbaarheid.....	37
Resultaten vragenlijst 1.....	38
Resultaten vragenlijst 2.....	40
Analyse.....	41
Conclusie.....	46
4.2 Resultaten van deelonderzoek 2: Topicinterviews	47
Respondenten	47
Non-respons.....	47
Analyse.....	47
5. Conclusie en discussie	57
5.1 Conclusie	57
Conclusies deelonderzoek 1: Survey-onderzoek.....	57
Conclusies deelonderzoek 2: Topicinterviews	59
Antwoord op de hoofdvraag.....	61
5.2 Discussie.....	62
Evaluatie.....	62
Kanttekeningen en beperkingen	63
Suggesties voor vervolgonderzoek	64
6. Aanbevelingen	66
Publicaties	66
Lezingen en demonstraties	67
Testimonials	67
Doelgroep	67
Profilering.....	68
Belang van de aanbevelingen	68
Literatuurlijst.....	69
Bijlagen.....	73
I. Analyseplan	73
Kwantitatieve analyse	73
Kwalitatieve analyse	76
II. Materiaal	77
Vragenlijst 1	77
Vragenlijst 2	80
Scoring vragenlijst 2	90
Instructies voor de coach	91
Topic list voor interviews	93
III. Casus ter illustratie van de coachmethodiek met honden.....	94
IV. Codeboek.....	95
V. Taxonomie	102
VI. Authenticiteitverklaring	119

1. INLEIDING

Wie was Sigmund Freud? De grondlegger van de psychoanalyse wordt door velen gezien als één van de meest invloedrijke psychologen en filosofen van de vorige eeuw. Hij staat bekend om zijn ideeën over het onbewuste en over (seksuele) driftenergieën. Minder bekend is het feit dat Freud honden inzette tijdens zijn therapiesessies (Coren, 1999). Freud maakte tijdens zijn sessies gebruik van zijn hond, een Chow Chow genaamd Jo-Fi, naar eigen zeggen omdat zij over de vaardigheid beschikte om de gemoedstoestand van Freuds cliënten aan te voelen. Daarnaast merkte Freud op dat de aanwezigheid van Jo-Fi een kalmerende invloed leek te hebben op zijn cliënten (Coren, 1999).

AANLEIDING

Het idee dat honden psychosociale steun en heling kunnen bieden aan mensen, wordt vandaag de dag door steeds meer beroepsbeoefenaren geïntegreerd in de psychosociale zorg. In Nederland zijn er inmiddels een aantal therapeuten en coaches die honden inzetten binnen hun vakgebied. Deze interventies worden vaak aangeduid met de termen *animal-assisted therapy* (AAT) en/of *animal-assisted interventions* (AAI). De opdrachtgever van dit onderzoek, Coachen met Honden, is een van deze organisaties die coaching op persoonlijke en professionele ontwikkeling voor mensen aanbiedt met behulp van de hond als levend leermiddel. Een casus over deze vorm van coaching is ter illustratie opgenomen in bijlage III.

Enig onderzoek naar de effecten van een hond als hulpmiddel bij therapie is inmiddels gedaan. Onderzoek naar *coaching* met behulp van honden is echter op het moment van schrijven niet bekend bij de auteur. Vanwege de behoefte aan empirische onderbouwing van hun dienst, vraagt de opdrachtgever om advies.

PROBLEEMSTELLING

De meningen over de waarde van honden binnen het coachproces zijn verdeeld. Enerzijds is er een groep mensen – zowel beroepsbeoefenaren als cliënten – die overtuigd zijn van de toevoegende waarde van de hond en diens rol binnen het coachproces. Anderzijds zijn er ook velen die hier nog sceptisch over zijn. Onderzoekresultaten zijn niet altijd eenduidig (Fine, 2006). Tevens kan de vraag worden gesteld of het verstandig is om een hond in te zetten bij coaching als met andere methoden wellicht een vergelijkbaar resultaat bereikt kan worden. Zeker als bedacht wordt dat het inzetten van een hond ook risico's met zich meebrengt op het gebied van hygiëne en veiligheid. Empirisch onderzoek naar de rol van een hond binnen coaching is dus nodig omdat de opdrachtgever een onderbouwde toelichting wil kunnen geven aan mensen die twijfelen over de rol van honden binnen een coachtraject.

Verder kampt het product van coaching met honden met een imagoprobleem; het wordt bijvoorbeeld snel gezien als niet-professioneel, spiritueel en “alternatief”, waardoor waarschijnlijk slechts een klein gedeelte van de totale doelgroep aangetrokken wordt. Dit imagoprobleem zorgt

er, samen met de grote onbekendheid van het coachen met behulp van honden, voor dat de opdrachtgever problemen ondervindt met het bereiken en overtuigen van een groot deel van haar doelgroep.

Volgens de opdrachtgever heerst bij een aanzienlijk deel van haar doelgroep de overtuiging dat coaching met behulp van honden hen niet kan helpen bij het behalen van hun coachdoelen (maar andere vormen van coaching meestal wel). Het is niet altijd te achterhalen waar deze negatieve verwachting over de effectiviteit van coaching met honden op gebaseerd is. Uit niet-gedocumenteerde gesprekken van de onderzoeker met verscheidene gesprekspartners over coaching met honden, werd wel meerdere malen door de gesprekspartner aangegeven dat ze verwachten dat coaching met honden alleen effecten heeft op die groep mensen die zich sterk aangetrokken voelen tot honden. Of deze aanname juist is, wordt in deze scriptie onderzocht. De opdrachtgever denkt namelijk dat ze door deze overtuiging een groot deel van haar doelgroep misloopt: mensen verwachten dat coaching met honden alleen effectief is bij mensen die zich sterk aangetrokken voelen tot honden en schrijven zich niet in voor een coaching met honden als zij die aantrekkingskracht zelf niet voelen. De opdrachtgever is van mening dat coaching met honden ook voor deze subdoelgroep (zij die zich niet vanzelfsprekend aangetrokken voelen tot honden) waardevol kan zijn, ongeacht hun verwachtingen of vooringenomenheid met honden. Ze wil deze aanname graag getoetst hebben.

DOELSTELLING

Het succes van een therapietraject wordt bepaald door een groot aantal factoren, waarbij de kwaliteit van de therapeutische relatie als de meest door de therapeut beïnvloedbare en dus belangrijkste succesfactor wordt gezien (Lambert & Barley, 2001). Omdat een empirisch experiment naar de effectiviteit van coaching met honden, hoe waardevol ook, niet te realiseren is binnen de gegeven tijd, is gekozen om deze succesfactor als een indirecte maat voor de effectiviteit van coaching met honden te gebruiken. Er is dus gekozen om het onderzoek te richten op de kwaliteit van de relatie tussen de coach en de cliënt en of de hond een rol speelt bij de totstandkoming van deze relatie.

De opdrachtgever heeft behoefte aan informatie in de vorm van een onderzoeksrapport en advies om beter om te kunnen gaan met de scepsis op haar product. Met het advies wil de opdrachtgever de weerstand tegen haar product verminderen bij de doelgroep. Daarnaast heeft de opdrachtgever de intrinsieke motivatie om deze nichemarkt als geheel met onderzoek te onderbouwen en rechtvaardigen:

- vanwege de wens om een professioneel en (dus) empirisch onderbouwd product neer te zetten;
- vanuit de overtuiging, verkregen door jaren ervaring, dat coaching met honden een waardevolle aanvulling is op het vakgebied van coaching, voor een breed publiek;
- en dat het label van “alternatief” daarom niet genoeg recht doet aan het product.

De doelstelling van het onderzoek is dus:

Een bijdrage leveren aan de kennis over de geschiktheid van coaching met honden bij cliënten:

- *die zich in verschillende maten aangetrokken voelen tot honden;*
- *die verschillende verwachtingen hebben over de effectiviteit van coaching met honden.*

HOOFD- EN DEELVRAGEN

In deze scriptie wordt antwoord gegeven op de vraag:

In hoeverre is coaching met honden geschikt voor cliënten die zich niet uitgesproken aangetrokken voelen tot honden?

Om tot een antwoord te komen op de hoofdvraag, zullen de volgende deelvragen beantwoord worden:

1. Bestaat er een verband tussen de verwachting van een cliënt vooraf over de effectiviteit van coaching met honden en diens vooringenomenheid met honden?
2. Bestaat er een verband tussen de verwachting van een cliënt vooraf over de effectiviteit van coaching met honden en de kwaliteit van de relatie tussen de coach en de cliënt?
3. Zijn er verschillen tussen cliënten die vooraf hoge verwachtingen hebben over de effectiviteit van coaching met honden en cliënten die vooraf laag-neutrale verwachtingen hebben over de effectiviteit van coaching met honden?
4. Bestaat er een verband tussen de vooringenomenheid met honden en de kwaliteit van de relatie tussen de coach en cliënt?
5. Zijn er verschillen tussen cliënten die een zeer hoge vooringenomenheid met honden hebben en cliënten die een laag-gemiddelde vooringenomenheid met honden hebben?
6. Bestaat er een verband tussen de ervaren band tussen de hond en cliënt en de kwaliteit van de relatie tussen de coach en de cliënt?
7. Wat zijn de ervaringen van een cliënt na een coaching met honden?

Vervolgens worden aanbevelingen gegeven over hoe de resultaten van het onderzoek benut kunnen worden door de opdrachtgever.

BEGRIPSBEPALING

Hieronder volgen de definities van de te gebruiken begrippen in dit onderzoek.

Coaching: In dit onderzoek wordt de definitie van Coenen gebruikt, namelijk: "Coaching is een doel- of resultaatgerichte vorm van begeleiden gericht op het zelfstandig functioneren in het werk of gericht op het (verder) leren van het individu." (Lankamp & Santman, 2009)

Coaching met honden: Een specifieke vorm van coaching waarbij een of meer honden aanwezig is/zijn. De interventies zijn doel- en oplossingsgericht van karakter en worden begeleid en/of gegeven door een professional uit de psychosociale zorg of begeleiding. (Fine, 2006)

Aangezien coaching met honden qua definitie in het verlengde ligt van animal-assisted therapy (AAT), wordt ook een definiëring gegeven voor dit begrip.

Animal-assisted therapy (AAT): “AAT is een oplossingsgerichte interventie waarin een dier, dat aan specifieke criteria voldoet, een fundamenteel onderdeel uitmaakt van het behandelingsproces. AAT wordt begeleid en/of gegeven door een professional uit de psychosociale zorg of begeleiding die over gespecialiseerde expertise bezit en blijft bij het beoefenen van AAT binnen het domein van zijn/haar eigen professie. Hoofdkenmerken zijn onder andere specifiek geformuleerde doelen voor elk individu en gemeten vooruitgang.”¹ (Fine, 2006, p. 23).

Coach: Een persoon die geschoold is om mensen te begeleiden, trainen en adviseren in persoonlijke en professionele ontwikkeling.

Cliënt, coachee of deelnemer: De persoon die door de coach begeleid wordt.

Invloed of effecten van coaching: De effecten die een coaching teweeg brengt bij de cliënt op verschillende niveaus, zoals gemoedstoestand, gedrag en attitude.

Effectiviteit van coaching: De mate waarin het gewenste resultaat van een coachinterventie is bereikt.

Kwaliteit van een coachrelatie: Een (intermenselijke) relatie is een verband, verhouding of betrekking tussen twee personen. Bij een coachrelatie gaat het specifiek om de relationele verhouding of verband tussen de coach en de cliënt. De kwaliteit van een coachrelatie geeft de aard en waardering van de onderlinge relatie tussen coach en cliënt weer. In sommige literatuur wordt ook de term werkrelatie, werkverbond, werkalliantie of working alliance gebruikt.

METHODE

Het onderzoek bestaat uit twee deelonderzoeken: een toetsend kwantitatief surveyonderzoek en een exploratief kwalitatief onderzoek door middel van topicinterviews. Het surveyonderzoek bestaat uit twee vragenlijsten, welke afgenomen worden voorafgaand aan en direct na een coaching met honden. De interviews worden telefonisch afgenomen met oud-deelnemers die in 2011 een coaching met honden hebben ondergaan.

De eerste vragenlijst van het kwantitatieve onderzoek meet in hoeverre de deelnemers verwachten dat coachen met honden effectief is op een vijfpunts-Likertschaal. Tevens kunnen ze invullen in

¹ Oorspronkelijke definitie in het Engels: “AAT is a goal-directed intervention in which an animal that meets specific criteria is an integral part of the treatment process. AAT is direct and/or delivered by a health/human service professional with specialized expertise and within the scope of practice of his/her profession. Key features include specific goals and objectives for each individual and measured progress.

hoeverre ze zichzelf een hondenliefhebber vinden op een vijfpunts-Likertschaal. De tweede vragenlijst meet de kwaliteit van de coachrelatie en de ervaren band met de hond door middel van 36 uitspraken met antwoorden op een vijfpunts-Likertschaal. Verder wordt een aantal deelnemers geïnterviewd over hun ervaring gedurende het coachen met honden om meer diepgaande, kwalitatieve data te bemachtigen. De methode van onderzoek wordt verder toegelicht in hoofdstuk 3.

Bij de analyse van de resultaten wordt vervolgens gekeken naar eventuele verschillen en mogelijke verbanden tussen de kwaliteit van de coachrelatie, de ervaren band met de hond, de verwachtingen over de effectiviteit van coaching met honden vooraf en de mate waarin de deelnemer vooringenomen is met honden. De conclusies van het kwantitatieve onderzoek worden vergeleken met de bevindingen uit de diepteinterviews. Eventueel kunnen de conclusies uit de interviews gebruikt worden om de gevonden uitkomsten te verklaren. De gehanteerde analyses worden toegelicht in het analyseplan in bijlage I.

OPBOUW VAN HET RAPPORT

De opbouw van het rapport is als volgt: in hoofdstuk 2 wordt het theoretische kader van het onderzoek gegeven. Hoofdstuk 3 beschrijft daarna de methodes van onderzoek voor de twee aparte deelonderzoeken. Hoofdstuk 4 geeft de resultaten van de twee deelonderzoeken weer. De conclusie en discussie worden besproken in hoofdstuk 5. Op grond van de conclusie worden aanbevelingen gegeven in hoofdstuk 6. Literatuurlijst en bijlagen zijn aan het eind van het verslag opgenomen.

2. THEORETISCH KADER

In dit hoofdstuk volgt een uitwerking van de theoretische achtergronden en beschikbare literatuur omtrent het onderzoeksonderwerp.

2.1 INVLOED VAN DIEREN OP MENSEN

De mens heeft zich, door de millennia heen, op verschillende wijzen verhouden tot dieren. Het idee dat gedomesticeerde dieren, naast voedsel, transport en veiligheid, de mens ook psychosociale steun en heling kunnen bieden, is in feite niet nieuw. In vele oude culturen werden dieren al gezien als waardevolle en onmisbare metgezellen die over helende eigenschappen beschikten (Walsh, 2009). Met de komst van de inquisitie in de middeleeuwen kwam er abrupt een einde aan deze animistische² geloofsovertuigingen in (bovennatuurlijke) krachten van dieren (Fine, 2006). Hechte banden met dieren of affiniteit voor dieren werden gelijk gesteld aan satanisme, hekserij en ander ketters gedrag. Fine (2006) geeft in zijn historische beschouwing van de band tussen mensen en dieren aan hoe in deze periode een grote figuurlijke kloof ontstond tussen menselijke en niet-menselijke dieren.

Rond de 17^e eeuw begon men geleidelijk aan weer meer gevoelens van sympathie en respect te krijgen voor dieren en de natuur (Fine, 2006). Leiders en aristocraten begonnen als eerste gezelschapsdieren te houden. Schoothondjes werden gefokt en gehouden als symbool van status maar ze zouden ook een goede remedie zijn tegen een aantal ziektes (Fine, 2006). Het houden van gezelschapsdieren stroomde ook door naar de middenklasse. Volgens Fine (2006) schreef John Locke in 1699 dat dieren zelfs een socialiserende functie konden hebben, vooral bij kinderen. Locke bepleitte dan ook dat ouders hun kinderen “honden, eekhoorns, vogels en andere dergelijke dingen” zouden moeten geven om te verzorgen (Fine, 2006). Zo zouden de kinderen worden aangemoedigd om gevoelens van zachtheid en verantwoordelijkheid te ontwikkelen.

Toch lijkt de kloof tussen mensen en dieren vandaag de dag nog niet helemaal verdwenen. Wereldwijd is er nog veel dierenleed in de vorm van uitbuiting, verwaarlozing, et cetera. Steeds meer organisaties en zelfs politieke partijen proberen dit echter ook weer te bestrijden. De positie van het dier ten opzichte van de mens blijft vooralsnog een thema van discussie.

Het is dan wellicht ook niet zo vreemd dat therapeutische interventies met behulp van dieren zowel toegejuicht als weggewuifd worden. Daarom is een kritische beschouwing van de reeds gemeten invloeden van dieren op mensen noodzakelijk. In deze beschouwing wordt, gezien het onderwerp van het onderzoek, voornamelijk gekeken naar de diersoort hond. Waar mogelijk is gebruik

² Animisme is “het toekennen van een geest aan niet-menselijke dingen zoals planten, bomen, dieren, het weer, vuur, werktuigen, enzovoorts” (Encyclo, n d).

gemaakt van onderzoek waarbij gewerkt wordt met een voor de proefpersoon onbekend dier. Bij sommige onderzoeken wordt de invloed van een bekend dier, meestal het eigen huisdier, gemeten. Dit is voor de opdrachtgever en het onderzoek geen bezwaar, daar tijdens de coachsessies gewerkt kan worden met – voor de cliënt – zowel bekende honden (de hond van de cliënt zelf) als onbekende honden (de honden van de opdrachtgever).

KALMERENDE EFFECTEN

Onderzoeksresultaten hebben aangetoond dat vriendelijke en kalme honden een kalmerend effect kunnen hebben op de menselijke gemoedstoestand (Friedmann, Katcher, Thomas, Lynch, & Messent, 1983). Kinderen ($N = 36$) van 9 tot 16 jaar oud, die rustig naast een onbekende, vriendelijke hond zaten, hadden een lagere hartslag en bloeddruk dan wanneer ze alleen zaten. Toen het kind vervolgens een gedicht moest voorlezen, gingen de hartslag en bloeddruk omhoog, maar deze toename was significant lager als de hond ook aanwezig was. De aanwezigheid van de hond bleek een groter effect te hebben wanneer deze vanaf het begin van de meting bij het kind was dan wanneer de hond halverwege het experiment erbij werd gehaald. De onderzoekers formuleerden de hypothese dat de hond de percepties van de kinderen zodanig beïnvloedde, dat zowel de situatie als de onderzoeker als vriendelijker en minder bedreigend werd ervaren.

Uit andere onderzoeken is ook gebleken dat dieren een rustgevend of ontspannend effect op mensen kunnen hebben (Allen, Blascovich, & Mendes, 2002; Bardill & Hutchinson, 1997; Mallon, 1994).

AGITATIEREDUCERENDE EFFECTEN

Onderzoek heeft verder uitgewezen dat honden gevoelens van angst en onrust kunnen reduceren (Fine, 2006). Dit bleek het geval bij een onderzoek onder 230 gehospitaliseerde psychiatrische patiënten (S. B. Barker & Dawson, 1998). Effecten van eenmalige therapiesessies met behulp van dieren, ook wel animal-assisted therapy-sessies (AAT-sessies) genoemd, werden vergeleken met effecten van andersoortige therapeutische recreatiesessies. Voor en na de sessies vulden deelnemers uit beide groepen de State-Trait Anxiety Inventory in. Er werd een statistisch significante vermindering van angst en onrust gemeten na de AAT-sessie bij patiënten met psychotische stoornissen, stemmingsstoornissen en andere stoornissen. Er werd tevens een statistisch significante vermindering van angst en onrust gemeten na de therapeutische recreatiesessie bij patiënten met stemmingsstoornissen. Er werden overigens geen significante verschillen in vermindering van angst en onrust gevonden tussen de twee verschillende soorten sessies.

Deze angst- en onrustverminderende invloed van honden op mensen wordt ook door andere onderzoeken ondersteund (Churchill, Safaoui, McCabe, & Baun, 1999; Fritz, Farver, Kass, & Hart, 1995; Hansen, Messinger, Baun, & Megel, 1999; Nagengast, Baun, Megel, & Leibowitz, 1997). Bij een onderzoek naar de invloed van een hond op angst bij kinderen die een tandheelkundige

behandeling moesten ondergaan, werden echter geen significante verschillen gemeten tussen de testgroep (hond aanwezig) en de controlegroep (geen hond aanwezig) (Havener et al., 2001).

Hypothetisch zou gesteld kunnen worden dat een hond de fysiologische ervaringen van een cliënt en diens percepties van de begeleider en de situatie zodanig kan beïnvloeden, dat een hond de stress, dat coaching en therapie met zich meebrengt, voor een cliënt zou kunnen reduceren (Chandler, 2005). Enkele onderzoeksresultaten lijken deze stelling te bevestigen voor zover het individuele therapiesessies betreft, vooral bij kinderen (Fine, 2006). Volgens Fine (2006) is de effectiviteit in het reduceren van stress bij groepstherapie met dieren nog niet onderbouwd met onderzoeksresultaten.

BIEDEN VAN SOCIALE STEUN

Sociale steun is een veelomvattend begrip. Cobb (1976) definieert sociale steun als “informatie dat de persoon doet geloven dat hij geliefd is, gewaardeerd en gerespecteerd wordt, en dat hij deel uitmaakt van een sociaal netwerk van wederzijdse verplichtingen.” (Cobb, 1976). Van Sonderen (1993, p. 7) schrijft dat sociale steun “opgevat kan worden als een kenmerk van de relatie tussen een persoon en zijn/haar maatschappelijke omgeving. Binnen een relatie kan sociale steun overgedragen worden in de vorm van interacties.” Sociale steun omvat dus ook: de interacties in sociale relaties, de behoefte aan deze sociale interacties en de mate van tevredenheid over de sociale interacties.

Sociale steun is een begrip dat de laatste decennia veel aandacht heeft gekregen (Sonderen, 1993). De invloed van sociale steun op het lichamelijk en psychologisch welbevinden en op het omgaan met stress en ziekte is vaak onderwerp van onderzoek geweest. Gezien de overvloed aan onderzoeksresultaten mag aangenomen worden dat sociale steun een krachtig en heilzaam effect kan hebben wanneer er sprake is van hevige stress en ernstige ziekte (Kessler & McLeod, 1985; Vonk, 2007). Volgens Vonk (2007) heeft sociale steun vaak een buffereffect: “het beschermt tegen de negatieve invloeden van stress” (Vonc, 2007, p. 242).

De vraag is nu of een relatie met een hond ook sociale steun aan een mens kan bieden. Onderzoeksresultaten tot nu toe geven voornamelijk een mogelijke samenhang aan maar de resultaten zijn niet altijd doorslaggevend. Collis (2006) suggereerde dat huisdieren wel degelijk sociale steun aan mensen kunnen verlenen als gekeken wordt naar de manier waarop mensen over de relatie met huisdieren praten. Voorbeelden hiervan zijn: “een goede vriend, gezelschap, iemand om tegen te praten, hij houdt van me” (McNicholas & Collis, 2006). Collis (2006) gaf verder aan dat huisdiereigenaren zonder problemen vragenlijsten over de relatie tussen huisdier en eigenaar volledig kunnen invullen, zelfs als de vragenlijst ontworpen is om relaties tussen personen te meten, zoals de Furman’s Network of Relationship Inventory. Fine (2006) beschreef aanvullend een aantal gevallen waarin huisdiereigenaren aangeven dat ze sociale en emotionele steun ontvangen van hun huisdieren en dat ze deze steun soms zelfs verkiezen boven de steun van een menselijke vriend. Verder vertelt Fine (2006) dat het vaak voorkomt dat eigenaren regelmatig tegen

hun huisdieren praten en dat ze hun huisdier een identiteit en persoonlijkheid geven. Als huisdiereigenaren daadwerkelijk geloven dat hun huisdier in staat is om sociale en emotionele steun te geven, dan is het logischerwijs mogelijk dat sommige huisdiereigenaren inderdaad sociale steun ervaren van hun huisdieren. Een onderzoek van Garrity en Stallones (1998) concludeerde dat de positieve effecten die het contact met dieren geeft, overeenstemmend zijn met de positieve effecten van menselijke sociale steun. De band met dieren bleek regelmatig positieve effecten te geven, zowel direct alsmede in de vorm van een bufferende factor gedurende stressvolle gebeurtenissen, alhoewel gezegd moet worden dat dit zich niet bij iedereen voordeed (Garrity & Stallones, 1998).

De resultaten van sommige onderzoeken geven aanwijzingen dat het aangaan van een relatie met een dier gedurende een dierondersteunde interventie kan leiden tot de vele positieve effecten die ook geassocieerd worden met sociale steun (Fine, 2006). Fine (2006) illustreerde dit met een aantal onderzoeksresultaten. Burgon (2003) onderzocht bijvoorbeeld de psychotherapeutische effecten van therapeutisch paardrijden bij zes jongvolwassen vrouwen. Naast het paardrijden zelf hadden de vrouwen ook andere taken zoals het verzorgen van het paard, zodat een band met het paard opgebouwd kon worden. Volgens de vrouwen hadden ze hierdoor meer zelfvertrouwen gekregen en verhoogde gevoelens van eigenwaarde. Deze positieve resultaten waren volgens de vrouwen ook merkbaar geworden in andere delen van hun leven en golden dus niet alleen binnen de therapiesetting (Burgon, 2003). Een ander vergelijkbaar onderzoek door Bizub en collega's (2003), eveneens met paarden, gaf wederom de gelegenheid aan de deelnemers om, naast het therapeutisch paardrijden zelf, ook een band te vormen met de paarden. Resultaten gaven aan dat de deelnemers verhoogde gevoelens van eigen-effectiviteit en zelfvertrouwen kregen door zowel de opgebouwde band met het paard als het berijden van het paard (Bizub, Joy, & Davidson, 2003).

Verder hebben enkele onderzoeken aangetoond dat contact met een therapiedier gevoelens van eenzaamheid en depressie kan verminderen (Fine, 2006). Zowel eenzaamheid als depressie wordt geassocieerd met een mogelijk gebrek aan (ervaren) sociale steun (Garssen, Zwart, & Oei, 1985; Stevens & Westerhof, 2006).

Gevoelens van eenzaamheid werden gemeten bij 45 ouderen in een verzorgingstehuis (M. R. Banks & W. A. Banks, 2002). Zij werden willekeurig verdeeld in drie groepen van 15: geen therapie, ofwel animal-assisted therapy (AAT) met een hond, één keer per week AAT of drie keer per week AAT. Van tevoren werd bevraagd of zij vroeger huisdieren hadden gehad. Het verlangen naar AAT bleek sterk samen te hangen met vroeger huisdierbezit. De therapiesessies met een hond verminderden gevoelens van eenzaamheid significant in vergelijking met de controlegroep.

De effecten van dierondersteunde interventies op zelfgerapporteerde depressie is onderzocht bij 44 studenten met behulp van de Beck Depression Inventory (Folse, Minder, Aycock, & Santana, 1994). Respondenten werden ingedeeld in drie groepen: dierondersteunde therapie (AAT) samen met psychotherapie, enkel dierondersteunde therapie (AAT) en een controlegroep. De resultaten

gaven significante verschillen tussen de groepen en bevestigden de positieve invloed van AAT in dit cohort.

Fine (2006) stelde hypothetisch dat een dier op twee manieren toegang tot sociale steun zou kunnen verlenen: a) op een directe manier door de hechte band tussen een huisdier en diens eigenaar en b) op een indirecte manier door het bemiddelen van sociale interactie, zie hieronder.

BEMIDDELEN VAN SOCIALE INTERACTIE

Onderzoek heeft aangetoond dat dieren sociale interactie tussen mensen kunnen bemiddelen en doen toenemen. Dit is vooral het geval als het dier een hond is (Fine, 2006). Onderzoek met een getrainde hond (wat wil zeggen dat de hond zelf geen aandacht vroeg bij anderen) heeft uitgewezen dat er vaker sociale interactie plaatsvond als de hond aanwezig was dan wanneer deze niet aanwezig was, voornamelijk met vreemden (McNicholas & Collis, 2000). In tegenstelling tot eerdere onderzoeken werd dit onderzoek niet alleen uitgevoerd op plaatsen waar veel mensen hun hond uitlaten, maar vergezelde de hond de begeleider op uiteenlopende plekken, zoals op weg naar school, in het openbaar vervoer, et cetera. De begeleider van de hond werd geïnstrueerd om zelf geen sociale interactie te initiëren.

In totaal werden 206 ontmoetingen geobserveerd, waarvan 156 (76%) met hond en 50 (24%) zonder hond. Van de 50 interacties zonder hond waren er 26 vriend van de begeleider, 21 kennis van de begeleider en drie vreemden (Tabel 1). Van de 156 met hond waren er 34 vriend, 57 kennis en 65 vreemden (Tabel 1).

	Vriend	Kennis	Vreemde	Totaal
Hond	34	57	65	156
Geen hond	26	21	3	50
Totaal	60	78	68	206

Tabel 1. Frequentie van interacties per conditie en categorie van de persoon waarmee interactie plaats vond (McNicholas & Collis, 2000).

Een tweede onderzoek van McNicholas en Collis (2000) onderzocht de invloed van een aanwezige hond op het aantal sociale interacties als de begeleider netjes dan wel slordig gekleed was. Tevens werden twee verschillende typen honden gebruikt: een zachtaardig-uitziende hond en een ruig-uitziende hond. Alhoewel er significant meer interacties waren wanneer de begeleider netjes gekleed was, was het grootste verschil te constateren tussen het al dan niet aanwezig zijn van de hond, ongeacht de kleding van de begeleider. Zo waren er 27 interacties bij een slordig geklede begeleider zonder hond tegenover 214 interacties als de slordig geklede begeleider een zachtaardig-uitziende hond bij zich had en 224 interacties als de hond er ruig uit zag (Tabel 2). Bij een net geklede begeleider zonder hond vonden er 30 interacties plaats, terwijl de net-geklede begeleider met een zachtaardig-uitziende hond 325 ontmoetingen had en 350 ontmoetingen met een ruig-uitziende hond (Tabel 2).

	Geen hond	Zachtaardige hond	Ruige hond	Totaal
Slordige begeleider	27	214	224	465
Nette begeleider	30	325	350	705
Totaal	57	539	574	1170

Tabel 2. Frequentie van interacties per conditie en uiterlijk van hond en begeleider (McNicholas & Collis, 2000).

Deze onderzoeksresultaten geven aanwijzingen dat een aanwezige hond tijdens coaching als een soort ijsbreker zou kunnen bemiddelen in het contact tussen coach en cliënt, maar specifiekere onderzoeksoptellingen zijn noodzakelijk om deze conclusie met zekerheid te kunnen trekken.

Er zijn wel enkele onderzoeken gedaan die de frequentie en vorm van sociale interacties meten in een therapeutische setting waarbij een hond aanwezig is. Een variantieanalyse van hondondersteunde therapie met herhaalde metingen bij 12 kinderen met autisme toonde significante verbeteringen in het gedrag aan (Redefer & Goodman, 1989). Hierbij waren er minder gedragingen die met autisme geassocieerd worden, zoals het maken van handgebaren, het maken van zoemende en klikkende geluiden, het rond laten draaien van objecten, herhaaldelijk springen en rondlopen, enzovoort. Tevens werden meer sociaal-passende gedragingen geobserveerd, zoals het deelnemen aan spelletjes met de therapeut, het initiëren van activiteiten door de therapeut ballonnen of ballen aan te geven, het uitstrekken van de armen voor een knuffel, en het imiteren van handelingen van de therapeut (Redefer & Goodman, 1989). De auteurs van het artikel schreven wel dat het niet enkel de aanwezigheid van de hond was die het verschil maakte, maar vooral de door de therapeut gestuurde kind-hond interacties en kind-therapeut interacties (Chandler, 2005).

Uit een ander onderzoek bleek dat dierenbezoekteams het initiëren van langere gesprekken stimuleren tussen bewoners van zorgvoorzieningen vergeleken met andere gangbare recreatieve therapie sessies (Bernstein, Friedmann, & Malaspina, 2000). Gedurende de dierentherapie was er even veel of meer sociale interactie vergeleken met de andere sessies. Het aanraken van het therapiedier voegde significant toe aan de betrokkenheid van de inwoner. De auteurs benadrukten het belang van aanraking bij sociale stimulatie en therapie en dat therapie met dieren hier op een positieve manier aan zou kunnen bijdragen.

Bij een onderzoek bij 24 kinderen bleek teruggetrokken kinderen zich beter mengden met de rest van de klas wanneer een hond in het lokaal aanwezig was (Kotrschal & Ortbauer, 2003). Deze conclusie werd getrokken nadat de klas eerst zonder hond een maand lang twee uur per dag geobserveerd was en daarna een vergelijkbare tijd met hond. Alhoewel er grote verschillen waren in de reacties op de hond per individu, werd geconcludeerd dat de klas als geheel meer sociaal-homogeen was geworden vanwege een daling in gedragsextremen, zoals agressief en hyperactief gedrag. Ondanks het feit dat er veel aandacht voor en interactie met de hond was, was de aandacht voor de leraar toch vermeerderd.

ANDERE RESULTATEN

Alhoewel bepaalde onderzoeksresultaten de positieve invloed van dieren op mensen blijken te bevestigen, zijn niet alle onderzoeksresultaten in overeenstemming. Een epidemiologisch onderzoek onder 2551 Australiërs in de leeftijd van 60 tot 64 jaar rapporteerde dat ouderen met huisdieren meer symptomen van depressie meldden, een slechtere fysieke gezondheid hadden en meer gebruik maakten van pijnstillers dan ouderen zonder huisdieren (Parslow, Jorm, Christensen, Rodgers, & Jacomb, 2005). Er werd geen verband gevonden tussen het bezitten van een huisdier en het bezoeken van de huisarts. Verder bleek dat huisdiereigenaren en –verzorgers hogere niveaus van psychoticisme berichtten zoals gemeten door de Revised Eysenck Personality Questionnaire (Parslow et al., 2005). Fine (2006) bediscussieerde de mogelijke redenen voor deze resultaten. Het zou kunnen zijn dat ouderen met meer uitdagingen in het leven en meer reden tot depressie juist huisdieren nemen als troost, maar de onderzoeksresultaten onderbouwen deze hypothese verder niet.

In een ander twee decennia lang durend longitudinaal onderzoek in Duitsland ($N = 9723$) en Australië ($N = 1246$) werd overigens juist geconstateerd dat mensen die voortdurend een huisdier hebben gehad, gezonder waren dan mensen die geen huisdier meer hadden of die nooit een huisdier gehad hadden (Headey & Grabka, 2006). In beide landen lieten de resultaten zien dat huisdiereigenaren ongeveer 15% minder vaak een arts bezochten. Dit verband bleef significant nadat er gecontroleerd was op geslacht, leeftijd, echtelijke staat, inkomen, en andere variabelen die geassocieerd worden met gezondheid.

In een ander onderzoek bij ouderen werd geconcludeerd dat gevonden positieve psychosociale effecten het sterkst zijn bij ouderen met huisdieren als zij zich sterk aangetrokken voelen tot het dier (Garrrity, Stallones, Marx, & Johnson, 1989).

CONCLUSIE

Concluderend kan gezegd worden dat een aantal onderzoeken de hypothese ondersteunen dat een hond de aanvankelijke stress aan het begin van een therapeutisch proces kan verlichten en steun en bemiddeling kan bieden aan de cliënt, totdat de cliënt en therapeut of coach een solide vertrouwensrelatie hebben opgebouwd (Fine, 2006). Meer en specifiek onderzoek is nodig om deze hypothese op waarheid te testen.

2.2 INVLOED VAN COACHING

Wanneer we het over de invloed van coaching hebben, vragen we ons in feite af wat de effecten van een dergelijke interventie zijn. Voor zowel cliënt, opdrachtgever als coach is het interessant om te weten wat nu het rendement van zo'n investering is. Een vergelijkbare term voor invloed is dan ook effectiviteit, waaronder verstaan wordt in welke mate het gewenste resultaat van een interventie is bereikt.

De invloed van coaching is volgens De Haan (2010) tot op heden weinig kwantitatief onderzocht. Onderzoek naar coaching is er wel, maar is veelal kwalitatief in de vorm van tevredenheidsmetingen door zelfrapportages en interviews met de cliënt (Haan, 2010a). Door een dergelijke opzet zijn de meetcriteria niet objectief en kan er niet vergeleken worden met een controlegroep (Haan, 2010a). In een artikel uit 2010 schrijft De Haan dat er slechts 7 onderzoeken naar coaching zijn uitgevoerd zonder gebruik te maken van tevredenheidsmetingen, waarvan 4 met controlegroep. Wel dient gezegd te worden dat De Haan zich vooral specialiseert in executive coaching, het coachen van (top)ondernemers en bestuurders dus. Desondanks konden weinig kwantitatieve onderzoeksresultaten gevonden worden gedurende de literatuurstudie.

EFFECTEN VAN COACHING

Uit een aantal onderzoeken blijkt dat coaching positieve resultaten kan opleveren. In een onderzoek kregen 21 basisschoollerares een workshop van 30 uur en 7 individuele coachsessies met als doel de opvoedkundige vaardigheden van de leraren te vergroten (Teemant, Wink, & Tyra, 2011). Resultaten ondersteunen dat door prestatiegerichte, instructieve coaching de vaardigheden van de leraren significant verbeterd waren. In een ander onderzoek werd de effectiviteit van coaching gemeten op de prestatie bij kennistoetsen (Bangert-Drowns, J. A. Kulik, & C. C. Kulik, 1983). De prestaties bij 30 experimenten gingen gemiddeld omhoog met een score van 0,25, met een standaarddeviatie van 0,27. Bij 25 van de 30 experimenten werd er een positief effect gemeten, waarvan negen significant; van de vijf met negatieve effecten waren er geen significant.

In een ander onderzoek werden 100 (top)ondernemers en bestuurders bevraagd hoe zij ondergaan coachingsprocessen hadden gewaardeerd (McGovern et al., 2001). De gerapporteerde resultaten waren zeer positief. Zo gaf 86% van de deelnemers en 74% van de belanghebbenden aan dat ze “zeer tevreden” of “uiterst tevreden” waren over de coaching. 73% van de deelnemers vond dat ze hun doelstellingen “zeer effectief” of “uiterst effectief” bereikt hadden; 53% van de belanghebbenden deelde deze mening (McGovern et al., 2001).

De Haan en Duckworth (2010) merkten op dat de onderzoeken waarbij geen gebruik wordt gemaakt van een controlegroep, veel positievere resultaten geven (vaak positiever dan de resultaten van psychotherapie) dan wanneer er gecontroleerd wordt voor perceptuele en onderzoeksartefacten (waar de gevonden effecten kleiner zijn dan die van therapie). Dit zou erop kunnen duiden dat cliënten in sommige gevallen de effectiviteit van coaching positiever beoordelen dan dat deze objectief gezien is (Haan & Duckworth, 2010).

Volgens Linley (2006) kan bij het onderzoeken van de invloed en effectiviteit van coaching lessen worden getrokken uit de literatuur over psychotherapie. Ondanks de verschillen zijn er namelijk ook mogelijke “gemeenschappelijke factoren” tussen coaching en psychotherapie (Linley, 2006). De verschillen en overeenkomsten tussen coaching en psychotherapie worden door De Haan (2010b) bondig als volgt verwoord: “Coaching is nagenoeg dezelfde ‘dienst’ als therapie – met als belangrijkste verschil, grofweg gezegd, dat de cliënt zich bij coaching niet ontwikkelt van ‘negatief’

of 'slecht' naar 'gemiddeld' maar de stap wil zetten van 'gemiddeld' of 'goed presterend' naar 'uitstekend'." (Haan, 2010b). Verder is De Haan (2010b) ook van mening dat er overeenkomsten zijn tussen de benaderingen en methoden van coaching en psychotherapie. Het lijkt, zeker gezien de geringe documentatie over de effecten van coaching, dus gepast om de resultaten van algemeen aanvaarde meta-analyses van de werking van psychotherapie ook mee te nemen in dit theoretisch kader.

FACTOREN VAN EFFECTIVITEIT

De effectiviteit van een interventie is van een groot aantal factoren afhankelijk. In dit hoofdstuk staan een aantal onderzoeken die bepaalde factoren beschrijven die bijdragen aan de effectiviteit van psychotherapie. Tevens is gemeten in welke mate ze bijdragen aan de effectiviteit.

Een meta-analyse van Lambert en Barley (2001) wees uit dat effectiviteitsfactoren in vier gebieden ingedeeld kunnen worden. Dit zijn, inclusief de mate waarin ze bijdragen aan een goed resultaat:

- 40%: externe factoren, zoals spontane vergeving, toevallige gebeurtenissen of sociale steun;
- 30%: 'common factors' of gemeenschappelijke factoren die bij elke vorm van therapie aanwezig zijn (vaak afhankelijk van de competenties van de therapeut), zoals empathisch vermogen, warmte en de kwaliteit van de therapeutische relatie;
- 15%: verwachtingen bij de cliënt, inclusief het placebo-effect;
- 15%: specifieke therapeutische technieken, zoals biofeedback of hypnose.

De gemeenschappelijke factoren bleken sterker samen te hangen met de effectiviteit van therapie dan speciale behandelingsinterventies (Lambert & Barley, 2001). De grootste invloed op het uiteindelijke resultaat hebben externe factoren, die dus niet binnen therapie te beïnvloeden zijn. De onderzoekers constateerden dan ook dat, binnen het beïnvloedbare domein van de therapeut, een van de belangrijkste helende componenten van therapie de aard van de band tussen therapeut en cliënt is, en *niet* de techniek of methode die toegepast wordt binnen de therapiesessies. Ze beschreven hoe cliënten het succes van hun therapie vaak toeschreven aan persoonlijke eigenschappen van de therapeut, zoals geloofwaardigheid en competenties van de therapeut, empathisch vermogen, bevestiging van de cliënt, samen met het vermogen van de therapeut om zich te verbinden met de cliënt en om aandacht te hebben voor diens problemen en emotionele ervaringen. Dit lijkt erg op de drie voorwaarden zoals de persoonsgerichte benadering van Carl Rogers ze voorstelt: empathisch vermogen en begrip (de mate waarin de therapeut kan communiceren over diens begrip van de ervaringen van de cliënt), positieve waardering (de mate waarin de therapeut niet-beoordelende steun en respect kan communiceren) en congruentie (de mate waarin de therapeut "echt" en authentiek is) (Lambert & Barley, 2001).

Het belang van de kwaliteit van de relatie tussen cliënt en therapeut of coach en diens invloed op het succes van therapie wordt ook door andere literatuurbronnen onderbouwd (Baron & Morin,

2009; Cooper, 2008; Gyllensten & Palmer, 2007; Haan, 2010a; Haan & Duckworth, 2010; Horvath & Symonds, 1991; Hubble, Duncan, & S. D. Miller, 1999; Martin, Garske, & Davis, 2000; Messer & Wampold, 2002; Vervaeke & Vertommen, 1993).

Aannemend dat psychotherapie en coaching grote overeenkomsten vertonen, is het goed mogelijk dat bovenstaande factoren ook van toepassing zijn op de effectiviteit van coaching. In dat geval kan hypothetisch gesteld worden dat wederom niet zozeer de vorm van de interventie, maar vooral de kwaliteit van de relatie tussen coach en cliënt invloed heeft op de effectiviteit van de interventie. Deze aanname wordt ondersteund door een onderzoek van De Haan e.a. (2011) bij 71 coachcliënten. Zij vonden geen verschillen in invloed tussen specifieke interventies van de verschillende coaches en concludeerden dat de ervaren werking van coaching niet afhankelijk is van de gekozen techniek maar meer met de gemeenschappelijke factoren (common factors) die bij alle vormen van coaching aanwezig zijn (Haan, Culpin, & Curd, 2011). Een vergelijkbare conclusie kwam voort uit een onderzoek bij 1162 deelnemers, waarbij gebruik werd gemaakt van een controlegroep (Ragins, Cotton, & J. S. Miller, 2000). Focus van de studie was het verband tussen werkattitudes en de aanwezigheid van een mentor, het type mentor (formeel of informeel), de kwaliteit van de mentorrelatie en de ervaren effectiviteit en ontwerp van een formeel mentoringprogramma. De onderzoekers kwamen tot de conclusie dat de tevredenheid met de mentorrelatie een grotere invloed had op de attitudes dan de aanwezigheid van een mentor, of de relatie nu formeel of informeel was, of in de vorm van een formeel mentoringprogramma (Ragins et al., 2000).

Gezien de gevonden effecten die honden op mensen kunnen hebben, zou het mogelijk kunnen zijn dat honden een faciliterende invloed hebben op het vormen van deze therapeutische relatie, waardoor de waardering van de coach door de cliënt groter zal zijn en sneller gevormd zal worden. Op zo'n manier zouden honden indirect, door hun invloed op de voornaamste effectiviteitsfactor, bij kunnen dragen aan de effectiviteit van een coachinterventie.

KWALITEIT VAN DE COACHRELATIE

De kwaliteit van de coachrelatie blijkt dus een aanzienlijke bijdrage te leveren aan de effectiviteit van een coachinterventie. Om de kwaliteit van zo'n relatie meetbaar te kunnen maken, is kennis nodig over de factoren die bijdragen aan de kwaliteit. Enkele onderzoekers hebben inmiddels geprobeerd om de kwaliteit van een coachrelatie meetbaar te maken. Vaak wordt bij meetinstrumenten de term "werkalliantie" gebruikt. Werkalliantie wordt in sommige gevallen gedefinieerd als zijnde de kwaliteit van de therapeutische relatie, maar in andere gevallen kan werkalliantie net iets anders gedefinieerd worden. In dat geval wordt de kwaliteit van de therapeutische relatie vaak als subdimensie van het begrip werkalliantie gezien.

Na uitgebreide bestudering van de literatuur over de werkalliantie, constateerden Vervaeke en Vertommen (1993) dat de werkalliantie een veelomvattend, multidimensioneel begrip is. Dimensies omvatten onder andere eigenschappen en/of vaardigheden van de therapeut, de cliënt, evenals

bepaalde condities zoals de situatie waarin ze verkeren en de interactie tussen therapeut en cliënt (Vervaeke & Vertommen, 1993). Inmiddels zijn er diverse instrumenten ontwikkeld om de werkalliantie te meten. Vervaeke en Vertommen (1991) vertaalden de Work Alliance Inventory (WAI) in het Nederlands: de Werkalliantievragenlijst (WAV). De WAI, ontwikkeld door Horvath en Greenberg (1986), is “een van de meest gebruikte instrumenten wereldwijd” (Stinckens, Ulburghs, & Claes, 2009, p. 46). De WAI is gebaseerd op het model van Bordin (1979), welke het begrip werkalliantie definieert als “een multidimensionaal concept dat drie centrale aspecten omvat die elkaar wederzijds beïnvloeden.” (Stinckens et al., 2009, p. 46) Deze zijn (Bordin, 1979):

- Een doelaspect: afspraken over de (veranderings)doelen van het traject;
- Een taakaspect: afspraken over de acties van cliënt en therapeut om de doelstellingen te bereiken;
- Een bandaspect: de kwaliteit van de therapeutische relatie.

Hier wordt dus aangenomen dat de kwaliteit van de (coach)relatie een onderdeel is van de werkalliantie en dat de kwaliteit van de (coach)relatie de doel- en taakaspecten beïnvloedt en tegelijkertijd beïnvloed wordt door de doel- en taakaspecten.

Leitaer (1976) gebruikt bij de Relatie Vragenlijst (RV) zeven dimensies om de therapeutische relatie te beschrijven. Deze dimensies zijn gebaseerd op de theorie van de cliëntgerichte therapie oftewel het gedachtegoed van Carl Rogers. De dimensies zijn Empathie (E), Positieve Gezindheid (P), Incongruentie (I), Negatieve Gezindheid (N), Onvoorwaardelijkheid (O), Transparantie (T) en Directiviteit (D) (Takens, 2001). In zijn proefschrift definieert Takens (2001) deze dimensies als volgt:

“Empathie (E): Het van binnenuit begrijpen van de belevingswereld van de cliënt. De items refereren naar de accuraatheid van dit begrijpen en de communicatie ervan, naar het afgestemd zijn op de diepere betekenis van de boodschap van de cliënt, alsook naar de mogelijkheid emotioneel betrokken te zijn zonder zelf in de war te raken.” (Takens, 2001, p. 82)

“Positieve Gezindheid (P): Dit is de positieve pool van de affectieve houding van de therapeut tegenover de cliënt: de mate waarin hij de cliënt waardeert en er graag contact mee heeft, er zich voor inzet en gelooft in zijn mogelijkheden.” (Takens, 2001, p. 82)

“Incongruentie (I): Deze negatief geformuleerde variabele verwijst naar defensie en kwetsbaarheid bij de therapeut: onwennigheid en angst wanneer de cliënt bepaalde thema's wil bespreken; het is een poging om eigen gevoelens te verbergen en om moeilijkheden in de relatie onaangeroerd te laten. Daartegenover staat: innerlijke rust, het gevoel zichzelf te kunnen zijn.” (Takens, 2001, p. 82)

“Negatieve Gezindheid (N): De negatieve pool van de affectieve houding van de therapeut tegenover de cliënt: afkeuring, onverschilligheid, irritatie, gebrek aan interesse.” (Takens, 2001, p. 82)

“Onvoorwaardelijkheid (O): Deze variabele heeft betrekking op de standvastigheid in het aanvaarden van de cliënt. In de items worden de volgende factoren vernoemd die deze standvastigheid kunnen beïnvloeden: de gemoedstoestand en het gedrag van de cliënt, de houding van de cliënt tegenover de therapeut.” (Takens, 2001, p. 82-83)

“Transparantie (T): De bereidheid van de therapeut zich aan de cliënt te tonen zoals hij werkelijk is. De items refereren zowel naar de expressie van gevoelens over zichzelf als naar de expressie van indrukken en gevoelens ten aanzien van de cliënt. Daartegenover staat een afstandelijke en professionele houding van de therapeut.” (Takens, 2001, p. 83)

“Directiviteit (D): Het omgaan met de cliënt op een autoritaire manier en vanuit een eigen referentiekader. Aspecten hiervan zijn: het niet eerbiedigen van de intimiteit en van het eigen ritme van de cliënt, het willen ombuigen van de cliënt naar eigen gevoels- en gedragspatronen.” (Takens, 2001, p. 83)

CONCLUSIE

De effectiviteit van een therapie (en hoogstwaarschijnlijk ook coaching) wordt bepaald door een aantal interne en externe factoren. De meest bijdragende factor die door de therapeut of coach zelf te beïnvloeden is, blijkt de kwaliteit van de relatie tussen de therapeut of coach en de cliënt te zijn. De kwaliteit van de coachrelatie blijkt daarnaast een complex en veelomvattend begrip te zijn, die vooralsnog op verschillende wijzen gedefinieerd kan worden.

3. METHODE VAN ONDERZOEK

In dit hoofdstuk wordt de opzet van de twee deelonderzoeken besproken. Het survey-onderzoek wordt in hoofdstuk 3.1 besproken en het kwalitatieve onderzoek met behulp van interviews wordt in hoofdstuk 3.2 besproken. Een uitgebreid analyseplan is bijgevoegd in bijlage I.

3.1 DEELONDERZOEK 1: SURVEY-ONDERZOEK

In dit hoofdstuk wordt de opzet van het survey-onderzoek besproken. De gebruikte meetinstrumenten bevinden zich in bijlage II.

INLEIDING

Het survey-onderzoek heeft tot doel om de volgende variabelen te meten:

- de verwachtingen van de deelnemer over de effectiviteit van het coachen met honden voorafgaand aan de coaching;
- de mate waarin de deelnemer vooringenomen is met honden;
- de kwaliteit van de coachrelatie direct na de coaching;
- de ervaren band met de hond direct na de coaching.

Met behulp van deze gegevens kan onderzocht worden of er verbanden en/of verschillen zijn tussen de kwaliteit van de coachrelatie, de ervaren band met de hond, de verwachtingen over de effectiviteit van coaching met honden vooraf en de mate waarin de deelnemer vooringenomen is met honden.

Verder worden enkele algemene gegevens van de deelnemers verzameld, zoals sociaal-demografische gegevens.

Het survey-onderzoek is toetsend van aard omdat de mogelijke aanwezigheid van verbanden tussen bovenstaande variabelen onderzocht wordt. Daarom zijn de volgende H_0 -hypotheses geformuleerd:

- I. H_0 : Er is geen significant verschil in de kwaliteit van de coachrelatie tussen cliënten die hoge of laag-neutrale verwachtingen hebben over de effectiviteit van coaching met honden.
- II. H_0 : Er is geen significant verschil in de kwaliteit van de coachrelatie tussen cliënten die wel of niet vooringenomen zijn met honden.

ONDERZOEKSOPZET

De opdrachtgever zal in de maanden oktober en november van het jaar 2011 hun cliënten vragen om mee te werken aan dit onderzoek. Tevens worden de vragenlijsten afgenomen bij netwerkcollega's van de opdrachtgever die ook coachtrajecten met behulp van honden aanbieden.

Op deze manier wordt getracht zoveel mogelijk respondenten te krijgen om de betrouwbaarheid van de resultaten te vergroten. Er zal hierdoor enige variatie zitten in de coachopzetten en coachtechnieken omdat met verschillende coaches gewerkt wordt. Alhoewel de verschillen in aanpak invloed kunnen hebben op de onderzoeksresultaten, zorgt deze opzet er wel voor dat het hele onderzoek niet gebaseerd is op slechts één persoon (de coach). Een enkele coach zou de onderzoeksresultaten kunnen vertekenen op het moment dat deze persoon bijvoorbeeld extreem charismatisch is. Gevonden resultaten zouden dan wellicht meer verband kunnen hebben met de persoonlijkheid van de coach dan met de aanwezigheid van de hond. De kans hierop is getracht te verminderen door gebruik te maken van meerdere coaches. Op de vragenlijsten wordt gemarkeerd bij welk bedrijf de vragenlijsten zijn afgenomen, zodat dit als mogelijke variabele meegenomen kan worden in de analyse.

De respondenten ondergaan allen coachsessies met behulp van honden. Dit kunnen coachsessies zijn in de vorm van (groeps)workshops van een dagdeel, een dag of meerdere dagen lang. Gedurende de coaching stellen de respondenten zich voor, formuleren ze hun doelstelling, krijgen ze een stuk theorie over het coachen met honden en gaan ze praktisch aan de slag met de honden terwijl ze begeleid worden door de coach. Vlak voor de coaching vullen de deelnemers vragenlijst 1 in. Direct na de coaching vullen de deelnemers vragenlijst 2 in. Een toelichting volgt bij het kopje "Meetinstrumenten".

Tijdens de analyse zal gekeken worden naar verschillen en verbanden. De respondenten worden hiertoe ingedeeld in twee groepen (hoge score en lage score) op basis van twee variabelen: ofwel hun verwachting over de effectiviteit van coaching met honden, ofwel hun vooringenomenheid met honden. Deze variabelen worden in de eerste vragenlijst gemeten op vijfpunts-Likertschalen. Waar de grens tussen hoog en laag ligt, wordt bepaald door middel van frequentieanalyse.

DEELNEMERS

De theoretische populatie waarover het onderzoek uiteindelijk een uitspraak wil doen, betreft in feite alle mensen met een leeftijd van ruwweg 15 jaar en ouder. Coaching kan tenslotte bij een grote verscheidenheid aan mensen gedaan worden. Uiteraard is het met de grootte van de steekproef ($N \approx 30-50$) niet te doen om naar zo'n grote populatie te generaliseren, daarvoor is de steekproef te klein. Ten eerste zal de operationele populatie beperkt worden tot Nederlanders en Belgen. Ten tweede wordt de leeftijd van de populatie gesteld op 18 jaar en ouder, omdat het voor het onderzoek van belang is dat de respondenten een zekere mate van zelfreflecterend vermogen hebben en in staat zijn om de enquête te begrijpen en in te vullen.

Bij een dergelijke grote populatie is het vanzelfsprekend dat de populatie uiterst divers is. De steekproef is daarom idealiter een zo getrouw mogelijke afspiegeling van de samenstelling van de populatie. Dit betekent in de praktijk dat de steekproef ook uiterst divers zal moeten zijn. Helaas zal uiteindelijk vanwege de geringe omvang van de steekproef uiteindelijk alleen (generaliserende) uitspraken gedaan kunnen worden over de feitelijke steekproef zelf. Aangezien een deel van de

steekproef ook bevolkt zal worden door klandizie van de opdrachtgever en netwerkpartners, zal er sprake zijn van een zekere selectie. Alhoewel zoveel mogelijk getracht wordt om een gelijk aantal mannen en vrouwen te werven, heeft de opdrachtgever aangegeven dat het merendeel van haar klanten vrouwen zijn, dus er bestaat de kans dat deze verdeling niet evenredig zal zijn.

Potentiële respondenten worden via verschillende mediakanalen geworven: via de mailinglijsten van de opdrachtgever, via sociale media (Facebook, Twitter), via de website van de opdrachtgever, via brochur materiaal en lezingen, enzovoorts. De respondenten die zich vervolgens inschrijven voor een coaching in oktober of november, betalen voor deze deelname. Verwacht wordt dat deze groep over het algemeen een gemiddelde tot hoge effectiviteitsverwachtingsscore (EVS) en tevens gemiddelde tot hoge vooringenomenheid met honden zal hebben, aangezien zij bereid zijn om te betalen voor een coaching met honden.

Verder wordt in het kader van een acquisitiepilot, vanuit de opdrachtgever, een aantal personen in de zakelijke markt koud aangeschreven en nagebeld of er interesse is om mee te doen aan een gratis kennismakingsworkshop over coaching met honden. Verwacht wordt dat deze groep een lagere EVS zal hebben in vergelijking met de groep betalende klanten. Aangezien deze groep respondenten wel een dag vrij nemen om deel te nemen aan een (weliswaar gratis) workshop, is het nog wel mogelijk dat er bij deze groep nog steeds een bepaalde mate van interesse in coaching met honden zal zijn.

Daarom worden tevens enkele studenten uitgenodigd om mee te doen aan een gratis demonstratie van coachen met honden, waarbij hen van tevoren niet verteld wordt dat ze zullen worden gecoacht met behulp van honden. Op deze manier wordt getracht om ook respondenten te werven die zich waarschijnlijk niet zouden aanmelden als ze zouden weten dat het een coaching met honden betreft.

Alhoewel de steekproeftrekking dus niet aselekt is, kan de steekproef ook bekeken worden vanuit de mate waarin de deelnemers interessant zijn voor de opdrachtgever. In de steekproef zitten zowel respondenten die al geïnteresseerd zijn in het product, alsook respondenten die nog overtuigd moeten worden maar wel tot de doelgroep behoren. In dat opzicht is de steekproef vanuit de opdrachtgever gezien dus een stuk representatiever.

MEETINSTRUMENTEN

Bij het survey-onderzoek zal gebruik gemaakt worden van twee vragenlijsten. Deze worden hieronder besproken. Beide vragenlijsten zijn opgenomen in bijlage II.

Vragenlijst 1

Vragenlijst 1 wordt voorafgaand aan de coaching ingevuld en verzamelt enkele algemene sociaal-demografische gegevens van de respondent. Verder kan er aangegeven worden of de deelnemer deelneemt aan de coaching met de eigen hond of met een hond van de coaches. Tenslotte kan

nog aangegeven worden op een vijfpunts-Likertschaal in hoeverre de respondent het eens is met de volgende twee uitspraken:

- *Ik verwacht dat coaching met honden mij zal helpen bij het behalen van mijn doel(en).*
- *Ik vind mijzelf een hondenliefhebber.*

De onderzoeker of coach vult voor aanvang een respondentnummer in op de eerste bladzijde van de vragenlijst. De deelnemer krijgt dit zelfde nummer tevens mee op een bon en wordt verzocht om het respondentnummer goed te bewaren, daar de deelnemer gevraagd zal worden om dit nummer na afloop van de coaching in te vullen op vragenlijst 2. Op deze manier is het mogelijk om de vragenlijsten anoniem te houden en toch de resultaten van beide lijsten aan elkaar te kunnen linken.

Vragenlijst 2

Vragenlijst 2 wordt direct na de coaching ingevuld. Deze vragenlijst is een aangepaste versie van de Werkalliantievragenlijst (WAV) (Vervaeke & Vertommen, 1991), welke een Nederlandse vertaling is van de Work Alliance Inventory (WAI) van Horvarth en Greenberg uit 1986 (Stinckens et al., 2009). De WAV, vertaald door Vertommen en Vervaeke (1991), kent een cliënt-, therapeut- en observatorversie, maar voor dit onderzoek zal enkel een aanpassing van de cliëntversie worden gebruikt.

De Werkalliantievragenlijst (WAV) onderscheidt drie aspecten van het concept werkalliantie, welke geoperationaliseerd zijn in drie schalen: Band-, Doel- en Taakschaal. De Bandschaal meet de waardering van de ervaren band met de therapeut. Een voorbeelditem van de Bandschaal is: *"<Naam van de therapeut> en ikzelf vertrouwen elkaar."* De Doelschaal meet de waardering van afspraken over de (veranderings)doelen van het traject. Een voorbeelditem van de Doelschaal is: *"Ik ben het niet eens met <naam van de therapeut> wat betreft datgene wat ik zou moeten verkrijgen uit deze coaching."* De Taakschaal meet de waardering van afspraken over de acties van cliënt en therapeut om de doelstellingen te bereiken. Een voorbeelditem van de Taakschaal is: *"Ik voel dat de dingen die ik in deze coaching doe, mij zullen helpen om de veranderingen die ik wil, te bereiken."* Bij de WAV is de totaalscore van deze schalen een maat voor de werkalliantie.

Toelichting keuze WAV

Om de kwaliteit van een therapeutische relatie te meten zijn inmiddels een aantal instrumenten ontwikkeld. Allereerst is voor het onderzoek een selectie gemaakt van Nederlandstalige vragenlijsten. Daar kwamen de Werkalliantievragenlijst (WAV), de Relatie Vragenlijst (RV), de Helping Alliance Questionnaire (HAQ-II) en de Therapist Client Rating Scale (TCRS) uit. De RV leek erg geschikt vanwege de Rogeriaanse invalshoek, maar was erg lang en had daarnaast een onvoldoende COTAN beoordeling. De HAQ-II is positiever beoordeeld maar bleek lastig toepasbaar te zijn op de hond. De onderzoeker was niet in staat om de TCRS te bemachtigen. De WAV bleek, na enige aanpassing, wel geschikt te zijn voor dit onderzoek, gezien de invalshoek die test breed toepasbaar maakt op uiteenlopende hulsituaties (Stinckens et al., 2009). Verder blijken

de beoordelingen van de WAI en de WAV, waar vragenlijst 2 grotendeels op gebaseerd is, positief. Zo beschrijven Stinckens et al. (2009) dat “de interne consistentie van de WAI hoog is, zowel voor de cliënt- ($\alpha = ,93 - ,96$) als de therapeutversie ($\alpha = ,87 - ,95$).” De afzonderlijke subschalen zijn volgens Stinckens et al. (2009) eveneens consistent. Resultaten geven aan dat de WAI voldoende betrouwbaar is (Horvath & Greenberg, 1989). Een meta-analyse concludeert zelfs dat er sterke ondersteuning is voor de betrouwbaarheid van de WAI en ook enige ondersteuning voor de validiteit van de WAI (Martin et al., 2000). Verder geven Stinckens et al. (2009) nog aan dat er bij de WAI hoge correlaties gevonden worden tussen de drie subschalen: ,84 tussen Band- en Doelschaal, ,79 tussen Band- en Taakschaal en ,88 tussen Doel- en Taakschaal. Als verklaring hiervoor wordt gegeven dat deze componenten elkaar ook wederzijds beïnvloeden en versterken (Stinckens et al., 2009).

Stinckens et al. (2009) voerden een confirmatorische factoranalyse (LISREL) uit op de WAV, de Nederlandstalige variant van de WAI. Dit gaf als resultaat een tweedimensionale structuur, waarbij de Doel- en Taakschaal samen waren genomen tot een ‘contract’-dimensie. De tweedimensionale structuur bestond dus uit een band-dimensie en de contract-dimensie. Stinckens et al. (2009) concludeerden dat de interne consistentie van de WAV hoog is, met α Band = ,81 en α Contract = ,87 voor de cliëntversie en α Band = ,87 en α Contract = ,93 voor de therapeutversie. De inhoudsvaliditeit is voorgelegd aan experts en onder hen was er hoge consensus bij de categorisering van de items (Stinckens et al., 2009).

Toelichting aanpassingen aan de WAV

Vragenlijst 2 is een aangepaste versie van de Werkalliantievragenlijst (WAV) en bestaat uit drie delen: het onderdeel “de coach” met 12 items, het onderdeel “de hond” met 12 items en het onderdeel “de sessie” met 13 items. Uitgangspunt was dat voor het onderdeel “Waardering hond” dezelfde vragen werden gebruikt als voor het onderdeel “Waardering coach”, aangezien de theorie aanwijzingen geeft dat honden op relationeel gebied in bepaalde gevallen vergelijkbare emoties bij de cliënt teweeg kunnen brengen. Gedurende het onderzoek zal blijken of de aanname, dat de ervaren band met coach en hond met hetzelfde instrument gemeten kan worden, juist is.

De Werkalliantievragenlijst (WAV) is daarom aangepast om een aantal redenen. Ten eerste was het wenselijk om dezelfde formulering aan te houden voor het onderdeel “de coach” als het onderdeel “de hond”. Daarom was het niet wenselijk dat er vragen bijzaten over gemaakte afspraken of gestelde doelen, aangezien daar met een hond niet over gecommuniceerd kan worden. Daarom is alleen de Bandschaal van de WAV voor zowel coach als hond gebruikt. Om het onderdeel “de sessie” te meten, zijn zes items uit zowel de Doel- als de Taakschaal van de WAV gehaald. De verwijderde items pasten niet goed binnen de setting van een coachworkshop (de vragenlijst is tenslotte ontworpen vanuit een therapietrajectsetting). Verder is bij het onderdeel “De sessie” een extra vraag toegevoegd om de waardering van de sessie uit te drukken in een cijfer van 1 (zeer slecht) tot 10 (zeer goed). De overige vragen worden beantwoord met behulp van een vijfpunts-Likertschaal.

Er is bij beide vragenlijsten voor gekozen om de vijfpunts-Likertschaal van de WAV te behouden, maar er is een aanpassing gemaakt in de formulering van de antwoorden. Ten eerste zijn de vijf oorspronkelijke benamingen van de scoringsopties, namelijk: **NOOIT / ZELDEN / SOMS / DIKWILS / ALTIJD**, veranderd. Ten tweede zijn in de aangepaste versie alleen de uiterste antwoordcategorieën benoemd. Vragenlijst 1 en 2 gebruiken vijfpunts-Likertschalen waarbij 1 staat voor **VOLLEDIG MEE ONEENS** en 5 staat voor **VOLLEDIG MEE EENS**. Voor deze verandering in formulering is gekozen omdat de benamingen van **NOOIT** tot **ALTIJD** niet goed toepasbaar zijn op een coaching van een halve of hele dag in vergelijking met een langer therapietraject, waar de WAV oorspronkelijk voor ontworpen is. Er is daarnaast voor een schaal met een oneven aantal antwoordmogelijkheden gekozen omdat zo vermeden wordt dat de respondent geforceerd wordt om een voorkeur uit te spreken als deze echt geen voorkeur heeft. Een nadeel hiervan is wel dat respondenten de mogelijkheid hebben om “veilig” in het midden te blijven en een neutrale optie te kiezen. Verder is ervoor gekozen om alleen de uitersten te benoemen om te voorkomen dat er verwarring ontstaat over de benaming van de tussenliggende categorieën.

OPERATIONALISATIE

Het operationalisatieproces is voor het grootste gedeelte al gebeurd door de ontwerpers van de WAI en de WAV. Het begrip werkalliantie (vergelijkbaar met het begrip kwaliteit van de therapeutische relatie) is door hen geoperationaliseerd in drie subdimensies, namelijk de Bandschaal, de Doelschaal en de Taakschaal. Het operationalisatieschema staat hieronder weergegeven (Tabel 3).

Begrip	Dimensies	Indicatoren
Effectiviteitsverwachting		Mate waarin de respondent verwacht dat coachen met honden kan helpen om diens doel(en) te bereiken
Vooringenomenheid met honden		Mate waarin de respondent zichzelf een hondenliefhebber vindt
Kwaliteit van de relatie met de coach	Bandschaal coach Doelschaal Taakschaal	Zie bijlage II plus extra informatie uit diepte-interviews
Ervaren band met de hond	Bandschaal hond	Zie bijlage II plus extra informatie uit diepte-interviews

Tabel 3. Operationalisatieschema van de te meten begrippen bij het surveyonderzoek.

ANALYSE

Om de resultaten correct en volledig te kunnen analyseren, is er een analyseplan opgesteld. In bijlage I staat het analyseplan vermeld. Hieronder volgt een korte samenvatting ervan.

Allereerst worden de ruwe resultaten van de vragenlijsten in SPSS ingevoerd. Het codeboek hiervan is te vinden in bijlage IV. De enkelvoudige en meervoudige variabelen worden gecontroleerd en er wordt gehercodeerd waar nodig. Met een Cronbachs-alpha-analyse wordt

gecontroleerd of de indicatoren samen een betrouwbare schaal vormen. Als de schalen voldoende betrouwbaar zijn, worden de antwoorden op de afzonderlijke items gecombineerd tot één score.

Vervolgens worden de berekeningen uitgevoerd om te kijken of de resultaten normaal verdeeld zijn. Als dit wel zo is, kunnen de resultaten geanalyseerd worden met behulp van de Pearson product moment correlatie en t-toetsen. Als ze niet normaal verdeeld zijn, kunnen de resultaten geanalyseerd worden met behulp van de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt en Wilcoxon rangtekentoetsen. De ruwe data kunnen indien gewenst opgevraagd worden bij de onderzoeker (contactgegevens in bijlage I).

KANTTEKENINGEN

Ondanks zorgvuldige voorbereiding heeft dit onderzoek toch een aantal beperkingen, die hier besproken worden.

Er dient rekening mee gehouden te worden dat de resultaten op verscheidene manieren beïnvloed kunnen worden. Er kunnen bijvoorbeeld mogelijke testeffecten zijn doordat de respondenten voor aanvang van de coaching al bevraagd worden. Dit zou hun ervaring van de gehele coaching kunnen beïnvloeden. Daarnaast kan er sprake zijn van vertekening van de resultaten door sociale wenselijkheid (social desirability bias). Dit wordt op een aantal manieren getracht te verminderen. De coaches zijn bijvoorbeeld niet aanwezig bij het invullen van de vragenlijsten. Daarnaast worden de vragenlijsten anoniem afgenomen. Op de vragenlijsten staat bij de instructies dat er geen goede of foute antwoorden zijn en wordt de respondent gevraagd om zo eerlijk mogelijk te antwoorden. Met deze maatregelen wordt de respondent aangemoedigd om zich vrijer te uiten.

Tevens kunnen de resultaten vertekend worden door antwoordtendenties; met andere woorden dat de beantwoording wordt beïnvloed door de vorm van de vraag en de antwoordmogelijkheden. Dit is zoveel mogelijk getracht te voorkomen door de uitspraken zowel positief als negatief te formuleren en de vragenlijst niet te lang te maken. Vanwege de neutrale middelste categorie is het wel mogelijk dat respondenten meer geneigd zullen zijn om niet-extreme antwoorden te kiezen (central tendency bias). Er kan ook vertekening optreden door de neiging van de respondent om in te willen stemmen met uitspraken (acquiescence bias), ook wel het “ja-knikken” genoemd.

Daarnaast zouden de resultaten vertekend kunnen worden doordat gebruik gemaakt wordt van verschillende coaches en coachopzetten. Zoals reeds is aangegeven, is dit inderdaad een beperking, maar wel een noodzakelijkheid om voldoende respondenten te kunnen werven.

Vanwege de omvang van de steekproef (verwachte $N \approx 30-50$) en het ontbreken van een controlegroep is het niet verantwoord om de resultaten te generaliseren naar de gehele populatie en zijn gevonden resultaten alleen met zekerheid van toepassing op de onderzoeksgroep zelf. Ook mag enkel gesproken worden over mogelijke verbanden en niet over causale relaties.

Alhoewel Likertschalen officieel ordinaal van meetniveau zijn, worden ze in dit onderzoek gezien als zijnde intervalniveau. Deze keuze wordt vaak gemaakt binnen de sociale wetenschappen maar blijft controversieel van aard, omdat de afstanden tussen de verschillende antwoordmogelijkheden niet als gelijk gezien kunnen worden. Desondanks wordt daar bij dit onderzoek wel vanuit gegaan, zodat het mogelijk is om statistische berekeningen uit te voeren.

3.2 DEELONDERZOEK 2: TOPICINTERVIEW

In dit hoofdstuk wordt de opzet van het kwalitatieve onderzoek besproken. De bijbehorende topic list bevindt zich in bijlage II.

INLEIDING

Er zullen open diepte-interviews gehouden worden om meer diepgaande data te verzamelen ter beantwoording van de hoofd- en deelvragen. Het doel van deze interviews is dan ook om te ontdekken hoe de respondent denkt over het coachen met honden, de coach, de hond, enzovoort.

Het onderzoek is exploratief van aard, omdat er voornamelijk gezocht wordt naar eventuele verbanden tussen kwaliteit van de relatie tussen coach en cliënt, de ervaren band tussen cliënt en hond, de hoogte van de verwachting over de effectiviteit en de mate van vooringenomenheid met honden door de cliënt. Voor dit deelonderzoek zijn daarom geen hypothesen geformuleerd.

ONDERZOEKSOPZET

De respondent wordt door de onderzoeker of coach gevraagd of deze bereid is om deel te nemen aan een interview met de onderzoeker van ongeveer 15 tot 20 minuten. Ook wordt aangegeven dat het interview zal worden opgenomen zodat de onderzoeker het gesprek naderhand kan transcriberen. Er wordt tevens medegedeeld dat de informatie alleen voor het onderzoek gebruik wordt, dat de respondent de uitgewerkte tekst in mag zien indien deze dit wenst, en dat de opname gewist wordt zodra de onderzoeker klaar is met de verwerking van het materiaal. Indien de respondent hiermee instemt, wordt er een afspraak gemaakt om het interview met de onderzoeker af te nemen. De interviews worden afgenomen op locatie, via de telefoon of via Skype. De coach is tijdens het interview niet aanwezig.

Tijdens het gesprek wordt gebruik gemaakt van een topic list, opgenomen in Bijlage II. Hierdoor is het interview iets meer gestructureerd dan een volledig open interview, omdat de gespreksonderwerpen wel vastliggen, maar de vragen niet. De onderwerpen op de topic list worden tijdens het interview geformuleerd tot open vragen. Afhankelijk van de antwoorden zal specifiek op relevante zaken doorgevraagd worden.

Tijdens de interviews is er mogelijkheid voor de onderzoeker om (observatie)notities te maken op papier. Het streven is om vijf tot tien interviews te houden.

DEELNEMERS

De operationele populatie omvat de deelnemers die meedoen aan de coachings. Zie het kopje “Deelnemers” bij hoofdstuk 3.1 voor een beschrijving van de theoretische populatie.

Alle deelnemers aan de workshops worden in persoon (dus niet schriftelijk) gevraagd of ze mee willen doen aan een onderzoek door middel van een interview van 15 tot 20 minuten. Verder zal een netwerkpartner van de opdrachtgever oud-deelnemers contacteren om respondenten te werven. Alle vrijwilligers worden geïnterviewd totdat het maximum van tien interviews is bereikt.

Het is mogelijk dat vooral die deelnemers zich laten interviewen, die tijdens de coaching een goede ervaring hebben gehad. Om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen, zal er ook nadrukkelijk gevraagd worden of deelnemers met lage verwachtingen vooraf en/of negatieve ervaringen zich willen opgeven voor een interview.

MEETINSTRUMENTEN

Bij het kwalitatieve onderzoek zal gebruik gemaakt worden van een topic list, welke is opgenomen in bijlage II.

Toelichting keuze topicinterview

Er is gekozen voor een topicinterview vanwege het exploratieve karakter van dit deelonderzoek. Het beschrijven van de mening en ervaring van de deelnemers staat voorop en vormt daarmee een aanvulling op de informatie die uit de (statische) vragenlijsten verkregen wordt. Er wordt gebruik gemaakt van een topic list om het gesprek iets meer te structureren zodat zeker is dat de onderwerpen aan bod komen die van belang zijn voor beantwoording van de onderzoeksvragen.

De gesprekken worden opgenomen met een audiorecorder.

OPERATIONALISATIE

Operationalisatie voor de topicinterviews houdt in dat er vastgesteld wordt welke onderwerpen aan bod moeten komen om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Het operationalisatieschema staat weergegeven in Tabel 4.

Begrip	Dimensies	Indicatoren
Effectiviteitsverwachting vooraf		Verwachtingen vooraf
Vooringenomenheid met honden		Liefhebber van honden
Kwaliteit van de relatie met de coach		Mening over coach
Ervaren band met de hond		Mening over hond
Mening effectiviteit achteraf		Mening over de coaching Mening over de rol van de hond Mening over coaching met honden vooraf en achteraf

Tabel 4. Operationalisatieschema van de te meten begrippen bij de interviews.

ANALYSE

Om de resultaten correct en volledig te kunnen analyseren, is er een analyseplan opgesteld. In bijlage I staat het volledige analyseplan vermeld.

Alle interviews worden volledig uitgeschreven in een transcript. De transcripten worden niet opgenomen in de bijlagen maar kunnen wel bij de onderzoeker opgevraagd worden (contactgegevens in bijlage I). De antwoorden worden gelabeld. Deze labels worden vervolgens ingedikt tot globale categorieën en worden in een taxonomie geplaatst (te vinden in bijlage V). De uitkomsten worden tenslotte geïnterpreteerd door de onderzoeker.

Om de kans op experimentor bias te verkleinen, zullen enkele interviews ook door een neutrale 'peer' op neutraliteit van de onderzoeker beoordeeld worden. De neutrale beoordelaar betreft een vierdejaars Toegepaste Psychologiestudent die zich niet aangetrokken voelt tot honden.

KANTTEKENINGEN

Het gebruik van topicinterviews brengt naast vele voordelen ook enkele nadelen met zich mee. Zo is er sprake van een bepaalde invloed van de interviewer op de geïnterviewde. Deze invloed is aanzienlijk bij open interviews. De onderzoeker doet er alles aan om deze invloed te beperken, maar volledig voorkomen is helaas niet mogelijk. Om experimentor bias verder in te perken, wordt bij de beoordeling van de interviews in ieder geval gebruik gemaakt van een tweede, neutrale beoordelaar.

Net als bij het surveyonderzoek kunnen de resultaten van de interviews ook vertekend worden door sociale wenselijkheid. Deze social desirability bias zal waarschijnlijk nog sterker zijn dan bij het surveyonderzoek, omdat de interviews niet anoniem kunnen worden afgenomen en omdat de interviews mondeling in plaats van schriftelijk zijn. De neiging tot het geven van sociaal wenselijke antwoorden wordt getracht te verkleinen door de interviews af te nemen wanneer de coaches niet aanwezig zijn. Daarnaast zal de interviewer zich, indien deze aanwezig is op locatie als de coachings gegeven worden, zich afzijdig houden van het coachproces, om zoveel mogelijk neutraliteit te behouden.

Door de verhoogde kans op het willen geven van sociaal wenselijke antwoorden, kan de kans ook groter zijn dat de respondent acquiescence bias vertoont, de neiging om het met de interviewer eens te willen zijn. Daarom is het van groot belang dat de interviewer een neutrale houding aanneemt en open vragen stelt.

De manier van interviewen kan ook effect hebben op de respondent. Dit kan het geval zijn bij de telefonische interviews. Omdat de respondent en onderzoeker elkaar niet kunnen zien, kan de afwezigheid van non-verbale communicatie effect hebben op de gegeven antwoorden. Het zou ook kunnen dat de respondenten gehaaster antwoord gaan geven. Om dit te voorkomen wordt bij het maken van de afspraak aangegeven dat het van belang is dat de respondent genoeg tijd heeft voor

het interview. Tevens worden de respondenten opgebeld door de onderzoeker, zodat de respondent geen gesprekskosten heeft.

Testeffecten kunnen aanwezig zijn omdat sommige respondenten voor aanvang van de interviews al twee vragenlijsten beantwoord hebben. Dit kan niet alleen hun manier van reflecteren beïnvloeden, maar kan ook de ervaring van de coaching zelf beïnvloed hebben.

Bij een kwalitatief onderzoek geldt vanwege de kleine steekproef (verwachte $N \approx 5-10$) nog sterker dat antwoorden niet gegeneraliseerd mogen worden naar de gehele populatie.

4. RESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de twee deelonderzoeken besproken. De resultaten van het survey-onderzoek worden in hoofdstuk 4.1 besproken en de resultaten van het kwalitatieve onderzoek worden in hoofdstuk 4.2 besproken. De onderzoeksvragen worden vervolgens beantwoord in hoofdstuk 4.3.

4.1 RESULTATEN VAN DEELONDERZOEK 1: SURVEY-ONDERZOEK

RESPONDENTEN

In totaal hebben 35 deelnemers meegedaan aan het onderzoek. In Tabel 5 staan de sociaal-demografische gegevens van de respondenten beschreven.

De gemiddelde leeftijd van alle respondenten is 37,8 jaar met een standaarddeviatie van 14,6 jaar. De jongste respondent is 18 jaar oud en de oudste respondent is 57 jaar oud. De mediaan van de leeftijd van alle respondenten is 28 jaar en de modus is 19 jaar.

Variabele	Aantal	Percentage
Geslacht		
Man	7	20
Vrouw	28	80
Leeftijd		
18-25	17	48,6
26-35	4	11,4
36-45	4	11,4
46-55	9	25,7
56-65	1	2,9
Nationaliteit		
Nederlands	35	100
Hoogst voltooide opleiding		
Middelbaar onderwijs of lager	20	57,1
Havo of vwo	4	11,4
Hbo of wo	11	31,4
Belangrijkste dagelijks dagbesteding		
Betaalde arbeid	15	42,9
Studie	14	40,0
Anders	6	17,1

Tabel 5. Sociaal-demografische gegevens van de respondenten ($N = 35$).

Alle coachings zijn gegeven door de opdrachtgever van dit onderzoek. De coachings werden gegeven tussen 4 oktober 2011 en 19 november 2011. Hiervan was er tweemaal een groepscoaching van een dag aan particulieren (zes en acht deelnemers per groepscoaching) en tweemaal een groepscoaching van een dagdeel aan studenten die Diermanagement studeren (zeven en zeven deelnemers per groepscoaching). Verder hebben drie particuliere respondenten meegedaan aan een coachmidweek in groepsverband van drie dagen, hebben drie studenten Toegepaste Psychologie meegedaan aan een coachdemo van een dagdeel en hebben twee respondenten uit het bedrijfsleven meegedaan aan een weekend “Woodshedding” waarvan het coachen met behulp van honden een ochtendonderdeel was.

NON-RESPONS

In totaal hadden 40 mensen zich aangemeld om deel te nemen aan een coaching met honden. Hiervan hebben vier deelnemers geen vragenlijsten ingevuld omdat zij ziek bleken, later arriveerden of eerder weg moesten. De overige 36 deelnemers hebben de eerste vragenlijst ingevuld. Vervolgens hebben 35 deelnemers ook de tweede vragenlijst ingevuld. Aangezien de eerste vragenlijst alleen niet voldoende informatie geeft om de onderzoeksvragen te beantwoorden, is er in totaal dus een non-respons van vijf.

In totaal zijn door alle 35 respondenten 41 items niet beantwoord. Een respondent heeft de vragen op bladzijde 9 van vragenlijst 2 leeggelaten (met zeven items) en een andere respondent heeft de vragen op bladzijde 10 van vragenlijst 2 leeggelaten (met zes items). Bij de overige 26 opengelaten items was het niet duidelijk waarom deze niet zijn beantwoord; een patroon kon niet worden ontdekt.

INTERNE BETROUWBAARHEID

De interne betrouwbaarheid van de subschalen is gemeten met behulp van de Cronbach's coëfficiënt (Tabel 6).

Schaal	Cronbach's alpha	Aantal items
Bandschaal Coach	,76	12
Bandschaal Hond	,87	12
Taakschaal	,61	6
Doelschaal	,34	6
Doelschaal na verwijderen item 36	,69	5

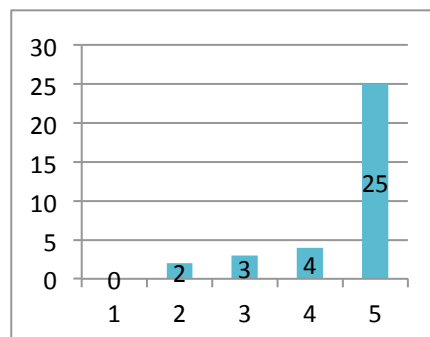
Tabel 6. De interne betrouwbaarheid van de vier subschalen.

Het verwijderde item betrof de uitspraak: *“Ik vind dat het resultaat van deze coaching aansluit bij mijn verwachtingen.”*

RESULTATEN VRAGENLIJST 1

Van de 35 deelnemers gebruikten 12 respondenten hun eigen hond tijdens de coaching (34,3%) en gebruikten 23 respondenten een hond van de coach (65,7%).

De uitspraak *"Ik vind mijzelf een hondenliefhebber"* is door 34 van de 35 respondenten beantwoord. Voor het beantwoorden van deze uitspraak werd gebruik gemaakt van een 5-punts-Likertschaal, waarbij 1 stond voor "Volledig mee oneens" en 5 stond voor "Volledig mee eens" en de tussenliggende cijfers niet benoemd werden. In Figuur 1 is de verdeling van de antwoorden op deze vraag weergegeven.



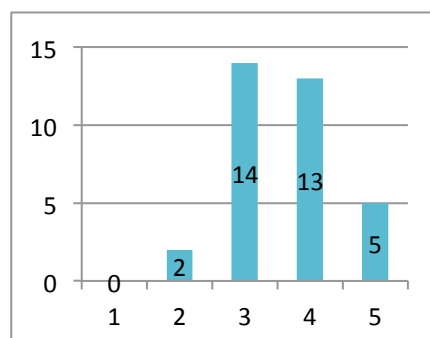
Een beschrijving van deze resultaten is te zien in Tabel 7. Een Kolmogorov-Smirnov-test laat zien dat de resultaten van deze schaal niet normaal verdeeld zijn ($D = 0,436$, $df = 34$, $p < ,001$).

Figuur 1. Verdeling van de antwoorden op de uitspraak *"Ik vind mijzelf een hondenliefhebber."* ($N = 34$)

<i>"Ik vind mijzelf een hondenliefhebber."</i> ($N = 34$)	
Gemiddelde	4,53
Standaarddeviatie	0,90
Scheefheid	-1,84
Kurtosis	2,35

Tabel 7. Beschrijving van de resultaten van de uitspraak *"Ik vind mijzelf een hondenliefhebber."*

De uitspraak *"Ik verwacht dat coaching met honden mij zal helpen bij het behalen van mijn doel(en)"* is door 34 van de 35 respondenten beantwoord. Voor het beantwoorden van de uitspraak werd gebruik gemaakt van dezelfde 5-punts-Likertschaal als hierboven beschreven. In Figuur 2 is de verdeling van de antwoorden op deze vraag weergegeven.



Een beschrijving van deze resultaten is te zien in Tabel 8. Ook deze resultaten zijn niet normaal verdeeld ($D = 0,246$, $df = 34$, $p < ,001$).

Figuur 2. Verdeling van de antwoorden op de uitspraak *"Ik denk dat coaching met honden mij zal helpen bij het behalen van mijn doel(en)." (N = 34)*

De gemiddelde score op deze uitspraak, tevens de effectiviteitsverwachtingsscore (EVS), is 3,62.

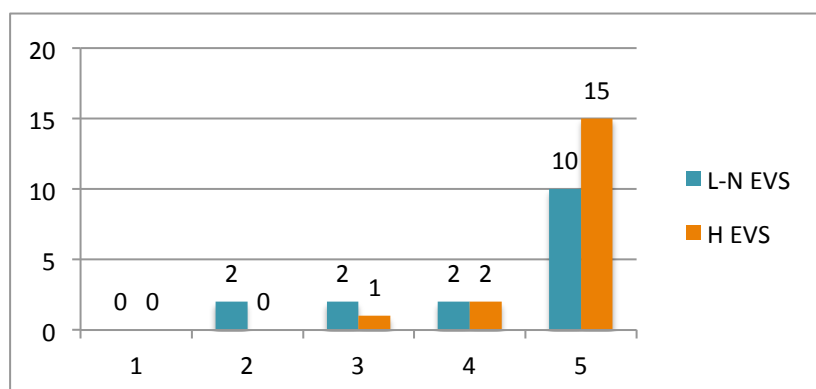
"Ik verwacht dat coaching met honden mij zal helpen bij het behalen van mijn doel(en)." (N = 34)	
Gemiddelde	3,62
Standaarddeviatie	0,82
Scheefheid	0,13
Kurtosis	-0,50

Tabel 8. Beschrijving van de resultaten van de uitspraak "Ik verwacht dat coaching met honden mij zal helpen bij het behalen van mijn doel(en)."

Verdeling EVS-labels

De respondenten krijgen een label aan de hand van hun effectiviteitsverwachtingsscore (EVS), het EVS-label. De respondenten met een EVS van 1, 2 en 3 krijgen het label "Lage-neutrale EVS" en de respondenten met een EVS van 4 en 5 krijgen het label "Hoge EVS". De groep met het label "Lage-neutrale EVS" bestaat dus uit 16 respondenten (47,1%) en de groep met het label "Hoge EVS" bestaat uit 18 respondenten (52,9%).

Van de 16 respondenten met het label "Lage-neutrale EVS" werkten er drie respondenten met hun eigen hond (18,75%) en 13 respondenten met een hond van de coach (81,25%). Van de 18 respondenten met het label "Hoge EVS" werkten er negen respondenten met hun eigen hond (50,0%) en negen respondenten met een hond van de coach (50,0%). In Figuur 3 staan de antwoorden op de vraag "Ik vind mijzelf een hondenliefhebber" beschreven voor de twee groepen.



Figuur 3. Verdeling van de antwoorden op de uitspraak "Ik vind mijzelf een hondenliefhebber" voor de groep met label "Laag-neutrale EVS" (L-N EVS) en de groep met label "Hoge EVS" (H EVS).

Een beschrijving van de EVS voor de twee groepen is te zien in Tabel 9.

"Ik vind mijzelf een hondenliefhebber."		
	Laag-neutrale EVS (N = 16)	Hoge EVS (N = 18)
Gemiddelde	4,25	4,78
Standaarddeviatie	1,13	0,55
Scheefheid	-1,20	-2,57
Kurtosis	-0,03	6,36

Tabel 9. Resultaten van de uitspraak "Ik vind mijzelf een hondenliefhebber" bij de groep met label "Laag-neutrale EVS" en de groep met label "Hoge EVS".

RESULTATEN VRAGENLIJST 2

Hieronder volgt een overzicht van de scores op de vier subschalen.

De resultaten van de Bandschaal Coach, welke de band meet tussen de coach en cliënt, zijn beschreven in Tabel 10. De resultaten van de Bandschaal Hond, die de band tussen de hond en cliënt meet, zijn beschreven in Tabel 11. Verder zijn hieronder de resultaten beschreven van de Doelschaal, welke een maat is voor de waardering van het onderwerp “coachdoelen” (Tabel 12) en de resultaten van de Taakschaal, welke een maat is voor de waardering van het onderwerp “coachtaken” (Tabel 13).

Met behulp van Kolmogorov-Smirnoff testen is gekeken naar de verdeling van de resultaten. Drie van de vier schalen zijn normaal verdeeld. Dit betreft de scores van de Bandschaal Coach ($D = 0,128$, $df = 31$, $p > ,1$), de Bandschaal Hond ($D = 0,103$, $df = 31$, $p > ,1$) en de Taakschaal ($D = 0,141$, $df = 32$, $p > ,1$). De scores van de Doelschaal zijn niet normaal verdeeld ($D = 0,141$, $df = 32$, $p > ,1$).

Bandschaalscore Coach (N = 32)	
Gemiddelde	4,19
Standaarddeviatie	0,37
Minimum	3,17
Maximum	4,83
Spreiding	1,67
Scheefheid	-0,70
Kurtosis	0,80

Tabel 10. Beschrijving van de Bandschaalscore Coach.

Bandschaalscore Hond (N = 31)	
Gemiddelde	4,15
Standaarddeviatie	0,58
Minimum	3,17
Maximum	5,00
Spreiding	1,83
Scheefheid	-0,31
Kurtosis	-1,19

Tabel 11. Beschrijving van de Bandschaalscore Hond.

Doelschaalscore (N = 31)	
Gemiddelde	4,10
Standaarddeviatie	0,57
Minimum	2,80
Maximum	4,80
Spreiding	2,00
Scheefheid	-0,80
Kurtosis	-0,49

Tabel 12. Beschrijving van de Doelschaalscore.

Taakschaalscore (N = 32)	
Gemiddelde	4,16
Standaarddeviatie	0,49
Minimum	3,00
Maximum	5,00
Spreiding	2,00
Scheefheid	-0,41
Kurtosis	-0,32

Tabel 13. Beschrijving van de Taakschaalscore.

Tenslotte werd de respondenten gevraagd om een rapportcijfer voor de coachsessie te geven. De resultaten staan beschreven in Tabel 14.

Rapportcijfer coachsessie ($N = 33$)	
Gemiddelde	8,20
Standaarddeviatie	0,71
Modus	8,0
Mediaan	8,0
Minimum	7,0
Maximum	10,0
Spreiding	3,0

Tabel 14. Statistische beschrijving van het gegeven rapportcijfer voor de coachsessie.

ANALYSE

Voor het meten van verbanden is gebruik gemaakt van Spearman rangcorrelatieanalyses omdat sommige relevante variabelen (de EVS, de vooringenomenheid met honden en de Doelschaal) niet normaal verdeeld zijn. Verder is voor het berekenen van verschillen gebruik gemaakt van de Mann-Whitney U-toets. Een nadeel van deze toets is dat, wanneer er geen significant verschil gevonden wordt, er alsnog een klein verschil zou kunnen zijn. Wordt er echter *wel* een significant verschil gevonden, dan is dit wel een noemenswaardig verschil.

Verbanden

Hieronder worden de bevindingen over de correlatieanalyse besproken.

Verbanden tussen EVS en subschalen

Allereerst is er getoetst op mogelijke verbanden tussen de effectiviteitsverwachtingsscore (EVS) van de respondent en de scores op de subschalen (Band Coach, Band Hond, Doel en Taak). De resultaten staan weergegeven in Tabel 15. Er zijn zwakke significante verbanden gevonden tussen de EVS en de score op Bandschaal Coach ($r = ,360$, $p < ,05$) en de EVS en de score op de Doelschaal ($r = ,412$, $p < ,05$). Er zijn geen significante verbanden gevonden tussen de EVS en score op de Bandschaal Hond ($r = ,292$, $p > ,1$) of tussen de EVS en de score op de Taakschaal ($r = ,236$, $p > ,1$).

Correlaties EVS en subschalen				
	Band Coach ($N = 31$)	Band Hond ($N = 30$)	Doel ($N = 31$)	Taak ($N = 32$)
Spearman's r	,360*	,292	,412*	,236
Significantie (two-tailed)	,034	,118	,021	,194

Tabel 15. Resultaten van de correlatieanalyse tussen de EVS en de subschalen. Significante verbanden zijn met een asterisk aangegeven.

Binnen deze steekproef wordt dus een zwak significant verband gemeten tussen de EVS en enkele aspecten van de kwaliteit van de coachrelatie (band met de coach en coachdoelen), maar niet alle aspecten (uitzondering coachtaken). Er wordt geen significant verband gemeten tussen de EVS en de band tussen de cliënt en de hond.

Verbanden tussen vooringenomenheid met honden en subschalen

Daarnaast is er gekeken of er een verband bestaat tussen de vooringenomenheid met honden en de scores op de subschalen. Er is een zwak significant verband gevonden tussen de vooringenomenheid met honden en de scores op de Bandschaal Hond ($r = ,366$, $p < ,05$).

Er zijn geen significante verbanden gevonden tussen vooringenomenheid met honden en de subschalen Band Coach, Doel en Taak (Tabel 16). Binnen deze steekproef wordt er dus geen significant verband gemeten tussen de vooringenomenheid met honden en de kwaliteit van de relatie tussen de coach en de cliënt.

Correlaties vooringenomenheid met honden en subschalen				
	Band Coach ($N = 31$)	Band Hond ($N = 30$)	Doel ($N = 31$)	Taak ($N = 32$)
Spearman's r	-,142	,366*	-,138	,043
Significantie (two-tailed)	,445	,047	,460	,815

Tabel 16. Resultaten van de correlatieanalyse tussen de vooringenomenheid met honden en de subschalen. Significante verbanden zijn met een asterisk aangegeven.

Verband tussen EVS en vooringenomenheid met honden

Om te bepalen of er een verband bestaat tussen de effectiviteitsverwachting (EVS) van de respondent en diens vooringenomenheid met honden, is een Spearman rangcorrelatieanalyse gedaan. Er is geen significant verband gevonden tussen deze twee variabelen in deze steekproef ($r = ,181$, p (two-tailed) $> ,05$).

Er zijn nog enkele aanvullende correlatieanalyses uitgevoerd. Hieronder staan de resultaten beschreven.

Verbanden tussen subschalen onderling

Aanvullend is gekeken of er verbanden zijn tussen de subschalen onderling; de Bandschaal Coach (Tabel 17), de Bandschaal Hond (Tabel 18), de Doelschaal (Tabel 19) en de Taakschaal (Tabel 20). Tussen de Bandschaal Coach, de Doelschaal en de Taakschaal zijn matige tot sterke significante verbanden gevonden. Er zijn geen significante verbanden gevonden tussen de scores op de Bandschaal Hond en de andere subschaalscores (Tabel 18).

Correlaties Band Coach			
	Band Hond ($N = 29$)	Doel ($N = 29$)	Taak ($N = 29$)
Pearson's r	,071	-	,481*
Spearman's r	-	,717*	-
Significantie (two-tailed)	,716	,000	,008

Tabel 17. Correlaties tussen Bandschaal Coach en de andere drie subschalen.

Correlaties Band Hond			
	Band Coach ($N = 29$)	Doel ($N = 29$)	Taak ($N = 28$)
Pearson's r	,071	-	,107
Spearman's r	-	,324	-
Significantie (two-tailed)	,716	,087	,587

Tabel 18. Correlaties tussen Bandschaal Hond en de drie subschalen.

Correlaties Doel			
	Band Coach (N = 29)	Band Hond (N = 29)	Taak (N = 29)
Pearsons <i>r</i>	-	-	-
Spearman's <i>r</i>	,717*	,324	,688*
Significantie (two-tailed)	,000	,087	,000

Tabel 19. Correlaties tussen de Doelschaal en de andere drie subschalen.

Correlaties Taak			
	Band Coach (N = 29)	Band Hond (N = 29)	Doel (N = 28)
Pearsons <i>r</i>	,481*	,107	-
Spearman's <i>r</i>	-	-	,688*
Significantie (two-tailed)	,008	,587	,000

Tabel 20. Correlaties tussen de Taakschaal en de andere drie subschalen.

Verbanden rapportcijfer en andere variabelen

Verder zijn mogelijke verbanden tussen het gegeven rapportcijfer en enkele andere variabelen berekend (de effectiviteitsverwachtingsscore (EVS), de vooringenomenheid met honden de scores op de vier subschalen) berekend.

Er zijn zwakke significante verbanden gevonden tussen het rapportcijfer en de score op Doelschaal ($r = ,483$, $p < ,01$) en het rapportcijfer en de score op de Taakschaal ($r = ,419$, $p < ,05$).

Op de overige variabelen zijn geen significante verbanden gevonden (Tabel 21).

Correlaties rapportcijfer						
	EVS (N = 33)	Vooringenomen- heid (N = 33)	Band Coach (N = 29)	Band Hond (N = 29)	Doel (N = 29)	Taak (N = 29)
Spearman's <i>r</i>	,169	,067	,284	-,082	,483*	,419*
Significantie (two-tailed)	,346	,711	,128	,667	,007	,019

Tabel 21. Correlaties tussen het rapportcijfer en de EVS, vooringenomenheid met honden en de vier subschalen. Significante verbanden zijn met een asterisk aangegeven.

Binnen deze steekproef wordt dus een zwak significant verband gemeten tussen het gegeven rapportcijfer en enkele aspecten van de kwaliteit van de coachrelatie (coachdoelen en coachtaken), maar niet alle aspecten (uitzondering band tussen de coach en de cliënt). Er wordt geen significant verband gemeten tussen het gegeven rapportcijfer en de beide bandschalen.

Daarnaast bestaat er in deze steekproef geen verband tussen de verwachting over de effectiviteit vooraf en de waardering van de coaching achteraf (in de vorm van een rapportcijfer) of tussen de verwachting over de mate waarin de respondent aangetrokken is tot honden en de waardering achteraf.

Verschillen

Hieronder worden de bevindingen over de verschillenanalyse besproken.

Verschillen EVS-groepen en subschalen

Er is een Mann-Whitney U-toets uitgevoerd om te bepalen of er een significant verschil in de score op de subschalen tussen respondenten met een laag-neutrale effectiviteitsverwachtingsscore (EVS) en die met een hoge EVS. Voor geen van de subschaalscores is een significant verschil gevonden tussen de groep met een laag-neutrale EVS en de groep met een hoge EVS (Tabel 22).

De gemiddelde subschaalscores voor de twee groepen staan beschreven in Tabel 23.

	Bandschaal Coach (N = 31)	Bandschaal Hond (N = 30)	Doelschaal (N = 31)	Taakschaal (N = 32)
Mann-Whitney U	80,500	73,000	78,000	101,000
Significantie (two-tailed)	,117	,101	,093	,313

Tabel 22. Resultaten van de Mann-Whitney U-toets waarbij getoetst is op mogelijke verschillen tussen de vier subschalen (Band Coach, Band Hond, Doel, Taak) en de twee EVS-groepen.

Laag-neutrale EVS				Hoge EVS			
	N	M	SD		N	M	SD
Bandschaal Coach	15	4,11	0,40	Bandschaal Coach	16	4,29	0,35
Bandschaal Hond	15	4,01	0,60	Bandschaal Hond	15	4,34	0,50
Doelschaal	16	3,94	0,60	Doelschaal	15	4,27	0,51
Taakschaal	15	4,07	0,46	Taakschaal	17	4,24	0,52

Tabel 23. Beschrijving van de subschaalscores voor de groep Laag-neutrale EVS en de groep Hoge EVS.

Binnen deze steekproef is er dus geen significant verschil gevonden op de kwaliteit van de coachrelatie tussen de groep respondenten die laag-neutrale verwachtingen vooraf hadden over de effectiviteit van honden en de groep respondenten die hoge verwachtingen vooraf hadden hierover. Ook is er geen significant verschil gevonden tussen deze twee groepen op de waardering van de band tussen de cliënt en de hond.

Verschillen vooringenomenheid met honden en subschalen

Vervolgens is een Mann-Whitney U-toets uitgevoerd om te bepalen of er een significant verschil in de score op de subschalen tussen respondenten met een lage vooringenomenheid met honden en die met een hoge vooringenomenheid met honden. De respondenten met scores 1, 2, 3 en 4 op de vraag “Ik vind mijzelf een liefhebber van honden.” zijn daartoe ingedeeld in de groep “Laag-gemiddelde vooringenomenheid met honden” (N = 9 (26.5%)) en de respondenten met score 5 bij de groep “Zeer hoge vooringenomenheid met honden” (N = 25 (73.5%)). Voor deze verdeling is gekozen omdat met een andere verdeling de groepen nog meer in grootte zouden hebben verschild en de kleinste groep te klein zou zijn geweest.

De resultaten van deze toets staan beschreven in Tabel 24. Voor de subschaalscores Band Coach, Doel en Taak zijn geen significante verschillen gevonden tussen de groep met een laag-gemiddelde vooringenomenheid met honden en de groep met een zeer hoge vooringenomenheid met honden (Tabel 24).

Er is wel een significant verschil gevonden op de Bandschaal Hond: de groep met een zeer hoge vooringenomenheid met honden scoorde significant hoger op de Bandschaal Hond dan de groep met een laag-gemiddelde vooringenomenheid met honden ($M_{ZH\ V} = 4,32$, $M_{L-G\ V} = 3,85$, $U = 50,000$, $p < ,05$). Het verschil tussen de twee gemiddelden bedraagt 0.47. De subschaalscores voor de twee groepen staan beschreven in Tabel 25.

	Bandschaal Coach (N = 31)	Bandschaal Hond (N = 30)	Doelschaal (N = 31)	Taakschaal (N = 32)
Mann-Whitney U	78,000	50,000	81,500	101,500
Significantie (two-tailed)	,359	,044	,441	,933

Tabel 24. Resultaten van de Mann-Whitney U-toets waarbij getoetst is op mogelijke verschillen tussen de vier subschalen (Band Coach, Band Hond, Doel, Taak) en de twee vooringenomenheid-met-hondengroepen.

Laag-gemiddelde vooringenomenheid met honden				Zeer hoge vooringenomenheid met honden			
	N	M	SD		N	M	SD
Bandschaal Coach	9	4,31	0,36	Bandschaal Coach	22	4,15	0,38
Bandschaal Hond	9	3,85*	0,60	Bandschaal Hond	21	4,32*	0,50
Doelschaal	9	4,19	0,45	Doelschaal	23	4,14	0,51
Taakschaal	9	4,22	0,45	Taakschaal	22	4,05	0,62

Tabel 25. Beschrijving van de subschaalscores voor de groep Laag-gemiddelde vooringenomenheid met honden en de groep Zeer hoge vooringenomenheid met honden. Significante verschillen zijn met een asterisk aangegeven.

Binnen deze steekproef is er dus geen significant verschil gevonden op de kwaliteit van de coachrelatie tussen de groep respondenten met een zeer hoge vooringenomenheid met honden en de groep respondenten met een laag-gemiddelde vooringenomenheid met honden. De groep met een zeer hoge vooringenomenheid met honden geeft wel een significant hogere waardering van de band tussen de cliënt en de hond dan de groep met een laag-gemiddelde vooringenomenheid met honden.

Er zijn nog enkele aanvullende analyses uitgevoerd. Hieronder staan de resultaten beschreven.

Verschillen rapportcijfer en andere variabelen

Aanvullend is gekeken of er een significant verschil is in het gegeven rapportcijfer tussen de groep Laag-neutrale EVS en de groep Hoge EVS. Er is geen significant verschil gevonden (Tabel 26). Ook is geen significant verschil gevonden in het gegeven rapportcijfer tussen de groep Laag-gemiddelde vooringenomenheid met honden en de groep Zeer hoge vooringenomenheid met honden (Tabel 26).

	Rapportcijfer / EVS	Rapportcijfer / Vooringenomenheid met honden
Mann-Whitney U	134,500	103,000
Significantie (two-tailed)	,985	,830

Tabel 26. Resultaten van de Mann-Whitney U-toets waarbij getoetst is op mogelijke verschillen tussen de EVS-groepen en het gegeven rapportcijfer enerzijds en de vooringenomenheid-met-hondengroepen en het gegeven rapportcijfer anderzijds.

Binnen deze steekproef bestaat er dus geen significant verschil in de waardering van de coaching achteraf (in de vorm van een rapportcijfer) tussen groepen die verschillende verwachtingen vooraf hebben over de effectiviteit van coachen met honden. Daarnaast bestaat er ook geen significant verschil in de waardering van de coaching achteraf tussen groepen die zich in meer of mindere mate aangetrokken voelen tot honden.

CONCLUSIE

Voorafgaand aan het onderzoek waren twee hypothesen geformuleerd:

- III. H_0 : Er is geen significant verschil in de kwaliteit van de coachrelatie tussen cliënten die hoge of laag-neutrale verwachtingen hebben over de effectiviteit van coaching met honden.
- IV. H_0 : Er is geen significant verschil in de kwaliteit van de coachrelatie tussen cliënten die wel of niet vooringenomen zijn met honden.

Aan de hand van de resultaten kan hypothese I geaccepteerd worden. Alhoewel er geen verschillen gevonden zijn in de kwaliteit van de coachrelatie tussen de groep “Laag-gemiddelde vooringenomenheid met honden” en de groep “Zeer hoge vooringenomenheid met honden”, kan hypothese II aan de hand van deze onderzoeksresultaten noch geaccepteerd noch verworpen worden, omdat de groepen niet ingedeeld konden worden op “wel vooringenomen met honden” en “niet vooringenomen met honden”.

4.2 RESULTATEN VAN DEELONDERZOEK 2: TOPICINTERVIEWS

RESPONDENTEN

In totaal hebben negen deelnemers meegedaan aan het onderzoek, waarvan twee mannen en zeven vrouwen. Vier respondenten hebben een coaching met honden ondergaan bij het bedrijf *Coachen met Honden* en vijf respondenten hebben een coaching met honden ondergaan bij het bedrijf *Take the Leash*.

Acht deelnemers hebben de coaching ondergaan tussen april en november 2011. De negende deelnemer werd geïnterviewd over twee afzonderlijke coachings met honden die zij in december 2009 en het voorjaar van 2010 gedaan heeft.

Alle coachings betroffen groepscoachings. Vijf coachings waren georganiseerd voor de particuliere markt en vier coachings voor de zakelijke markt; van deze laatste werden twee coachings gedaan met een team als zijnde een teamuitje of vorm van teambuilding, werd één coaching gehouden als zijnde een kennismakingsworkshop voor een groep van coaches en loopbaanadviseurs, en werd één coaching gegeven als ochtendonderdeel van een weekend “Woodshedding” waaraan een aantal mensen van twee bedrijven meededen om de onderlinge samenwerkingsrelatie te verbeteren.

NON-RESPONS

Gezien de wijze van werving is niet precies na te gaan hoeveel mensen in totaal zijn benaderd. Uiteindelijk zijn alle negen respondenten geworven via navraag van de coaches van *Coachen met Honden* en *Take the Leash*. De onderzoeker is aanwezig geweest aan het begin van één van de particuliere groepscoachings en heeft toen aan de aanwezige zes deelnemers gevraagd of vrijwilligers voor een interview zich na de coaching wilden melden. Geen van de deelnemers hebben zich toen aangemeld voor een interview. De non-respons is dus in ieder geval zes, maar waarschijnlijk hoger.

ANALYSE

In de analyse zullen per gespreksonderwerp de antwoorden besproken worden. Extra informatie die buiten deze gespreksonderwerpen vallen, zullen op het einde van dit hoofdstuk worden gesproken.

Van de negen deelnemers gebruikten drie respondenten hun eigen hond tijdens de coaching (33,3%) en gebruikten zes respondenten een hond van de coach (66,7%).

Verwachting over coaching met honden vooraf

De vraag over de verwachtingen over coaching met honden vooraf werd ruim geïnterpreteerd door de respondenten. Sommigen vertelden over wat de aanleiding was om mee te doen, anderen over wat ze hadden verwacht over de opzet van de coaching, weer anderen vertelden over hun doelen van de dag en sommigen over de door hun veronderstelde effectiviteit van coachen met honden.

De meeste respondenten waren geïnteresseerd in of nieuwsgierig naar het coachen met honden en noemden dit als aanleiding om zich op te geven voor een coaching met honden. Vijf deelnemers hebben zelf een coachachtergrond; ze volgen ofwel een coachopleiding ofwel ze werken reeds als coach. Deze vijf deelnemers hebben zelf de interesse om honden te gaan inzetten bij coaching of in de (jeugd)hulpverlening. De deelnemers die met hun eigen hond gecoacht werden, gaven aan dat ze de verwachting hadden om meer inzicht te krijgen in hun eigen gedrag en het gedrag van hun hond en de interactie tussen hen.

Enkele deelnemers hebben aangegeven dat ze voorafgaand aan de coaching al de verwachting hadden dat coaching met honden effectief kan zijn. Een deelnemer gaf aan dat hij zich niet bewust verdiept had in de effectiviteit van coachen met honden.

Enkele deelnemers gaven aan dat ze van tevoren al wisten dat dieren gedrag kunnen spiegelen:

“Ik weet ook gewoon dat dieren heel sensitief zijn en gewoon het gedrag heel goed kunnen spiegelen.”

Een aantal deelnemers hadden van tevoren geen duidelijk beeld over het coachen met honden. Iets meer dan de helft van de respondenten zei dat ze de coaching “open in gingen”. Ongeveer de helft van de respondenten gaven aan dat het voor hen vooraf onduidelijk was wat ze precies zouden gaan doen.

Een aantal deelnemers gaven aan dat ze voor de coaching met honden al ervaring hadden gehad met het coachen met dieren. Een paar deelnemers hadden eerder een coaching met paarden gedaan en waren ook benieuwd naar het verschil tussen coachen met honden en coachen met paarden. Een andere deelnemer had kort voor de coaching al een coaching met honden elders ondergaan.

Bij de twee teamcoachings was de aanleiding om te gaan coachen “*vooral om iets leuks samen te doen.*” De respondenten vertelden dat er door hun collega’s verschillend werd gereageerd op het idee om te gaan coachen met honden. Sommige collega’s deden er lacherig overig, en dachten – volgens de respondent – in eerste instantie “het zal wel”. Andere collega’s hadden juist wel zin om te gaan coachen met honden en geloofden dat het “heel zinvol was”.

Een van de deelnemers vond het idee van coachen met honden van tevoren spannend, omdat ze de teruggegeven spiegel van de hond wellicht niet zou willen delen met de anderen in de groep. Daarnaast gaf ze aan dat ze honden zelf ook soms wat spannend vindt.

Liefhebber van honden

Van de negen respondenten gaven zes respondenten aan dat ze zichzelf een liefhebber van honden vinden. De overige drie respondenten vinden zichzelf niet echt een hondenliefhebber; een van hen is in sommige situaties angstig voor honden, een ander is bang voor grote honden. Van deze drie respondenten deden twee respondenten mee aan een bedrijfsmatige coaching; de derde had zich ingeschreven voor een coachmidweek met haar eigen hond.

Mening over de coaching

De meeste respondenten gaven uitgebreid hun mening over wat ze van de coaching vonden. Er werd uitvoerig beschreven wat ze gedaan hadden en wat er gebeurd was. Hieronder volgt een samenvatting.

De respondenten hebben de coachings ervaren als: leuk, prettig, mooi, confronterend, bijzonder, herkenbaar, verrassend, opvallend, verhelderend, inzichtgevend, waardevol, zuiver, nuttig, prikkelend, motiverend. Ze vonden dat de coaching veel inzichten en bewustwording geeft.

“Ik heb de coachmidweek echt als heel prettig ervaren. Allebei de coaches zijn zeer deskundig. Ik vind het ook goed hoe er toch in zo’n korte tijd er een veilige omgeving gecreëerd wordt.”

Bijna alle respondenten gaven aan dat de honden daadwerkelijk hun gedrag gespiegeld hadden of dat ze op een andere manier tot inzichten kwamen door de interactie met de hond.

“Wat bij mij duidelijk werd, was dat ik best wel gericht was op mijn hond, ook best wel beschermend. Mijn focus was telkens op hem. Een van de thema’s waarmee ik zelf aan de slag ben, is mijn relatie met mijn eigen moeder. Daarin speelt ook het beschermende, het overbezorgde, een rol. Dat heb ik ervaren als verstikkend. En in de coaching heb ik dus ervaren van: “...hey! Ik doe dus nu gewoon precies hetzelfde bij mijn hond als wat mijn moeder bij mij doet!” En dat had ik dus gewoon absoluut niet in de gaten.”

Verder gaven ze aan dat persoonlijke levensthema’s via de honden duidelijk werden.

“Nadat iedereen een rondje gelopen had [met de hond], waren meteen bij iedereen de thema’s duidelijk.”

Deze thema’s waren naar eigen zeggen niet nieuw voor hen, maar ze vonden het wel verrassend dat een hond hun thema’s zo snel naar boven kon brengen. Door de respondenten genoemde thema’s waren bijvoorbeeld: *teveel hooi op de vork nemen, zich groter willen voordoen, (teveel) waarde hechten aan wat anderen ervan vinden en persoonlijk leiderschap.*

Een respondent gaf aan dat ze tijdens een ochtendcoaching wel in een thema was geraakt, maar dat voor haar niet duidelijk was geworden hoe ze dat dan verder moest oplossen.

“Want voor mij was het toch weer het inzicht van okay, dat thema speelt bij mij, dat weet ik.. en hoe ga ik daar nou mee om? Okay, dat inzicht.. mooi, maar nu?”

Een paar respondenten gaven aan dat ze het ervaringsgerichte karakter van de coachings waardeerden. Naar eigen zeggen hielp het werken met de honden hen om de oefeningen en inzichten te ankeren.

“Ik ben iemand die heel erg groeit door ervaringsleer, en niet zozeer vanuit de theorie, vanuit de boeken. Zo heb je soms van die punten die zoveel impact hebben; daar kan je bij wijze van spreken nog jaren op terug kijken en dat weer terug halen.”

“En dat je ook voor de geest kan halen, van *“Oh, toen ik die oefening deed, toen deed de hond dit en dit.”* Dat blijft goed hangen. Dat is anders dan wanneer je een theorieles zou volgen ofzo.”

Ook werd de mix tussen theorie en praktijk genoemd door een respondent. Hij vond het leuk dat theorie over de hond en coachmethodieken (zoals het kernkwadrant van Ofman) werd afgewisseld met praktische, speelse oefeningen met de hond.

Een respondent legde uit dat ze juist de *“combinatie”* van een te uitvoeren opdracht (zoals een oefening doen met de hond) en de terugkoppeling van de coach en andere deelnemers achteraf heel erg waardevol vond.

Een van de respondenten vond het fijn dat *“er niet zomaar een standaard programma werd afgedraaid; het was maatwerk.”* Verder noemden enkele respondenten dat ze het prettig vonden om buiten in de natuur te werken.

Mening over de coaches en hun rol binnen de coaching

De respondenten hebben de begeleidende coaches ervaren als prettig, goed, deskundig en rustig:

“Je kon gewoon heel erg makkelijk even met de coaches in gesprek gaan. Ze hadden oog voor alles. Ze zagen ook wat er gebeurde binnen de groep en daar haakten ze ook steeds op aan. Dus ik vond dat heel goed.”

Enkele respondenten meldden dat de coaches over veel kennis van zowel mens als hond beschikten. Volgens een paar respondenten werd het programma door de coaches aangepast op het niveau van de deelnemers en konden ze daar goed mee omgaan. Ook werd een paar keer opgemerkt dat de coaches voor het welzijn van zowel de deelnemers als de honden waakten:

“Ik vond ook dat er zorgvuldig werd omgegaan met zowel de mensen als de dieren.”

De manier van terugkoppelen werd als plezierig en professioneel ervaren:

“Ik vond de manier waarop werd teruggekoppeld heel plezierig. [Dat] heb ik ook helemaal niet als vervelend ervaren, ondanks het feit dat ik in een groep was waar ik mezelf niet al teveel bloot wilde geven.”

Wel merkte een respondent op dat niet alles door de coaches werd teruggekoppeld. Hij gaf hier zelf als reden *“tijdgebrek”* voor.

“Alleen wat ik jammer vond, was dat achteraf niet werd teruggekoppeld van hoe wij ons daar nou in hadden begeven, want onze rol nou was geweest. [...] Je kan niet alles op een dag helemaal uitdiepen, want dan heb je gewoon een week nodig.”

Verder gaven een respondent aan dat de coaches “*het leuk brachten*” en dat ze “*goed aanvoelden welke thema’s er speelden*”. Dit werd als prettig ervaren.

Over de rol van de coach werd het volgende gezegd:

- De coach benoemt de spiegel;
- De coach vertaalt wat er gebeurt;
- De coach stuurt het proces (door middel van vraagstelling);
- De coach bewaakt het proces
- De coach zorgt samen met de hond voor een ontspannen sfeer.

Een van de respondenten gaf aan dat de hond een bepaalde rol heeft bij het coachen met honden, maar dat ook de vraagstelling door de coach essentieel is:

“Maar de koppeling die de coach kan maken is niet minder belangrijk. Op het moment dat de coach er niet zou zijn om de spiegeling in woorden weer te geven, zou het effect ook weer anders zijn. Alleen maar benoemen wat je waarneemt bij de hond is niet genoeg. De vraagstelling is wel essentieel.”

Volgens een andere respondent is de rol van de coach “*onmisbaar*”.

Mening over de hond en diens rol binnen de coaching

De meningen over de hond en de rol van de hond binnen de coaching waren gevarieerd. De meeste respondenten waren van mening dat de hond het gedrag van de cliënt “*spiegelt*” en daarmee het gedrag van de cliënt, en het effect van dat gedrag, zichtbaar maakt.

“Het is gewoon heel duidelijk dat een hond is wat jij erin stopt. Dus op het moment dat je er frustratie in stopt, dan krijg je frustratie terug.”

De respondenten vertelden dat honden een aantal kwaliteiten bezitten. Zo is de hond, volgens hen, eerlijk en direct, puur, onvoorwaardelijk en zonder oordeel.

“Het leuke aan die honden is... dat zeggen ze ook altijd: “*Dieren, kinderen en dronken mannen kunnen niet liegen*.” Die geven gewoon alleen maar de waarheid terug.”

“Het komt echt direct tot de kern. Een hond kan alleen maar eerlijk zijn.”

Een respondent vond dat het coachen met honden zich van sommige andere coachinstrumenten onderscheidt door deze hondse kwaliteiten.

“Sommige testen kan je van tevoren al een beetje sturen. Als je maar iets wil, dan kan je al wenselijke antwoorden geven. Bij honden kan je niet *faken*. Ookal zou je *faken*, dan krijg je dat terug.”

Een respondent gaf aan dat een hond rust geeft. Een tweede respondent vond dat door de aanwezige honden een goede sfeer of energie ontstaat en dat de inzet van een hond een stukje spanning breekt.

Volgens een van de respondenten is de actieve rol van de hond niet groot, maar is zijn aanwezigheid wel essentieel. Ze lichtte toe dat een cliënt *“niet heel veel met de hond hoeft te doen om al heel veel resultaat te bereiken”*. Iets meer dan de helft van de respondenten gaf aan dat coachen met honden in korte tijd *“tot de kern”* kan komen, ook in groepscoaching. Een respondent lichtte dit toe door aan te geven dat een hond reageert op lichaamstaal en dat cliënten zich dus niet kunnen verschuilen achter *“een omhaal van woorden”*.

“Ten opzichte van andere coachingsmanieren, of zelfs therapeutische manieren, haal je dus heel veel poespas gewoon weg, en dring je in een hele korte tijd door tot de kern. Doordat de hond gewoon directe feedback geeft. Van mens tot mens kun je een hele omhaal van woorden gebruiken - ik ben daar ook erg goed in [lacht]. En daardoor [kan je] de indruk krijgen van een heel goed gesprek, terwijl je het uiteindelijk nergens over hebt gehad en er geen enkele vorm van confrontatie met jezelf is geweest. Die honden, die doen daar helemaal niet aan mee. Je moet die honden iets duidelijk maken en datgene wat er daadwerkelijk in je leeft, wat in jouw communicatie leeft, dat stukje krijg je direct terug. Want de hond kan niet anders dan dat direct terug geven.”

“Als je een sessie van een uur zou hebben, dan hoeft de hond bij wijze van spreken maar 5 of 10 minuten ingezet te worden en kan je al heel veel bereiken.”

Daarnaast was een respondent van mening dat *“de acceptatie van een dier door de mens onvoorwaardelijker is dan de acceptatie van een [ander] mens door een mens.”* Dit effect leek de respondent nuttig omdat de coach dan de terugkoppeling via de hond terug kan geven. De hond vertelt dan als het ware het verhaal.

Mening over coachen met honden achteraf

Aan de respondenten werd gevraagd of hun mening, die ze vooraf aan de coaching hadden, veranderd was door de coaching. Iets meer dan de helft van de respondenten gaven aan dat hun mening over het coachen met honden niet veranderd is, maar wel bevestigd.

“Nee, hij is bevestigd. Dat honden inderdaad heel goed een hulpmiddel kunnen zijn in coaching.”

“Nee, het is wel bevestigd. Honden kunnen heel goed je gedrag spiegelen.”

“Nee. Nou niet veranderd, maar het heeft wel mijn wens versterkt om er ook meer mee te gaan willen doen in de toekomst.”

Een paar respondenten vertelden dat ze nog enthousiaster zijn of er nog meer van zijn overtuigd dat het werkt. Een respondent vertelde dat ze het opvallend vond dat alle deelnemers van haar coaching achteraf tijdens de evaluatie zeiden dat *“ze er meer uit hadden gehaald dan ze van tevoren hadden verwacht”*. Een andere respondent gaf aan dat ze *“tegen haar verwachting in toch bepaalde inzichten gekregen heeft.”*

Een respondent legde uit dat ze van tevoren verwacht had dat de coaching meer met de hond te maken zou hebben, terwijl er uiteindelijk *“meer gesleuteld was aan haarzelf.”*

“Ik dacht dat ze tegen me zou zeggen: *“Jouw hond doet dat of dat nog niet goed en dat moet zo en zo”*. Maar het ging veel meer in op de innerlijke van de mens. En ja, daar ben ik wel door gegroeid.”

Een andere respondent gaf aan dat hij niet had verwacht dat de deelnemers tijdens de coaching zou erg in hun thema's geraakt zouden worden. Hij vond dat de informatievoorziening daarin niet helemaal volledig was. Hij noemde de coaching *“tegen zijn verwachtingen in, toch heel confronterend, op een goede manier”*.

“De informatie, die ik vooraf heb gekregen, had wat uitgebreider kunnen zijn. Het kwam een beetje over als ‘een leuke dag’, ‘fun voor de hond en de baas’, en aan het gedrag spiegelen. Maar het raakt de mensen wel in de thema's. Ik vroeg me af of alle mensen dat wel hadden verwacht. Ik in ieder geval niet zo indringend.”

Een van de respondenten die aan een teamcoaching had meegedaan, vertelde dat de coaching wisselend door het team werd ontvangen. Ze gaf wel aan dat naderhand iedereen in haar team positief was over het coachen met honden. Ze vertelde dat zelfs de kritische teamleden wat aan de coaching hadden gehad, tegen de verwachtingen in, en dat ze het leuk gevonden hadden.

“De sceptici in de groep hadden gaandeweg toch wel iets van: *“Oeh, je kan er toch meer uithalen dan we van tevoren verwacht hadden”*.”

Een andere respondent die aan een teamcoaching had meegedaan, vond de coaching effectief en vond het een aanrader als teamuitje:

“In die zin heb ik hem ook wel onthouden. Als ik mensen tegenkom die een keer wat leuks willen doen met hun team en dan ook op een manier dat mensen ook wat inzichten krijgen, dan is dit zeker een aanrader.”

Daarnaast gaf hij aan dat hij coachen met honden laagdrempeliger en bereikbaarder vindt dan coaching met paarden en dat het goedkoper is dan coaching met paarden. Dat vond hij positief.

Mogelijkheid tot bereiken van doelen

De meeste respondenten waren van mening dat coaching met honden mensen kan helpen om hun doel te bereiken. De andere respondent vertelde dat de materie voor hem bekend was en dat hij binnen de coaching geen nieuwe inzichten heeft meegekregen. Hij gaf wel aan dat hij van tevoren ook geen leerdoel had geformuleerd. In totaal gaven zes respondenten aan dat ze tijdens de coaching niet met een persoonlijk leerdoel hadden gewerkt. Een aantal respondenten had als doel om *“te ervaren wat coachen met honden is”*, zonder een specifiek leerdoel over zichzelf te hebben. Degenen die wel met een persoonlijk leerdoel hadden gewerkt, vertelden dat ze hun doel bereikt hadden of dat het thema tijdens de coaching in ieder geval aangeraakt was.

“Ik heb mijn doel zeker aangeraakt. Dat was in ieder geval die onzekerheid proberen op te heffen. Natuurlijk is dat niet direct gebeurd. Ik heb wel een paar leerpunten weer gemerkt. Je kan altijd verder met je thema.”

Een van de respondenten die zonder leerdoel had gewerkt, gaf aan dat ze denkt dat het wel kan helpen om met een leerdoel te werken.

“Ik denk dat het doorgaans toch goed is om met een doel aan het werk te gaan. Ze helpen om mensen tot zelfinzicht te laten komen. Ze hebben een richting, je [als coach] kunt ze er ook mee helpen, je kunt ze eraan helpen herinneren. En je kunt op het eind inderdaad die evaluatie doen, van: wat heeft dit bijgedragen tot het behalen van je doel?”

De respondenten die met een doel hadden gewerkt, gaven allen aan dat ze tijdens het coachen met honden aan hun doel hebben kunnen werken met behulp van oefeningen.

“Tijdens het coachen heb ik gewoon *zo goed gezien*, hoe je dat onzekere gedrag kan keren.”

Doelgroep van coachen met honden

Alle respondenten waren van mening dat coaching met honden ook effectief kan zijn voor mensen die niets met honden hebben.

“Jawel. Ik heb zelf ook niet zoveel met honden, maar op zich de inzichten die het je geeft, ja, dat zijn goede inzichten.”

Een andere respondent voegde toe dat ook weerstand of angst een thema kan zijn om mee aan de slag te gaan tijdens coaching.

“Ook daar zal een spiegel optreden: Wat doe ik met de dingen die ik niet leuk vind en die ik wel heb te doen? Hoe pak ik dat aan? Wat is de relatie tot het probleem waarmee ik worstel?”

De antwoorden op de effectiviteit van coaching met honden bij mensen die niets met honden hebben, werden wel genuanceerd; iets minder dan de helft van de respondenten gaven aan dat ze wel denken dat deelnemers op zijn minst open moeten staan voor het coachen met honden, wil het coachen met honden effectief zijn.

“ik denk dat het een ernstige belemmering kan zijn als mensen er niet voor open staan.”

“Maar dat is te allen tijde, met wat voor coachtraject je ook in gaat: je moet zelf willen. En of het dan met paarden, honden of twee stoelen tegenover elkaar is, dat maakt niet uit. Of de coaching slaagt, hangt gewoon puur af van degene in hoeverre hij of zij graag gecoacht wil worden.”

Enkele respondenten vulden aan dat ze verwachten dat mensen zelf ook filteren op de methodiek; dat mensen die niet van honden houden, niet zo snel voor een coaching met honden zullen kiezen, of dat in ieder geval de drempel hoger zal liggen om dit te doen.

“Ik denk dat coachen met honden toch iets is waar je vanuit een bepaalde interesse naar toe gaat. En dat je voor jezelf daarin ook wel filtert; dat als je niks met honden hebt, dat je eigenlijk al bij wijze van spreken de afspraak überhaupt niet maakt.”

Een paar respondenten vonden dat het filteren kenmerkend is voor vele coachmethodieken en niet enkel iets is wat voorkomt bij coachen met honden. Een respondent noemde de hond dan ook *“puur een middel, een methodiek.”*

“Het is gewoon een middel om je verder te ontwikkelen. Je kiest het instrument dat bij jou past. Dus ik denk dat mensen, die niet zoveel met honden hebben, dat zelf minder snel zullen kiezen.”

Enkele respondenten gaven aan dat een coaching met honden bij mensen die niet van honden houden en/of bang zijn voor honden waarschijnlijk een andere benadering zou hebben. Een respondent opperde het idee om bij een intakegesprek niet direct met een hond aan te komen zetten; in het geval van weerstand zou de begeleiding dan anders aangepakt worden.

“Ik kan me dat wel voorstellen, dat iets wat juist onbekend is, en iets waar je een beetje weerstand tegen hebt, als dat goed wordt begeleid, dat je daar juist heel veel uithaalt. Want die weerstand op zich, dat zegt ook heel veel.”

Een paar respondenten, die zelf honden willen gaan inzetten in hun vakgebied, gaven aan dat ze honden bij een specifieke doelgroep in willen zetten. De ene respondent wil graag honden inzetten bij kinderen in de hulpverlening:

“Die zijn al zoveel beschadigd hè? Die zijn al zo vaak teleurgesteld in mensen. Bij een hond zal dat niet gebeuren, die zijn zonder oordeel. Ik denk dat ze [kinderen] daar heel veel uit kunnen halen op het gebied van zelfvertrouwen en vertrouwen in anderen.”

De andere respondent wil ook honden inzetten bij kinderen, maar dan specifiek rondom het thema van rouwverwerking:

“Ik ben zelf bezig met een werkgroepje voor rouwverwerking, met name bij kinderen. Want ik heb zelf gezien wat mijn hond kon doen voor mij en mijn kinderen [op het gebied van rouwverwerking]. Ik denk dat dat zeker ook voor anderen kan.”

Een paar respondenten vermeldde dat tijdens de teamcoachings er ook teamleden bij waren die bang waren voor honden. Ze gaven aan dat bij beide teams de angstige teamleden op het einde van de coaching een stuk meer onbevangen waren geworden naar de honden toe. Een respondent voegde eraan toe dat de coaching door haar team *“uitstekend ontvangen werd”*.

Negatieve kanten van coachen met honden

Vanwege de positieve reacties van de respondenten, is vanaf het vierde interview ook specifiek naar negatieve of mindere kanten van het coachen met honden gevraagd. De meeste respondenten konden geen negatieve aspecten bedenken.

Een respondent gaf wel aan dat het coachen met honden voor haar binnen een zakelijke context te snel te diep ging; dat er persoonlijke thema's naar boven kwamen die ze niet wilde delen met haar zakelijke partners.

“Ik kan me voorstellen dat het een heel goed middel is op het moment dat je al een vergaande samenwerking hebt. Maar op het moment dat dat er nog niet is, vind ik dat je de relatie eerst verder moet opbouwen, voordat je ook dusdanig persoonlijke dingen met elkaar gaat bespreken.”

Verder gaf ze aan dat ze zulke thema's liever verder door zou pakken in individuele coaching, maar dan niet met behulp van honden:

“Nee, dat denk ik niet. Voor mij niet. Coaching met honden kan wel als begin, om het inzichtelijk te maken, maar niet om door te pakken. Ik kan me voorstellen dat dat heel erg persoonsafhankelijk is. Ik ben er op een bepaalde manier een beetje angstig van, van honden.”

Verder gaf een andere respondent aan dat de grote diversiteit qua uiterlijk van honden wel invloed kan hebben op cliënten, omdat *“mensen soms een voorkeur kunnen hebben”*. Dit ziet de respondent niet als een belemmering, maar vindt wel dat de coach met dit gegeven rekening moet houden.

Overige opmerkingen

Aangezien sommige respondenten ook ervaring hadden met het coachen met paarden, is ook gevraagd naar de overeenkomsten en verschillen tussen coaching met honden en coaching met paarden. Een respondent gaf aan dat zowel een hond als een paard duidelijk reageert op de lichaamstaal van een mens. Hij vond wel dat mensen naar een paard toe nog duidelijker moeten zijn in hun communicatie; een hond maakt volgens hem makkelijker contact met een mens. Een andere respondent vond coachen met honden praktischer dan het coachen met paarden.

5. CONCLUSIE EN DISCUSSIE

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvragen en volgt een discussie over het onderzoek.

5.1 CONCLUSIE

In het theoretisch kader (hoofdstuk 2) werd uiteengezet dat de kwaliteit van de relatie tussen de therapeut en de cliënt gezien wordt als een van de belangrijkste helende componenten van therapie die daadwerkelijk door de therapeut te beïnvloeden is. (Lambert & Barley, 2001), en dat het aannemelijk is dat dit ook het geval is voor coachtrajecten. De kwaliteit van de relatie tussen de coach en de cliënt kan dus invloed hebben op het succes van de coaching. Voor dit onderzoek zijn drie aspecten, die samen de kwaliteit van de relatie tussen de coach en cliënt vormen, onderzocht: de ervaren band tussen de coach en de cliënt (1), de waardering over coachdoelen (2) en de waardering over coachtaken (3). Verder worden verwachtingen bij de cliënt ook als factor gezien die de effectiviteit van een therapietraject kunnen beïnvloeden (Lambert & Barley, 2001). Daarnaast is er de vraag in hoeverre iemands vooringenomenheid met honden invloed uitoefent op deze factoren – en indirect op het succes van een coaching met behulp van honden.

Om inzicht te krijgen in dit samenspel van factoren, zullen eerst de deelvragen en vervolgens de hoofdvraag beantwoord worden.

CONCLUSIES DEELONDERZOEK 1: SURVEY-ONDERZOEK

1. Bestaat er een verband tussen de verwachting over de effectiviteit van een cliënt vooraf van coaching met honden en diens vooringenomenheid met honden?

Er is geen significant verband gevonden tussen de verwachting vooraf over de effectiviteit van coaching met honden en de vooringenomenheid met honden van de respondent. Vooringenomenheid met honden beïnvloedt binnen deze steekproef dus niet de verwachting over de effectiviteit van coaching met honden. Het idee, dat mensen die van honden houden hogere verwachtingen zouden hebben over de effectiviteit van een coaching met honden (en vice versa, dat mensen die niet van honden houden, lagere verwachtingen zouden hebben), wordt dus niet gesteund door deze resultaten.

2. Bestaat er een verband tussen de verwachting van een cliënt vooraf over de effectiviteit van coaching met honden en de kwaliteit van de relatie tussen de coach en de cliënt?

In deze steekproef zijn er zwakke significante verbanden gevonden tussen enerzijds de verwachting van een cliënt vooraf over de effectiviteit van coaching met honden en anderzijds twee van de drie aspecten die samen de “kwaliteit van de relatie tussen de coach en cliënt” vormen: de ervaren band tussen de coach en de cliënt ($r = ,360$, $p < ,05$) en de waardering over coachdoelen

($r = ,412$, $p < ,05$). Op het derde aspect, namelijk de waardering over coachtaken, is geen significant verband gevonden met de verwachtingen vooraf.

Er blijkt dus binnen deze steekproef wel enig verband te zijn tussen de verwachting voorafgaand aan de coaching en de kwaliteit van de coachrelatie na afloop, maar dit verband is zwak en geldt niet voor alle aspecten van het begrip “kwaliteit van de coachrelatie”. De resultaten zijn niet eenduidig en sterk genoeg om een verklaring te kunnen geven voor de gevonden verbanden.

3. Zijn er verschillen tussen cliënten die vooraf hoge verwachtingen hebben over de effectiviteit van coaching met honden en cliënten die vooraf laag-neutrale verwachtingen hebben over de effectiviteit van coaching met honden?

Er zijn geen significante verschillen gevonden tussen respondenten die vooraf hoge verwachtingen hadden over de effectiviteit van coaching met honden en respondenten die vooraf laag-neutrale verwachtingen hadden hierover. Binnen deze steekproef werd de kwaliteit van de relatie tussen de coach en de cliënt dus niet verschillend ervaren door mensen met hoge dan wel laag-neutrale verwachtingen vooraf. Ook de ervaren band met de hond werd niet significant verschillend ervaren door de twee groepen. Verder is er geen verschil gevonden in de rapportcijfers die achteraf gegeven werden, welke een maat is voor de waardering van de coaching.

Concluderend kan gezegd worden dat de groep met hoge verwachtingen en de groep met laag-neutrale verwachtingen verder dus qua vragenlijstonderwerpen niet van elkaar verschilden.

4. Bestaat er een verband tussen de vooringenomenheid met honden en de kwaliteit van de relatie tussen de coach en cliënt?

Er is geen significant verband gevonden tussen de vooringenomenheid met honden en de kwaliteit van de relatie tussen de coach en cliënt. Binnen deze steekproef bestaat er dus geen samenhang tussen de mate waarin een respondent zich aangetrokken voelt tot honden en de kwaliteit van de relatie tussen de coach en de respondent op het einde van de coaching.

Op basis van deze resultaten kan voorzichtig geconcludeerd worden dat de respondenten binnen deze steekproef, die een coaching ondergingen waarbij honden aanwezig waren, onafhankelijk van hun persoonlijke voorkeur voor de honden een relatie konden opbouwen met hun coach. Dit zou indirect kunnen betekenen dat de vooringenomenheid met honden niet van belang is voor het succes van een coaching met honden, maar om dit met zekerheid te kunnen zeggen, is meer onderzoek nodig.

5. Zijn er verschillen tussen cliënten die een zeer hoge vooringenomenheid met honden hebben en cliënten die een laag-gemiddelde vooringenomenheid met honden hebben?

Er is een significant verschil gevonden tussen de groep met een laag-gemiddelde vooringenomenheid met honden en de groep met een zeer hoge vooringenomenheid met honden op de band die de respondenten hebben ervaren met de hond. De respondenten die zichzelf een

hondenliefhebber vinden, scoorden namelijk hoger op de ervaren band tussen de cliënt en de hond dan mensen die zichzelf niet zulke uitgesproken hondenliefhebbers vinden ($M_{ZH\ V} = 4,32$, $M_{L-G\ V} = 3,85$, $U = 50,000$, $p < ,05$). Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat mensen die van honden houden de hond positiever beoordelen dan mensen die zich niet zo aangetrokken voelen tot honden. Het zou ook kunnen dat hondenliefhebbers zich meer openstellen om een band met een hond op te bouwen.

Er is geen significant verschil gevonden tussen beide groepen op de kwaliteit van de relatie tussen de coach en cliënt. Dit sluit aan bij de conclusies van deelvraag 4, waar ook geen verband tussen de vooringenomenheid met honden en de kwaliteit van de coachrelatie gevonden werd.

Tevens werd er geen significant verschil gevonden tussen de twee groepen en de door heen gegeven rapportcijfers over de coachsessie. Hieruit kan geconcludeerd worden dat, binnen deze steekproef, de mate waarin de respondenten van honden houden geen verschil uitmaakte voor de cijfermatige waardering van de coachsessie.

6. Bestaat er een verband tussen de ervaren band tussen de hond en cliënt en de kwaliteit van de relatie tussen de coach en cliënt?

Er zijn geen significante verbanden gevonden tussen de ervaren band tussen de hond en cliënt en de kwaliteit van de relatie tussen de coach en cliënt. De band die de respondenten opbouwden met de hond heeft dus, binnen deze steekproef, geen relatie met de band die de respondenten opbouwden met de coach. Deze resultaten geven aanwijzing dat de band met een hond apart wordt ervaren naast de band met de coach.

CONCLUSIES DEELONDERZOEK 2: TOPICINTERVIEWS

7. Wat zijn de ervaringen van een cliënt na een coaching met honden?

Een aantal respondenten hadden voorafgaand aan de coaching wel de verwachting dat coachen met honden effectief kan zijn, maar de meeste respondenten waren vooral nieuwsgierig over hoe het coachen met honden in zijn werk gaat. Meer dan de helft van de deelnemers hadden van tevoren geen duidelijk beeld over het coachen met honden.

De meningen over de coaching waren overwegend positief. De meeste respondenten gaven aan dat ze tot persoonlijke inzichten waren gekomen door de interactie met de hond. De coachings werden door de respondenten als leuk, inzichtgevend en soms confronterend ervaren. Meer dan de helft van de deelnemers gaven aan dat coaching met honden in korte tijd *“tot de kern”* kan komen,

De respondenten hebben de begeleidende coaches ervaren als prettig, goed, rustig en deskundig. De terugkoppeling door de coaches werd ervaren als plezierig en professioneel. Soms koppelden de coaches niet alles terug, waarschijnlijk vanwege tijdgebrek.

De respondenten waren van mening dat de coach, naast het bewaken en sturen van het proces, ervoor zorgt dat de (door de hond voorgehouden) spiegel benoemd wordt. De coach vertaalt dan naar de cliënt wat er gebeurt. Verder vond een respondent dat coach en hond samen voor een ontspannen sfeer zorgen.

De meeste respondenten gaven aan dat de hond het gedrag van de cliënt "*spiegelt*" en daarmee het gedrag van de cliënt, en het effect van dat gedrag, zichtbaar maakt. Verder werden een aantal kwaliteiten van de hond genoemd. Een hond is, volgens hen, eerlijk en direct, puur, onvoorwaardelijk en zonder oordeel, rustgevend en in staat om spanning te breken bij de coaching.

Bij de meeste respondenten is de mening over het coachen met honden niet veranderd na het ondergaan van een coaching. Sommigen gaven aan dat hun verwachting door de coaching bevestigd werd. Enkelen vertelden dat ze nog enthousiaster waren geworden, of nog meer overtuigd dat het werkt. Enkele sceptische teamleden zouden volgens de respondenten toch achteraf positief zijn geworden over het coachen met honden. Enkele teamleden zouden, ondanks hun angst voor honden, op het einde van de coaching een stuk meer onbevangen naar de honden toe geweest zijn.

De meeste respondenten waren van mening dat coaching met honden mensen kan helpen om hun doel te bereiken. De respondenten die met een persoonlijk leerdoel hadden gewerkt tijdens de coaching, vertelden dat ze hun doel bereikt hadden of dat het thema tijdens de coaching in ieder geval aangeraakt was. Daarnaast gaven ze allemaal aan dat ze aan hun doel hebben kunnen werken met behulp van oefeningen tijdens de coaching.

De meeste respondenten waren van mening dat coaching met honden ook effectief kan zijn voor mensen die niets met honden hebben, maar alleen als de deelnemers open willen staan voor het coachen met honden. Sommigen verwachtten dat mensen zelf filteren op coachmethodiek; dat mensen die niet van honden houden, niet zo snel voor een coaching met honden zullen kiezen. Anderen gaven aan dat ze denken dat mensen die niet van honden houden, wel met een andere benadering gecoacht zouden moeten worden.

De meeste respondenten konden geen negatieve aspecten bedenken over het coachen met honden. Een respondent, die soms angstig is voor honden, gaf wel aan dat ze een vervolgtraject liever zonder honden zou doen.

Achteraf gaven vijf respondenten aan dat ze de ambitie hebben om zelf honden in te gaan zetten in hun vakgebied.

ANTWOORD OP DE HOOFDVRAAG

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt:

In hoeverre is coaching met honden geschikt voor cliënten die zich niet uitgesproken aangetrokken voelen tot honden?

Op basis van de onderzoeksresultaten kan de volgende voorzichtige conclusie getrokken worden: of iemand nu een hondenliefhebber is of niet, en of diens verwachtingen nu laag of hoog zijn; tijdens een coaching met honden zal de persoon tijdens de interactie met de hond waarschijnlijk geraakt gaan worden. De coach begeleidt dit proces door te benoemen en te vertalen wat er gebeurt. De hond is hierbij uiteindelijk puur een hulpmiddel om gedrag zichtbaar te maken. Of iemand aangetrokken is tot honden of niet, maakt dan dus in feite niet uit. De cliënt hoeft de hond niet leuk te vinden om een stap te kunnen zetten in zijn of haar persoonlijke ontwikkeling, net zo min als dat een cliënt het niet leuk hoeft te vinden om een kernkwadrant in te vullen om inzicht te krijgen in zijn of haar kwaliteiten en valkuilen.

Deze conclusie wordt cijfermatig ondersteund met het gegeven dat er geen verband gevonden is tussen de mate waarin een respondent zich aangetrokken voelt tot honden en de kwaliteit van de relatie tussen de coach en de respondent op het einde van de coaching. Aannemende dat de kwaliteit van de relatie tussen de coach en de cliënt een van de voornaamste factoren is die een coaching tot een succes kan maken, en deze dus (binnen deze steekproef) niet samen hangt met de vooringenomenheid met honden van een cliënt, zou een coaching met honden ook geschikt kunnen zijn voor cliënten die zich niet aangetrokken voelen tot honden. De meeste geïnterviewde respondenten waren dan ook van mening dat coaching met honden ook effectief kan zijn voor mensen die niets met honden hebben. Er werd echter wel als voorwaarde gegeven dat niet-liefhebbers wel open moeten staan voor de coaching. De meeste geïnterviewde respondenten vonden dat coaching met honden mensen kan helpen om hun doel te bereiken. Zij hebben zelf dan ook aan hun doelen kunnen werken door interactie met de hond.

Overigens zijn de resultaten niet eenduidig en sterk genoeg om te kunnen bepalen of coaching met honden ook geschikt is voor cliënten met lage verwachtingen vooraf. Er is in ieder geval geen verband gevonden tussen de vooringenomenheid met honden en de verwachting die de respondenten hadden. De verwachting van cliënten over de effectiviteit van coaching met honden wordt binnen deze steekproef dus niet per definitie gekleurd wordt door hun voorkeur.

Concluderend kan gezegd worden dat zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve resultaten aanwijzingen geven om aan te nemen dat coaching met honden geschikt kan zijn voor cliënten die zich niet uitgesproken aangetrokken voelen tot honden.

5.2 DISCUSSIE

Hieronder volgt een discussie van het onderzoek en de resultaten.

EVALUATIE

De conclusie, dat coaching met honden ook geschikt kan zijn voor mensen die zich niet aangetrokken voelen tot honden, sluit aan bij de verwachting van de onderzoeker. Wel verwacht de onderzoeker dat de kans op weerstand bij deze doelgroep vele malen groter is. De onderzoeker denkt dat de vaardigheden van de coach om met deze weerstand om te kunnen gaan, daarnaast bepalend kunnen zijn voor het verloop van een dergelijke coaching.

De conclusie werkt in het voordeel van het vakgebied van coaching met honden, omdat het de deuren kan openen voor een veel grotere doelgroep. Wellicht kan coaching met honden ook meer ingezet gaan worden op andere terreinen, zoals de (jeugd)hulpverlening. Wel dient benadrukt te worden dat vervolgonderzoek zeker gewenst is om de conclusie van dit onderzoek bij een grotere steekproef te toetsen. Zo kan ook getoetst worden of de conclusie geldt voor de gehele populatie. Hierover meer onder het kopje “Kanttekeningen en beperkingen” verderop in dit hoofdstuk.

Een verrassende uitkomst van het onderzoek is dat er geen verband gevonden is tussen de ervaren band tussen de cliënt en hond en de kwaliteit van de relatie met de coach. Alhoewel dit resultaat niet direct betekent dat de hond dus geen invloed heeft op de kwaliteit van de coachrelatie (want dit is iets anders dan hetgeen gemeten werd), werd er wel een verband verwacht. Uit de literatuurstudie bleek tenslotte dat er wel enig bewijs is gevonden dat een hond gevoelens van stress bij een cliënt kan reduceren en daarnaast steun en bemiddeling kan bieden, totdat de cliënt en therapeut of coach een solide vertrouwensrelatie hebben opgebouwd (Fine, 2006). Deze resultaten geven dan ook geen aanleiding om aan te nemen dat een goede band met een hond de kans vergroot op een goede band met de coach. Wellicht wordt de band met een hond apart ervaren, naast de band met de coach. Het zou kunnen dat de kwaliteit van de relatie tussen de hond en de cliënt dan ook los staat van de kwaliteit van de relatie tussen de coach en de cliënt. Meer onderzoek naar de invloed van een hond op de opbouw van de relatie tussen coach en cliënt is nodig om gegronde verklaringen te kunnen geven.

Verder is er tijdens de analyse een zwak significant verband gevonden tussen de vooringenomenheid met honden en de ervaren band met de hond. Alhoewel deze uitkomst niet direct relevant was voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen, is het wel een interessante bevinding. Een verklaring voor deze uitkomst zou kunnen zijn dat mensen, die van honden houden, meer geneigd zijn om de band met een hond positief te beoordelen. Het zou ook kunnen dat deze mensen er meer voor open staan om een band met een hond op te bouwen. Op dit moment is niet te zeggen wat voor consequenties dit heeft voor het gebruik van honden bij coaching, omdat nog niet duidelijk is wat nu precies de invloed is van de kwaliteit van de band met een hond op het uiteindelijke coachresultaat.

De vraag kan gesteld worden of het überhaupt wel mogelijk is om een band met een hond op te bouwen. Als dit mogelijk is, wat zijn dan de overeenkomsten en verschillen met een menselijke band? Deze kwestie blijft voer voor discussie. Het was dan ook voorafgaand aan het onderzoek onduidelijk of de respondenten in staat zouden zijn om een vragenlijst, die eigenlijk ontworpen is om de band met een mens te meten, ook in te vullen voor een hond. Dit bleek voor de meeste respondenten echter geen probleem te zijn, zelfs als ze met een hond van de coaches werkten.

Een ander opvallend resultaat is de afwezigheid van verschillen tussen de groep met hoge verwachtingen en de groep met laag-neutrale verwachtingen. Dit sluit namelijk niet helemaal aan bij de theorie die beweert dat verwachtingen van een cliënt invloed hebben op het (coach)resultaat. Op basis van dit gegeven zou een verschil tussen de twee groepen verwacht worden, maar deze zijn dus niet gevonden. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat het niet zozeer de verwachtingen over de effectiviteit zijn, die invloed hebben op het succes van een coaching, maar andere soorten verwachtingen, bijvoorbeeld hoeveel plezier iemand denkt te gaan hebben tijdens zo'n workshop (en hoeveel plezier hij of zij uiteindelijk heeft), of hoe diep iemand verwacht dat de coaching zal gaan (en hoe diep de coaching uiteindelijk gaat). Dit zou wellicht een reden kunnen zijn voor het feit dat sommige geïnterviewde respondenten niet van tevoren bewust hadden nagedacht over de effectiviteit van coaching met honden.

KANTTEKENINGEN EN BEPERKINGEN

Het is opvallend hoe positief de coachings beoordeeld worden in beide deelonderzoeken. Dit komt waarschijnlijk ook door de methode van werving. Het feit dat vijf van de negen geïnterviewde respondenten een coachachtergrond blijken te hebben en zelf honden willen gaan inzetten, geeft al aan dat er toch sprake van een bepaalde selectie moet zijn geweest. Hierdoor zijn vooral positief gestemden en/of liefhebbers van honden in de steekproef terecht gekomen. De resultaten kunnen vertekend zijn door deze bias. Het is dan ook sterk aan te raden om bij vervolgonderzoek ervoor te zorgen dat de groepen op deze variabelen evenredig verdeeld zijn, om een betrouwbaarder beeld te krijgen van de meningen en het gedrag van niet-liefhebbers van honden en/of negatief gestemden.

Daarnaast kan het mogelijk zijn dat er, ondanks de voorzorgsmaatregelen, toch sprake is geweest van sociaal wenselijke antwoorden. In een vervolgonderzoek zou dit wellicht nog meer voorkomen kunnen worden door de respondent te bevragen over de mening van andere deelnemers, en niet over de bevindingen van de respondent zelf.

Uiteindelijk is de verdeling tussen respondenten die wel van honden houden, en respondenten die "niet" van honden houden, vrij kunstmatig gemaakt. De meeste respondenten vonden zichzelf hondenliefhebbers, op een enkele uitzondering na. De verdeling die gemaakt is (score 1 tot en met 4 in de ene groep, en de score 5 in de andere groep) geeft daarom eigenlijk nog steeds niet een heel representatief beeld van de verschillen tussen mensen die wel en niet van honden houden. Dit kan voor een vertekening van de resultaten gezorgd hebben.

Geconcludeerd kan worden dat, gezien de onderzoeksvragen, de werving voor beide deelonderzoeken zich meer had mogen richten op het verkrijgen van de juiste respondenten (dus ook respondenten die niet van honden houden en die lage verwachtingen hadden over het coachen met honden).

Vanwege de kleine omvang van de steekproef (N=35) moet nogmaals benadrukt worden dat alle gevonden resultaten alleen gelden voor *de deelnemers van de steekproef*. Deze resultaten kunnen niet gegeneraliseerd worden naar een grotere populatie. Hiervoor is meer onderzoek met een grotere steekproef nodig.

Verder is het van belang om stil te staan bij de complexiteit van de gemeten variabelen. Het zou kunnen dat begrippen als “de kwaliteit van een relatie”, “de band tussen twee individuen” en “verwachtingen vooraf” ondanks alle maatregelen toch niet geheel correct geoperationaliseerd zijn. De kans bestaat dat uiteindelijk niet precies gemeten is wat de onderzoeker beoogd had om te meten. Meer algemene kennis over de dimensies van variabelen als “de kwaliteit van een relatie” zouden helpen om de validiteit van een onderzoek als deze te vergroten.

SUGGESTIES VOOR VERVOLGONDERZOEK

Het terrein van het coachen met behulp van honden is nog in opkomst en heeft daarom veel behoefte aan onderzoek op allerlei terreinen, waarvan onderzoek naar effectiviteit toch wel een van de meest dringende zal zijn. De onderzoeker raadt dan ook ten sterkste aan om de effectiviteit van coaching met honden te onderzoeken met behulp van een experiment.

Er kan dan bijvoorbeeld gebruik gemaakt worden van een experimentele groep, die een coaching ondergaat met behulp van honden, en een controlegroep, die een coaching ondergaat zonder dat er honden aanwezig zijn. Het is noodzaak om de groepen zo gelijk mogelijk te verdelen, om zo uit te sluiten dat gevonden verschillen door andere variabelen veroorzaakt worden. De opzet van de coachings zou zo gelijk mogelijk moeten zijn; denk bijvoorbeeld aan een cursus over leiderschap volgens de roedelmethode. Zo kan er wel gebruik gemaakt worden van dezelfde metaforen tussen de experimentele groep en de controlegroep, en kan de hond bij beide groepen als voorbeeld genomen worden. Indien er dan verschillen gevonden worden tussen de twee groepen, zijn deze echt toe te schrijven aan de fysieke aanwezigheid van de hond.

Zoals bij elk onderzoek geldt ook hier: hoe meer respondenten, hoe beter. Zoals bij het kopje “Beperkingen” reeds staat vermeld, is het noodzakelijk om respondenten met verschillende voorkeuren in de steekproef te hebben, zodat de resultaten niet vertekend worden. Werving van respondenten zou kunnen gebeuren via een vragenlijst waarop de potentiële deelnemer voor het experiment diens voorkeur voor verscheidene onderwerpen kan aangeven. Hierop kunnen onderwerpen als “honden” en “coaching” staan, naast andere (al dan niet gerelateerde) onderwerpen. Op zo’n manier kan de onderzoeker ervoor zorgen dat respondenten met verschillende maten van voorkeur (voor bijvoorbeeld honden) in het experiment terecht komen.

Verder blijft het voor het vakgebied van belang om de rol en invloed van honden binnen coaching en therapie duidelijk te krijgen. Uit de literatuurstudie is gebleken dat een aantal mogelijke invloeden al is onderzocht, alhoewel de resultaten niet altijd eenduidig zijn. Eerst kan met behulp van kwalitatief onderzoek bij coachcliënten en coaches nagegaan worden wat volgens hen de rol en invloed van de hond is. Daar kan nog dieper op worden ingegaan dan in dit onderzoek is gebeurd. Vervolgens zou het zeer waardevol zijn voor het vakgebied van coaching met honden om deze aannames ook met experimenten te testen.

Concluderend kan gezegd worden dat het terrein van coaching met behulp van honden nog zo jong is, dat onderzoek op allerlei aspecten gewenst is. De positieve reacties van deelnemers kan daarbij als motivatie dienen om ook daadwerkelijk aan de slag te gaan. Wellicht kan het werken met levende wezens ons op een bepaalde manier raken, die niet te vergelijken is met andere (coach)technieken. Wat dat nu precies is, en of dit daadwerkelijk het geval is, dat blijft echter vooralsnog de vraag en punt van discussie.

6. AANBEVELINGEN

De conclusie van het onderzoek geldt dat coaching met honden ook geschikt kan zijn voor mensen die zich niet aangetrokken voelen tot honden, mits deze mensen zich open kunnen stellen ervoor. Er zullen dus acties ondernomen moeten worden om de gehele doelgroep ook daadwerkelijk te overtuigen van het nut van coaching met honden, zodat ze een meer open houding ten opzichte van het onderwerp krijgen. In dit hoofdstuk volgen de aanbevelingen aan de opdrachtgever om dit te bewerkstelligen.

Coaching met honden is nog redelijk onbekend in Nederland en kampt daarnaast met een imagoprobleem. Zelfs als mensen gehoord hebben van coaching met honden, en zelfs als ze er positief tegenover staan, is het nog mogelijk dat ze niet goed weten wat het inhoudt. Het is daarom zaak om aandacht te richten op de informatievoorziening over deze dienst.

Bij **informatievoorziening** gaat het erom dat coaching met honden op verschillende, maar positieve, manieren “in het nieuws” komt. Via mond-op-mondreclame kan vervolgens de bekendheid van coaching met honden als een olievlek gaan uitspreiden. Daarbij is het cruciaal dat de doelgroep op die manier aangesproken wordt, dat ze het nut van coaching met behulp van honden gaan inzien – voor zowel hondenliefhebbers als niet-liefhebbers.

Hierbij kan gedacht worden aan de volgende activiteiten:

- Publicaties: in (vak)tijdschriften, kranten of wetenschappelijke bladen;
- Lezingen en demonstraties: zodat mensen zich beeld kunnen vormen over de werking van coaching met honden;
- Testimonials: op websites en in artikelen, ook juist van de mensen die niet van honden houden;
- Doelgroep: acquisitie richten op “hondenkant” en “coachkant”;
- Profilerings: focus op de mens en persoonlijke ontwikkeling, niet op de hond.

PUBLICATIES

Publicaties over het coachen met honden kunnen in vele verschillende vormen gedaan worden: denk aan geschreven artikelen, interviews, fotorapportages, puzzles met prijsvragen, enzovoort. Deze kunnen zelf geschreven of ontworpen worden, maar dit kan ook worden uitbesteed. In het laatste geval is het wel van belang dat de externe partij goed op de hoogte is van wat coaching met behulp van honden inhoudt. Zo wordt voorkomen dat mensen verkeerd geïnformeerd worden. Het voordeel van uitbesteden is dat er extra aandacht besteed kan worden aan tekstuele en/of visuele vormgeving.

Het voordeel is dat via (vak)tijdschriften, kranten of wetenschappelijke bladen snel veel mensen bereikt kunnen worden. Het nadeel is dat het inhuren van een deskundige prijzig kan zijn. Het kan

verder enige inspanning vergen om de redactie te overtuigen om een artikel te plaatsen over coaching met honden.

LEZINGEN EN DEMONSTRATIES

Het voordeel van (interactieve) lezingen en demonstraties is dat het coachen met honden voor de toeschouwers gaat “leven”. Een goede lezing met demonstratie kan ervoor zorgen dat het publiek enthousiast wordt over het coachen met honden. Na een demonstratie hebben de toeschouwers een beter idee over wat coaching met honden is, wat ervoor kan zorgen dat het imago van het product verbetert. Wellicht geven ze zichzelf vervolgens op voor een coaching, of vertellen ze erover aan vrienden en familie, wat de bekendheid ten goede komt. Deze lezingen en demonstraties kunnen op verschillende locaties gegeven worden, zoals op honden- en/of coachbeurzen of op opleidingen in de vorm van gastcolleges.

Het nadeel van het geven van lezingen en demonstraties is dat het tijdsintensief is en dat het niet altijd direct duidelijk is of een lezing of demonstratie klandizie heeft opgebracht. Ook dient het belang van een goede presentator niet onderschat te worden; een “goede” presentatie kan wonderen doen, maar een “slechte” presentatie kan juist ook het tegengestelde effect geven.

Als er opnames van de demonstraties worden gemaakt, zouden deze ook direct op de website geplaatst kunnen worden.

TESTIMONIALS

Testimonials kunnen helpen om potentiële klanten een beter beeld te geven van wat coaching met honden inhoudt. Wat dat betreft kan het juist ook helpen om testimonials te gebruiken van mensen die juist niet van honden houden, of van mensen die van tevoren lage verwachtingen hadden. Een korte beschrijving van het proces van dit soort klanten kan de twijfelende klant overtuigen om toch mee te doen.

Testimonials kunnen gebruikt worden op de website maar zouden ook bijgevoegd kunnen worden in publicaties in tijdschriften en dergelijke. Een voordeel van testimonials is dat ze weinig tijd kosten om te realiseren. Een nadeel is dat het lastig te achterhalen is wat hun bijdrage is. Let ook op voor te rooskleurige testimonials; deze kunnen de lezers ook juist irriteren.

DOELGROEP

Het kan helpen om de informatieverbreiding specifiek te richten op een doelgroep. Coachen met honden combineert enerzijds de hond met anderzijds coaching op persoonlijke ontwikkeling van mensen. Op deze twee kanten kan ingehaakt worden bij het acquireren van klanten.

Eenzijds is er de “hondenkant”. Dit zijn mensen die op de een of andere manier al bezig zijn met honden, zoals hondeneigenaren, maar ook hondentrainers, hondenscholen, producenten van hondenartikelen, et cetera.

Anderzijds is er de “coachkant”. Dit zijn mensen die op de een of andere manier al bezig zijn met coaching of begeleiding, zoals andere coaches, loopbaanbegeleiders, professionals in de hulpverlening, et cetera.

Door op een kant in te haken, kan de interesse bij deze twee doelgroepen snel gewekt worden. Na een positieve ervaring met het coachen met honden kunnen deze doelgroepen via mond-op-mondreclame hun mening ook over gaan brengen op andere doelgroepen.

PROFILERING

Het kan verleidelijk zijn om de aandacht bij het coachen met honden te richten op de hond. De hond is en blijft een levend wezen en het is toch vrij uniek dat deze op een dergelijke manier wordt ingezet bij de persoonlijke ontwikkeling van mensen. Toch kan het verstandig zijn om juist niet in te steken op de hond. Uiteindelijk is het product “coaching met honden” nog steeds een **coaching**; weliswaar met behulp van honden natuurlijk, maar de hond is uiteindelijk binnen deze setting een coachhulpmiddel.

Door in te steken op de waarde die coaching met honden heeft voor de persoonlijke ontwikkeling van mensen, worden mensen wellicht ook aangesproken die niet direct overtuigd worden van het “hondenstuk”. Voor deze mensen is het belangrijk dat de waarde, het resultaat, van een coaching met honden direct duidelijk is. Ze moeten direct ‘gepakt’ worden, want anders is hun aandacht al weer weg – de hond alleen is tenslotte niet voldoende interessant voor hen, of kan hun juist afschrikken.

Daarom wordt ook aanbevolen om kort en krachtig de effecten van coaching met honden te beschrijven. Daarnaast kan het een idee zijn om aan te sluiten bij organisaties die allerlei vormen van coaching aanbieden – coachen met honden kan er daar een van zijn. Dit kan een ingang zijn voor doelgroepen die wellicht anders nog te ver weg zouden staan.

BELANG VAN DE AANBEVELINGEN

Alhoewel de aanbevelingen inzet en resources vragen van de opdrachtgever, dient toch benadrukt te worden dat het voor het vakgebied van belang is om te investeren in meer bekendheid en een betere informatievoorziening. De interesse in het inzetten van honden bij professionals lijkt namelijk wel steeds meer toe te nemen. Dit kan ervoor zorgen dat er meer aanbieders komen voor dezelfde, misschien te kleine klantenpopulatie. Het creëren van meer draagvlak bij de doelgroep kan dus ook noodzakelijk zijn om het hoofd te kunnen bieden aan de toenemende concurrentie tussen aanbieders.

LITERATUURLIJST

- Allen, K., Blascovich, J., & Mendes, W. B. (2002). *Cardiovascular reactivity and the presence of pets, friends, and spouses: the truth about cats and dogs*. *Psychosomatic Medicine* (Vol. 64, pp. 727-739). Retrieved from http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?cmd=Retrieve&db=PubMed&dopt=Citation&list_uids=12271103
- Bangert-Drowns, R. L., Kulik, J. A., & Kulik, C. C. (1983). Effects of Coaching Programs on Achievement Test Performance. *Educational Research*, 53(4), 571-585.
- Banks, M. R., & Banks, W. A. (2002). *The effects of animal-assisted therapy on loneliness in an elderly population in long-term care facilities*. *The journals of gerontology Series A Biological sciences and medical sciences* (Vol. 57, p. M428-M432). Gerontological Society of America. Retrieved from <http://biomedgerontology.oxfordjournals.org/cgi/content/abstract/57/7/M428>
- Bardill, N., & Hutchinson, S. (1997). Animal-assisted therapy with hospitalized adolescents. *Journal of child and adolescent psychiatric nursing : official publication of the Association of Child and Adolescent Psychiatric Nurses, Inc*, 10(1), 17-24. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/9146174>
- Barker, S. B., & Dawson, K. S. (1998). The effects of animal-assisted therapy on anxiety ratings of hospitalized psychiatric patients. *Psychiatric services Washington DC*, 49(6), 797-801. Am Psychiatric Assoc. Retrieved from <http://ps.psychiatryonline.org/cgi/reprint/49/6/797>
- Baron, L., & Morin, L. (2009). The coach-coachee relationship in executive coaching: A field study. *Human Resource Development Quarterly*, 20(1), 85-106. Wiley Online Library. doi:10.1002/hrdq
- Bernstein, P. L., Friedmann, E., & Malaspina, A. (2000). Animal-Assisted Therapy Enhances Resident Social Interaction and Initiation in Long-Term Care Facilities. *Anthrozoos A Multidisciplinary Journal of The Interactions of People Animals*, 13(4), 213-224. Berg Publishers. doi:10.2752/089279300786999743
- Bizub, A. L., Joy, A., & Davidson, L. (2003). "It's like being in another world": demonstrating the benefits of therapeutic horseback riding for individuals with psychiatric disability. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 26(4), 377-384. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/12739908>
- Bordin, E. (1979). The generalizability of the psycho-analytic concept of the working alliance. *Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 16, 252-260.
- Burgon, H. (2003). Case studies of adults receiving horse-riding therapy. *Anthrozoos A Multidisciplinary Journal of The Interactions of People Animals*, 16(3), 263-276. doi:10.2752/089279303786992099
- Chandler, C. K. (2005). *Animal Assisted Therapy in Counseling* (p. 256). Hove: Routledge.
- Churchill, M., Safaoui, J., McCabe, B. W., & Baun, M. M. (1999). *Using a therapy dog to alleviate the agitation and desocialization of people with Alzheimer's disease*. *Journal of psychosocial nursing and mental health services* (Vol. 37, pp. 16-22). Retrieved from http://www.ncbi.nlm.nih.gov/sites/entrez?Db=pubmed&Cmd=Retrieve&list_uids=10218187&dopt=abstractplus
- Cobb, S. (1976). Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic Medicine*, 38(5), 300-314. Retrieved from <http://www.psychosomaticmedicine.org/cgi/content/abstract/38/5/300>
- Cooper, M. (2008). *Essential research findings in counselling and psychotherapy: the facts are friendly*. London: Sage.
- Coren, S. (1999). Excerpt from "What Do Dogs Know?" Retrieved August 29, 2011, from http://www.stanleycoren.com/e_sigmund.htm
- Encyclo. (n.d.). Betekenis/definitie van animisme. Retrieved September 6, 2011, from <http://www.encyclo.nl/zoek.php?woord=animisme>
- Fine, A. H. (2006). *Handbook on Animal-Assisted Therapy, Second Edition: Theoretical Foundations and Guidelines for Practice* (2nd ed., p. 552). London: Academic Press.

- Folse, E. B., Minder, C. C., Aycock, M. J., & Santana, R. T. (1994). Animal-Assisted Therapy and Depression in Adult College Students. *Anthrozoos*, 7(3), 188-194. Berg Publishers. Retrieved from <http://psycnet.apa.org/psycinfo/1995-22240-001>
- Friedmann, E., Katcher, A. H., Thomas, S. A., Lynch, J. J., & Messent, P. R. (1983). Social interaction and blood pressure. Influence of animal companions. *The Journal of nervous and mental disease*, 171(8), 461-465. Retrieved from <http://psycnet.apa.org/psycinfo/1984-00928-001>
- Fritz, C. L., Farver, T. B., Kass, P. H., & Hart, L. A. (1995). Association with companion animals and the expression of noncognitive symptoms in Alzheimer's patients. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 183(7), 459-463. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/sites/entrez/7623018?dopt=Abstract&holding=f1000,f1000m,isrcn>
- Garrity, T. F., & Stallones, L. (1998). Effects of pet contact on human well-being: Review of recent research. Companion animals in human health. *Companion animals in human health* (pp. 3-22). Thousand Oaks: Sage Publications. Retrieved from <http://psycnet.apa.org/psycinfo/1997-36468-001>
- Garrity, T. F., Stallones, L., Marx, M. B., & Johnson, T. P. (1989). Pet Ownership and Attachment as Supportive Factors in the Health of the Elderly. *Anthrozoos*, 3(1), 35-44. doi:10.2752/089279390787057829
- Garssen, B., Zwart, F. M., & Oei, T. I. (1985). Sociale steun en depressieve klachten. *Tijdschrift Voor Psychiatrie*, 27(8), 552-564. Retrieved from http://www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl/assets/articles/articles_2248pdf.pdf
- Gyllensten, K., & Palmer, S. (2007). The coaching relationship: An interpretative phenomenological analysis. *International Coaching Psychology Review*, 2(2), 168-177. British Psychological Society. Retrieved from <http://www.mondaypsychologists.co.uk/downloads/OverviewOfCoachingResearch.pdf>
- Haan, E. de. (2010a). Ten Commandments for the Executive Coach. Retrieved September 1, 2011, from [http://ashridge.cn/Website/IC.nsf/wFARATT/Ten commandments for the executive coach - based on modern research in psychotherapie/\\$file/TenCommandmentsForTheExecutiveCoach2.pdf](http://ashridge.cn/Website/IC.nsf/wFARATT/Ten%20commandments%20for%20the%20executive%20coach%20-%20based%20on%20modern%20research%20in%20psychotherapie/$file/TenCommandmentsForTheExecutiveCoach2.pdf)
- Haan, E. de. (2010b). Tien geboden voor de executive coach. *Management en Consultancy*, (1), 10-14. Retrieved from [http://www.erikdehaan.com/nederlands/publicaties/artikelen/2010/2010_Management & Consulting_Tien geboden.pdf](http://www.erikdehaan.com/nederlands/publicaties/artikelen/2010/2010_Management%20&%20Consulting_Tien%20geboden.pdf)
- Haan, E. de, & Duckworth, A. (2010). The holy grail of executive coaching : discovering what really works. *The OCM Coach and Mentor Journal*, 24-27. Retrieved from [http://www.erikdehaan.com/nederlands/publicaties/artikelen/2010/2010_Erik and Anna.pdf](http://www.erikdehaan.com/nederlands/publicaties/artikelen/2010/2010_Erik%20and%20Anna.pdf)
- Haan, E. de, Culpin, V., & Curd, J. (2011). Executive coaching in practice: what determines helpfulness for clients of coaching? *Personnel Review*, 40(1), 24-44. doi:10.1108/00483481111095500
- Hansen, K. M., Messinger, C. J., Baun, M. M., & Megel, M. (1999). Companion animals alleviating distress in children. *Anthrozoos*, 12(3), 142-148. Retrieved from <http://www.ingentaconnect.com/content/berg/anthroz/1999/00000012/00000003/art00005>
- Havener, L., Gentes, L., Thaler, B., Megel, M., Baun, M. M., Driscoll, F. A., Beiraghi, S., et al. (2001). The effects of a companion animal on distress in children undergoing dental procedures. *Issues in Comprehensive Pediatric Nursing*, 24(2), 137-152. Informa UK Ltd UK. doi:10.1080/01460860118472
- Headey, B., & Grabka, M. M. (2006). Pets and Human Health in Germany and Australia: National Longitudinal Results. *Social Indicators Research*, 80(2), 297-311. doi:10.1007/s11205-005-5072-z
- Horvath, A. O., & Greenberg, L. S. (1989). Development and validation of the Working Alliance Inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 36(2), 223-233. American Psychological Association. doi:10.1037/0022-0167.36.2.223
- Horvath, A. O., & Symonds, B. D. (1991). Relation between working alliance and outcome in psychotherapy: A meta-analysis. *Journal of Counseling Psychology*, 38(2), 139-149. doi:10.1037/0022-0167.38.2.139
- Hubble, M. A., Duncan, B. L., & Miller, S. D. (1999). *The Heart and Soul of Change: What Works in Therapy* (p. 462). Washington: American Psychological Association. Retrieved from <http://www.amazon.co.uk/exec/obidos/ASIN/155798557X/efpy78nc-21>

- Kessler, R. C., & McLeod, J. D. (1985). Social support and mental health in community samples. Social support and health. In S. Cohen & L. S. Syme (Eds.), *Social support and health* (pp. 219-240). San Diego: Academic Press. Retrieved from <http://psycnet.apa.org/psycinfo/1985-97489-011>
- Kotrschal, K., & Ortbauer, B. (2003). Behavioral effects of the presence of a dog in a classroom. *Anthrozoos*, 16(2), 147-159.
- Lambert, M. J., & Barley, D. E. (2001). Research summary on the therapeutic relationship and psychotherapy outcome. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 38(4), 357-361. doi:10.1037//0033-3204.38.4.357
- Lankamp, W., & Santman, H. (2009). Inzicht in het rendement van coaching. *Tijdschrift voor Coaching*. Retrieved August 30, 2011, from http://www.loopbaan-visie.nl/syv_files/file/downloads/20092_issue.pdf
- Linley, P. A. (2006). Reflections from the field Coaching Research : who ? what ? where ? when ? why ? *International Journal*, 4(2), 1-7. Retrieved from http://www.reframe.dk/Coaching_Research,_who,_what,_where,_when,_why.pdf
- Mallon, G. P. (1994). Some of our best therapists are dogs. *Child Youth Care Forum*. doi:10.1007/BF02209256
- Martin, D. J., Garske, J. P., & Davis, M. K. (2000). Relation of the therapeutic alliance with outcome and other variables: a meta-analytic review. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68(3), 438-450. American Psychological Association. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/10883561>
- McGovern, J., Lindemann, M., Vergara, M., Murphy, S., Barker, L., & Warrenfeltz, R. (2001). Maximizing the Impact of Executive Coaching : Behavioral Change, Organizational Outcomes, and Return on Investment. *The Manchester Review*, 6(1).
- McNicholas, J., & Collis, G. M. (2000). Dogs as catalysts for social interactions: robustness of the effect. *British journal of psychology*, 91 (Pt 1), 61-70. British Psychological Society. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/10717771>
- McNicholas, J., & Collis, G. M. (2006). Animals as Social Supports: Insights for Understanding Animal-Assisted Therapy. In A. H. Fine (Ed.), *Handbook on Animal-Assisted Therapy: Theoretical Foundations and Guidelines for Practice* (2nd ed.). London: Academic Press.
- Messer, S. B., & Wampold, B. E. (2002). Let's Face Facts: Common Factors Are More Potent Than Specific Therapy Ingredients. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 9(1), 21-25.
- Nagengast, S. L., Baun, M. M., Megel, M., & Leibowitz, J. M. (1997). The effects of the presence of a companion animal on physiological arousal and behavioral distress in children during a physical examination. *Journal of pediatric nursing*, 12(6), 323-30. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/9420370>
- Parslow, R. A., Jorm, A. F., Christensen, H., Rodgers, B., & Jacomb, P. (2005). Pet ownership and health in older adults: findings from a survey of 2,551 community-based Australians aged 60-64. *Gerontologia (Basel)*, 51(1), 40-47. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15591755>
- Ragins, B. R., Cotton, J. L., & Miller, J. S. (2000). Marginal mentoring: The effects of tupe of mentor, quality of relationship, and program design on work and career attitudes. *The Academy of Management Journal*, 43(6), 1177-1194.
- Redefer, L. A., & Goodman, J. F. (1989). Brief report: Pet-facilitated therapy with autistic children. In C. Chandler (Ed.), *Animal Assisted Therapy in Counseling*. Hove: Routledge.
- Sonderen, E. V. (1993). Het meten van sociale steun met de Sociale Steun Lijst - Interacties (SSL-I) en Sociale Steun Lijst - Discrepanties (SSL-D): Een handleiding. Retrieved from http://www.rug.nl/gradschoolshare/research_tools/assessment_tools/SSL-I_en_SSL-D_handleiding.pdf
- Stevens, N., & Westerhof, G. J. (2006). Partners and others: social provisions and loneliness among married Dutch men and women in the second half of life. *Journal of Social and Personal Relationships*, 23(6), 921-41.
- Stinckens, N., Ulburghs, A., & Claes, L. (2009). De werkalliantie als sleutelement in het therapiegebeuren: Meting met behulp van de WAV-12 , de Nederlandstalige verkorte versie van de Working Alliance Inventory. *Klinische Psychologie*, 39(1), 44-60.

- Takens, R. J. (2001). *Een vreemde nabij: Enkele aspecten van de psychotherapeutische relatie onderzocht*.
- Teemant, A., Wink, J., & Tyra, S. (2011). Effects of coaching on teacher use of sociocultural instructional practices. *Teaching and Teacher Education*, 27(4), 683-693. Elsevier Ltd. doi:10.1016/j.tate.2010.11.006
- Vanderhallen, M., Vervaeke, G. A. C., & Holmberg, U. L. F. (2011). Witness and Suspect Perceptions of Working Alliance and Interviewing Style. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 130(8), 110-130. doi:10.1002/jip
- Vervaeke, G. A. C., & Vertommen, H. (1991). *De Werkalliantievragenlijst (WAV): Vertaling van de Working Alliance Inventory (Horvath & Greenberg, 1989)*. Leuven: Departement Psychologie, Centrum voor Klinische Psychodiagnostiek K.U.Leuven.
- Vervaeke, G. A. C., & Vertommen, H. (1993). De werkalliantie: visies op een bruikbaar concept en de meting ervan. *Tijdschrift voor Psychotherapie*, 19(1), 1-9. doi:10.1007/BF03061761
- Vonk, R. (2007). *Sociale psychologie* (2nd ed.). Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff.

BIJLAGEN

I. ANALYSEPLAN

Om de resultaten correct en volledig te kunnen analyseren, is er een analyseplan opgesteld. Hieronder staat het analyseplan beschreven. De ruwe data is niet in dit verslag opgenomen, maar kan wel opgevraagd worden bij de onderzoeker (e-mail: evelien@schembri.me).

KWANTITATIEVE ANALYSE

Stap 1: In de eerste stap van het analyseplan wordt een codeboek van de enquêtes en de bijbehorende datamatrix in SPSS gemaakt. De ruwe resultaten worden in SPSS ingevoerd en gecontroleerd of ze correct opgeslagen zijn. Er wordt gecontroleerd op mogelijke type- en/of codeerfouten, op 'rare' scores en op 'missing values'. Dit wordt gedaan met behulp van frequentietabellen. Waar nodig worden variabelen gehercodeerd.

Stap 2: In de volgende stap wordt gecontroleerd of de enkelvoudige variabelen voldoen aan de voorwaarden zoals die aan de data-analyse worden gesteld. Dit houdt in dat naast de frequenties ook gekeken wordt naar andere indicatoren zoals het gemiddelde, de spreiding, de modus, de mediaan en de scheefheid. Er wordt gecontroleerd of de resultaten normaal verdeeld zijn met behulp van Kolmogorov-Smirnov-toetsen.

Stap 3: In de derde stap wordt gecontroleerd of de meervoudige variabelen voldoen aan de voorwaarden zoals die aan de data-analyse worden gesteld. In deze stap worden de schalen (dimensies), die in de vragenlijst zijn opgenomen, geanalyseerd. Er wordt gecontroleerd met behulp van een Cronbachs-alpha-analyse of de indicatoren samen een betrouwbare schaal vormen. Indien de gevonden alpha minder dan 0.60 bedraagt, wordt gekeken of de alpha omhoog gebracht kan worden door items te verwijderen. Gevonden resultaten worden vergeleken met andere onderzoeken die de WAV reeds onderzocht hebben op betrouwbaarheid. Als de schalen voldoende betrouwbaar zijn, worden de antwoorden op de afzonderlijke items gecombineerd tot één score.

Alhoewel de Werkalliantievragenlijst (WAV), waar vragenlijst 2 op gebaseerd is, de scores van de Band-, Doel- en Taakschaal samen neemt als maat voor de werkalliantie, is er bij dit onderzoek voor gekozen om geen aparte variabele voor de werkalliantie te berekenen. Uiteindelijk zou er dan een getal uitkomen dat verder weinig waarde heeft, aangezien niet bekend is hoe zwaar de drie afzonderlijke schalen wegen. Daarnaast geven de schalen apart meer genuanceerde informatie. Bij de analyse zal dus gebruik gemaakt worden van vier aparte schalen: de Bandschaal Coach, de Bandschaal Hond, de Doelschaal en de Taakschaal.

Stap 4: In de vierde stap worden de analyses uitgevoerd die nodig zijn om de onderzoeksvragen te beantwoorden.

Er zullen de volgende beschrijvende analyses worden uitgevoerd:

- Beschrijvende kenmerken van de groep respondenten, zoals het aantal, aantal per label “laag-neutrale effectiviteitsverwachtingsscore (EVS)” en label “hoge EVS”, aantal per label “laag-gemiddelde vooringenomenheid met honden” en label “zeer hoge vooringenomenheid met honden”, sociaal-demografische gegevens, respons en non-respons per antwoordcategorie, modus van antwoorden, gemiddelden, spreiding, standaarddeviaties, uitschieters, enzovoorts.
- Wat is de gemiddelde score op de vier schalen door de respondenten met een laag-neutrale EVS en met hoge EVS?
- Wat is de gemiddelde score op de vier schalen door de respondenten met een laag-gemiddelde vooringenomenheid met honden en met zeer hoge vooringenomenheid met honden?

Er zullen de volgende analyses van verschillen en verbanden worden:

- Is er een verschil in de score op de vier schalen tussen respondenten met een laag-neutrale effectiviteitsverwachtingsscore (EVS) en met een hoge EVS?
- Is er een verschil in de score op de vier schalen tussen respondenten met een laag-gemiddelde vooringenomenheid met honden en met zeer hoge vooringenomenheid met honden?
- Is er een verband tussen de EVS van de respondent en de kwaliteit van de relatie met diens coach?
- Is er een verband tussen de EVS van de respondent en de ervaren band met de hond?
- Is er een verband tussen de score op vooringenomenheid met honden van de respondent en de kwaliteit van de relatie met diens coach?
- Is er een verband tussen de score op vooringenomenheid met honden van de respondent en de ervaren band met de hond?
- Is er een verband tussen de EVS van de respondent en diens score op vooringenomenheid met honden?

Alle variabelen worden gemeten op intervalniveau. Om de verschillen te kunnen berekenen, wordt de effectiviteitsverwachtingsscore (EVS) en de vooringenomenheid met honden als een nominale variabele beschouwd: een groep met een laag-neutrale EVS (of vooringenomenheid) en een groep met een hoge EVS (of vooringenomenheid). De gebruikte analysemethode hangt af van de verdeling van de resultaten. Als deze normaal verdeeld zijn, kunnen de resultaten geanalyseerd worden met behulp van Pearson product moment correlatie (verbanden) en onafhankelijke t-toetsen (verschillen). Hierbij zijn de groepen de onafhankelijke variabelen en de gemeten scores op kwaliteit van relatie de afhankelijke variabelen.

Als de resultaten niet normaal verdeeld zijn, kunnen de resultaten geanalyseerd worden met behulp van Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt en een Mann-Whitney U-toets. Er dient wel rekening mee gehouden te worden dat aan de voorwaarde van minstens 25 respondenten wordt voldaan.

Stap 5: In de laatste stap worden aanvullende analyses uitgevoerd.

Analyses waaraan gedacht kan worden:

- Is er een verband tussen bepaalde sociaal-demografische kenmerken en andere variabelen?
- Is er een verband tussen de kwaliteit van de relatie met de coach en de ervaren band met de hond?
- Is er een verband tussen de scores op de subschalen en het gegeven rapportcijfer?
- Is er een verband tussen de EVS en het gegeven rapportcijfer?
- Is er een verband tussen de vooringenomenheid met honden en het gegeven rapportcijfer?

De verbanden zullen berekend worden met behulp van de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt.

KWALITATIEVE ANALYSE

Alle interviews worden afgenomen aan de hand van een topic list en opgenomen met een audiorecorder. Na enkele interviews wordt bekeken of de topic list eventueel nog aangepast moet worden. Alle interviews worden volledig uitgeschreven in een transcript. De transcripten worden niet opgenomen in de bijlagen maar kunnen wel bij de onderzoeker opgevraagd worden (e-mail: evelien@schembri.me).

Nadat de interviews getranscribeerd zijn, worden de gegevens eerst geordend en waar nodig gereduceerd. De eerste reductie betreft het schrappen van niet-relevante tekst. De tweede reductie betreft het verwijderen van eventuele notities over incidenten en emoties.

De antwoorden worden in fragmenten opgedeeld. De analyse-eenheid zal waarschijnlijk op zinsniveau zijn, maar deze keuze zal definitief gemaakt worden op het moment van analyse. Vervolgens worden de fragmenten gelabeld. De gemaakte labels worden daarna ingedikt tot globale categorieën en (kern)thema's en worden per respondent in een taxonomie geplaatst. Per categorie wordt geteld hoe vaak een bepaald antwoord door verschillende respondenten genoemd wordt. Ook worden antwoorden genoteerd die op een bepaalde manier opvallen.

Vervolgens worden de resultaten uit de taxonomie verhalend weergegeven. Ter illustratie wordt gebruik gemaakt van letterlijke citaten van de respondenten.

De uitkomsten worden tenslotte geïnterpreteerd door de onderzoeker. Om de kans op experimentor bias te verkleinen, zullen enkele interviews ook door een neutrale 'peer' beoordeeld worden.

II. MATERIAAL

Vragenlijst 1

Vragenlijst 1

Datum:

Respondentnummer:

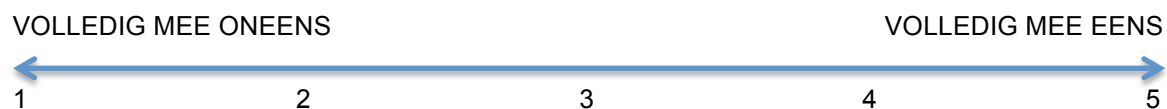
Naam van coachbedrijf:

(in te vullen door onderzoeker)

INSTRUCTIE

Om de effecten van coaching met honden te kunnen meten, vragen wij u om voor én na de coaching een vragenlijst in te vullen. U mag deze vragenlijsten anoniem invullen. U krijgt bij inlevering van de eerste vragenlijst een nummer uitgereikt op een bon: uw respondentnummer. Bewaar dit nummer goed, zodat u het nummer in kan vullen op de tweede vragenlijst, na de coaching.

De eerste vragenlijst bestaat uit een aantal algemene vragen en twee uitspraken met daaronder vijf antwoordmogelijkheden:



Deze antwoordmogelijkheden geven aan in welke mate u instemt met de uitspraak. Omcirkel het antwoord dat het beste uw gevoel weergeeft. Laat de vraag niet open.

VOORBEELD

Uitspraak: *Ik hou van de kleur paars.*



Als u niet zo van de kleur paars houdt, dan omcirkelt u bijvoorbeeld cijfer 2, zoals aangegeven in het voorbeeld.

Vul de vragenlijst zo eerlijk mogelijk in. **Er zijn geen goede of foute antwoorden.** Denk niet te lang over uw antwoord na: wij wensen uw eerste indruk na te gaan.

Het invullen van deze vragenlijst kost een paar minuten tijd.

Hartelijk dank voor uw medewerking.

1. Wat is uw leeftijd?

2. Wat is uw geslacht?

M / V

3. Wat is uw nationaliteit?

4. Wat is uw hoogst voltooide opleiding? Kruis de best passende antwoordmogelijkheid aan.

- ☐ Geen opleiding
- ☐ Lager onderwijs
- ☐ Lager beroepsonderwijs(bijvoorbeeld vbo, lts)
- ☐ Mavo of ulo/mulo
- ☐ Middelbaar beroepsonderwijs (bijvoorbeeld mts, meao)
- ☐ Havo/vwo of mms/hbs
- ☐ Hoger beroepsonderwijs (bijvoorbeeld hts, heao)
- ☐ Wetenschappelijk onderwijs
- ☐ Anders

5. Wat is uw voornaamste dagbesteding?

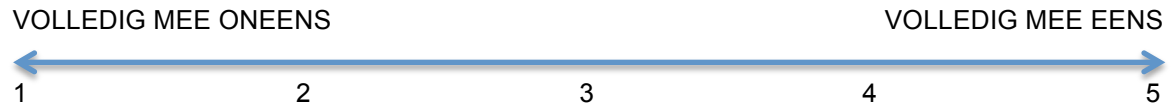
- ☐ Verricht betaalde arbeid
- ☐ In opleiding
- ☐ Huishouden en/of opvoeding
- ☐ Werkloos en/of werkzoekend
- ☐ Langdurig ziek of arbeidsongeschikt
- ☐ Gepensioneerd of met de VUT
- ☐ Anders

6. Met welke hond zal u de coaching ondergaan?

- ☐ Met mijn eigen hond
- ☐ Met een hond van de coach

Geef bij de volgende uitspraken aan in hoeverre u instemt met de uitspraak.

7. Ik verwacht dat coaching met honden mij zal helpen bij het behalen van mijn doel(en).



8. Ik vind mijzelf een hondenliefhebber.



Hartelijk dank voor uw medewerking.

Vragenlijst 2

Vragenlijst 2

Datum:**Respondentnummer:****Naam van coachbedrijf:****INSTRUCTIE**

Om de effecten van coaching met honden te kunnen meten, vragen wij u om direct na de coaching deze vragenlijst in te vullen. Schrijf uw respondentnummer, dat u op de bon bij de eerste vragenlijst hebt gekregen, alstublieft **rechtsboven op dit blad**.

Deze vragenlijst bestaat uit drie delen met in totaal 38 vragen. Lees eerst de instructies voordat u de vragen beantwoordt.

Vul de vragenlijst zo eerlijk mogelijk in. **Er zijn geen goede of foute antwoorden.** Denk niet te lang over uw antwoord na: wij wensen uw eerste indruk na te gaan.

Het invullen van deze vragenlijst kost ongeveer 10 minuten.

Hartelijk dank voor uw medewerking.

Onderdeel 1: De coach

INSTRUCTIE

Op de volgende pagina's worden een aantal omschrijvingen gegeven over de wijzen waarop klanten kunnen denken of voelen **omtrent de relatie met hun coach**.

Wanneer u de zinnen leest vragen we u om mentaal de naam van uw **coach** in te vullen op de plaats waar zich een _____ bevindt.

Mocht u door meerdere mensen gecoached zijn, kiest u de coach die het meest met u samengewerkt heeft.

Het volgende onderdeel bestaat uit twaalf uitspraken met daaronder vijf antwoordmogelijkheden:



Deze antwoordmogelijkheden geven aan in welke mate u instemt met de uitspraak. Omcirkel het antwoord dat het beste uw gevoel weergeeft. Laat de vraag niet open.

VOORBEELD

Uitspraak: *Ik hou van de kleur paars.*



Als u niet zo van de kleur paars houdt, dan omcirkelt u bijvoorbeeld cijfer 2, zoals aangegeven in het voorbeeld.

Vul de vragenlijst zo eerlijk mogelijk in. **Er zijn geen goede of foute antwoorden.** Denk niet te lang over uw antwoord na: wij wensen uw eerste indruk na te gaan.

Geef een antwoord op **alle uitspraken**.

Hartelijk dank voor uw medewerking.

1. Ik heb vertrouwen in de vaardigheden van _____ om mij te helpen.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



2. Ik voel mij ongemakkelijk bij _____.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



3. _____ en ikzelf begrijpen elkaar.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



4. Ik geloof dat _____ mij aardig vindt.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



5. Ik geloof dat _____ echt bekommerd is om mijn welzijn.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



6. _____ en ik respecteren elkaar.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



7. Ik voel dat _____ niet helemaal eerlijk is betreffende zijn/haar gevoelens ten opzichte van mij.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



8. Ik voel dat _____ mij apprecieert.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



9. _____ en ikzelf vertrouwen elkaar.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



10. Mijn relatie met _____ is belangrijk voor mij.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



11. Ik heb het gevoel dat, wanneer ik de verkeerde dingen zeg of doe, _____ niet meer met mij zal samenwerken.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



12. Ik voel dat _____ om mij geeft, zelfs wanneer ik dingen doe die hij/zij niet goedkeurt.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



Onderdeel 2: De hond

INSTRUCTIE

Op de volgende pagina's worden een aantal omschrijvingen gegeven over de wijzen waarop klanten kunnen denken of voelen **omtrent de relatie met hun hond gedurende de coaching**.

Wanneer u de zinnen leest vragen we u om mentaal de naam van de **hond** waarmee u gewerkt heeft in te vullen op de plaats waar zich een _____ bevindt.

Het volgende onderdeel bestaat uit twaalf uitspraken met daaronder vijf antwoordmogelijkheden:



Deze antwoordmogelijkheden geven aan in welke mate u instemt met de uitspraak. Omcirkel het antwoord dat het beste uw gevoel weergeeft. Laat de vraag niet open.

VOORBEELD

Uitspraak: *Ik hou van de kleur paars.*



Als u niet zo van de kleur paars houdt, dan omcirkelt u bijvoorbeeld cijfer 2, zoals aangegeven in het voorbeeld.

Vul de vragenlijst zo eerlijk mogelijk in. **Er zijn geen goede of foute antwoorden.** Denk niet te lang over uw antwoord na: wij wensen uw eerste indruk na te gaan.

Geef een antwoord op **alle uitspraken**.

Hartelijk dank voor uw medewerking.

13. Ik heb vertrouwen in de vaardigheden van _____ om mij te helpen.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



14. Ik voel mij ongemakkelijk bij _____.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



15. _____ en ikzelf begrijpen elkaar.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



16. Ik geloof dat _____ mij aardig vindt.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



17. Ik geloof dat _____ echt bekommerd is om mijn welzijn.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



18. _____ en ik respecteren elkaar.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



19. Ik voel dat _____ niet helemaal eerlijk is betreffende zijn/haar gevoelens ten opzichte van mij.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



20. Ik voel dat _____ mij apprecieert.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



21. _____ en ikzelf vertrouwen elkaar.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



22. Mijn relatie met _____ is belangrijk voor mij.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



23. Ik heb het gevoel dat, wanneer ik de verkeerde dingen zeg of doe, _____ niet meer met mij zal samenwerken.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



24. Ik voel dat _____ om mij geeft, zelfs wanneer ik dingen doe die hij/zij niet goedkeurt.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



Onderdeel 3: De sessie

INSTRUCTIE

Op de volgende pagina's worden een aantal omschrijvingen gegeven over de wijzen waarop klanten **de coachsessie als geheel** gewaardeerd kunnen hebben.

Wanneer u de zinnen leest vragen we u om mentaal de naam van de **coach** in te vullen op de plaats waar zich een _____ bevindt.

Mocht u door meerdere mensen gecoached zijn, kiest u de coach die het meest met u samengewerkt heeft.

Het volgende onderdeel bestaat uit dertien vragen, waarvan twaalf uitspraken met daaronder vijf antwoordmogelijkheden:



Deze antwoordmogelijkheden geven aan in welke mate u instemt met de uitspraak. Omcirkel het antwoord dat het beste uw gevoel weergeeft. Laat de vraag niet open.

VOORBEELD

Uitspraak: *Ik hou van de kleur paars.*



Als u niet zo van de kleur paars houdt, dan omcirkelt u bijvoorbeeld cijfer 2, zoals aangegeven in het voorbeeld.

Vul de vragenlijst zo eerlijk mogelijk in. **Er zijn geen goede of foute antwoorden.** Denk niet te lang over uw antwoord na: wij wensen uw eerste indruk na te gaan.

Geef een antwoord op **alle uitspraken**.

Hartelijk dank voor uw medewerking.

25. Ik ben bezorgd om het resultaat van deze sessie(s).

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



26. Wat ik doe in deze coaching, geeft mij een nieuwe kijk op mijn probleem.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



27. _____ ziet goed in wat mijn doelstellingen zijn.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



28. Ik vind wat ik in deze coaching doe, verwarrend.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



29. Ik ben het niet eens met _____ wat betreft datgene wat ik zou moeten verkrijgen uit deze coaching.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



30. Ik voel dat de dingen die ik in deze coaching doe, mij zullen helpen om de veranderingen die ik wil, te bereiken.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



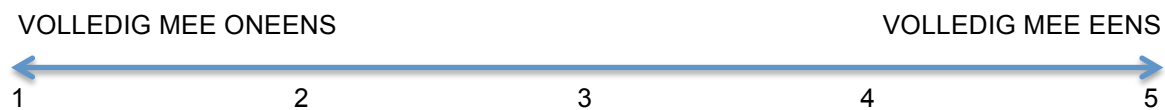
31. Een resultaat van deze sessie(s) is dat het voor mij duidelijker is hoe ik zou kunnen veranderen.

VOLLEDIG MEE ONEENS

VOLLEDIG MEE EENS



32. Ik ben gefrustreerd door de dingen die ik doe in deze coaching.



33. Ik en mijn coach hebben ons een goed begrip gevormd van het soort veranderingen die goed zouden zijn voor mij.



34. De zaken die _____ mij vraagt te doen zijn zinloos.



35. Ik geloof dat de manier waarop we aan mijn probleem werken de juiste is.



36. Ik vind dat het resultaat van deze coaching aansluit bij mijn verwachtingen.



37. Wat voor een rapportcijfer zou u deze coachsessie geven, op een schaal van 1 (zeer slecht) tot 10 (zeer goed)?

Hartelijk dank voor uw medewerking.

SCORING VRAGENLIJST 2

De Werkalliantievragenlijst (WAV) onderscheidt drie aspecten van het concept werkalliantie, welke geoperationaliseerd zijn in drie schalen: Doel-, Taak- en Bandschaal. Bij de WAV is de totaalscore van deze schalen een maat voor de werkalliantie.

De vragenlijst is aangepast en opgedeeld om een aantal redenen. Ten eerste was het wenselijk om dezelfde formulering aan te houden voor de versie “waardering coach” als de versie “waardering hond”. Daarom is alleen de Bandschaal voor zowel coach als hond gebruikt. Om de waardering van de coaching als geheel te meten, zijn 6 items uit de Doel- en Taakschaal gehaald. De verwijderde items pasten niet goed binnen de setting van een coachworkshop (de vragenlijst is tenslotte ontworpen vanuit een therapietrajectsetting). Verder zijn een paar items verwijderd om de lengte en invultijd van de gehele vragenlijst binnen perken te houden.

Hieronder volgt de scoringssleutel van de vragenlijst (Tabel 27).

Band Coach		Band Hond		Doel en Taak		
Item	Polariteit	Item	Polariteit	Item	Polariteit	Schaal
1	+	13	+	25	-	Doel
2	-	14	-	26	+	Taak
3	+	15	+	27	+	Doel
4	+	16	+	28	-	Taak
5	+	17	+	29	-	Doel
6	+	18	+	30	+	Taak
7	-	19	-	31	+	Doel
8	+	20	+	32	-	Taak
9	+	21	+	33	+	Doel
10	+	22	+	34	-	Taak
11	-	23	-	35	+	Taak
12	+	24	+	36	-	Doel

Tabel 27. Scoringssleutel van de schalen Band Coach, Band Hond, Doel en Taak.

De totaalscore van de items per schaal is een maat voor de waardering van het schaalonderwerp.

INSTRUCTIES VOOR DE COACH

Hartelijk dank dat je mee wil helpen aan het verzamelen van data voor mijn afstudeeronderzoek! In dit document beschrijf ik wat er precies gedaan moet worden om de gegevens op de juiste manier te verzamelen.

Je hebt twee vragenlijsten ontvangen. Vragenlijst 1 wordt ingevuld zo kort mogelijk **vóór** de daadwerkelijke aanvang van de coaching. Vragenlijst 2 wordt direct **ná** de coaching ingevuld. Mocht er sprake zijn van een traject, dan mag vragenlijst 2 ook na enkele coachings ingevuld worden (mits vóór 17 november 2011).

Vraag jouw klant eerst of ze mee willen werken aan een onderzoek naar de werking van het coachen met honden door het invullen van twee vragenlijsten. Je kan ook aangeven dat het bij elkaar een kwartiertje zal duren en dat de vragenlijsten **anoniem** ingevuld kunnen worden. Je kan ze eventueel gerust stellen dat jij de door hun ingevulde antwoorden niet te zien zult krijgen.

Ik adviseer om de vragenlijsten in een **envelop** aan te bieden. **Verlaat de ruimte** terwijl de klant de vragenlijst invult, zodat deze rustig en zonder eventuele druk kan werken. De klant kan daarna de ingevulde vragenlijst in de envelop weer teruggeven aan jou. Op zo'n manier blijft de anonimiteit van de klant beter gewaarborgd.

Om het voor mezelf mogelijk te maken om de antwoorden van vragenlijst 1 te vergelijken met die van vragenlijst 2, heb ik besloten om met **respondentnummers** te werken (dit om de vragenlijsten anoniem te kunnen houden). Dit houdt in dat je van tevoren een nummer schrijft op vragenlijst 1. Tevens schrijf je dit zelfde nummer op een papier of bon en geef je het aan de klant. Op zo'n manier kan de klant het respondentnummer "onthouden" zodat ze het op kunnen schrijven op de tweede vragenlijst.

Begin bij het nummer **001** en tel dan vooruit. Dus de tweede klant krijgt het nummer 002, de derde 003, de elfde 011, enzovoort.

Geef de klanten bij het aanreiken van de vragenlijst de volgende instructies:

- **Bewaar je respondentnummer goed!**
- Antwoord zo eerlijk mogelijk
- Vul alle vragen in

Lees vooraf een keer de vragenlijsten door zodat je zelf weet wat er gevraagd wordt. Mocht de klant inhoudelijke vragen stellen, probeer dan zo terughoudend mogelijk te zijn, om te voorkomen dat je de onderzoeksresultaten (onbewust) beïnvloedt.

Bij vragen kun je altijd met mij contact opnemen:

Telefoon: *(telefoonnummer onderzoeker)*

Email: evelien@schembri.me

De vragenlijsten graag **uiterlijk vóór 17 november 2011** retourneren naar onderstaand adres:

(Adres onderzoeker)

Als ik de vragenlijsten later ontvang, kan ik niet meer garanderen dat ze meegenomen kunnen worden in de analyse.

Mocht je rond deze datum nog coachings gepland hebben en lijken ze volgens jou waardevol voor het onderzoek, neem dan even contact met me op!

Mijn enorme dank en veel succes!

Evelien Tewes

TOPIC LIST VOOR INTERVIEWS

- Verwachtingen vooraf over coaching met honden
- Liefhebber van honden
- Mening over de coaching / manier van werken
- Mening over coach
- Mening over hond
- Mening over de rol van de hond
- Mening over coaching met honden achteraf ten opzichte van mening vooraf
- Bereikbaarheid doelen met behulp van coaching met honden
- Doelgroep coachen met honden / werkzaamheid voor mensen die niets met honden hebben
- Mindere/negatieve kanten van coachen met honden

III. CASUS TER ILLUSTRATIE VAN DE COACHMETHODIEK MET HONDEN

Anna is teamleider en wil graag gecoached worden op het thema van leiderschap. Zij werkt gedurende de coaching daarom met Noster, een zwarte herder en leider of “alpha” van deze hondenroedel. Invalshoek gedurende de coaching is de metafoor van de hondenroedel als team en hoe de vertaalslag naar mensen gemaakt kan worden. Leiderschapskwaliteiten van Noster worden onder de loep genomen en vergeleken met de kwaliteiten van Anna. Hoe gaat zij om met de verantwoordelijkheden die het leiderschap met zich meebrengt? Wat voor soort leider is Noster, en wat voor soort leider is Anna?

Anna's vraagstuk ligt voornamelijk op het gebied van energiebeheer, want zij is door haar leidende rol voortdurend moe. Er wordt dus gekeken hoe Noster temidden van de rest van de roedel omgaat met zijn energiebeheer. Er wordt geconcludeerd dat hij taken delegeert waar mogelijk en dat hij de andere honden vaak zelf een oplossing voor problemen laat vinden. Zo zorgt hij ervoor dat hij fit is als het echt nodig is.

Anna gaat met deze nieuwe inzichten aan de slag in een oefening, waarbij zij leiding krijgt over de andere deelnemers. Spelenderwijs kan zij zo oefenen met gedragsalternatieven.

IV. CODEBOEK

Hieronder volgt het codeboek van het kwantitatieve onderzoek, ter illustratie van de aangemaakte variabelen in SPSS (Tabel 28).

Nr	Naam variabele	Niveau	Omschrijving	Antwoord	Code	Label
1	Respnr	Ratio	Respondent-nummer	Getal	Zoals ingevuld	-
				Geen	999	Niet ingevuld
2	Datum_start	Interval	Datum van de start van de coaching	Datum	Zoals ingevuld	-
				Niet ingevuld	999	Niet ingevuld
3	Bedrijf	Nominaal	Naam van coachbedrijf	Coachen met Honden	1	Coachen met Honden
				Hondenspiegel	2	Hondenspiegel
				Take the Leash	3	Take the Leash
				Geen	999	Niet ingevuld
4	Leeftijd_1_1	Interval	Leeftijd van de respondent	Getal	Zoals ingevuld	-
				Geen	999	Geen informatie
5	Geslacht_1_2	Nominaal	Geslacht van de respondent	Man	1	Man
				Vrouw	2	Vrouw
				Geen	999	Geen informatie
6	Nationaliteit_1_3	Nominaal	Nationaliteit van de respondent	Nederlands	1	Nederlands
				Belgisch	2	Belgisch
				Anders	3	Anders
				Geen	999	Geen informatie
7	Opleiding_1_4	Nominaal	De hoogst gevolgde opleiding van de respondent	Geen opleiding	1	Geen opleiding
				Lager onderwijs	2	LO
				Lager beroeps-onderwijs	3	LBO
				Mavo/ulo/mulo	4	Mavo/ulo/mulo
				Middelbaar beroeps-onderwijs	5	MBO
				Havo/vwo	6	Havo/vwo
				Hoger beroeps-onderwijs	7	HBO
				Wetenschappelijk onderwijs	8	WO
				Niet ingevuld	999	Niet ingevuld
8	Dagbesteding_1_5	Nominaal	En	Verricht betaalde arbeid	1	Betaalde arbeid
				In opleiding	2	In opleiding
				Huishouden en/of opvoeding	3	Huishouden en/of opvoeding
				Werkloos/	4	Werkloos/
				Werk-zoekend	5	Werkzoekend
				Langdurig ziek of arbeids-ongeschikt	6	Langdurig ziek of arbeids-ongeschikt
				Gepensio-neerd of VUT	7	Gepensioneerd of VUT
				Anders	7	Anders
				Niet ingevuld	999	Niet ingevuld
9	Hond_1_6	Nominaal	Met welke hond wordt er gecoacht?	Met de hond van cliënt	1	Hond cliënt
				Met de hond van coach	2	Hond coach
				Geen	999	Niet ingevuld
10	EVS_1_7	Interval	Verwachting van respondent dat coaching met hond helpt bij behalen van doel	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens

				Geen	999	Niet ingevuld
11	Liefhebber_1_8	Interval	Mate waarin respondent zich een hondenliefhebber vindt	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
12	Datum_eind	Interval	Datum van het eind van de coaching	Datum	Zoals ingevuld	-
13	Vertrouwenskillscoach_2_1	Interval	Mate waarin respondent vertrouwen in vaardigheden van de coach heeft	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
14	Ongemakkelijkcoach_2_2	Interval	Mate waarin respondent zich ongemakkelijk voelt bij coach	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
15	Begrijpencoach_2_3	Interval	Mate waarin respondent denkt dat coach hem/haar begrijpt	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
16	Aardigcoach_2_4	Interval	Mate waarin respondent gelooft dat coach hem/haar aardig vindt	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
17	Welzijncoach_2_5	Interval	Mate waarin respondent gelooft dat coach bekommerd is om zijn/haar welzijn	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
18	Respectcoach_2_6	Interval	Mate waarin respondent denkt dat hij/zij en coach elkaar respecteren	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
19	Eerlijkcoach_2_7	Interval	Mate waarin respondent voelt dat coach niet helemaal eerlijk is betreffende diens gevoelens t.o.v. de respondent	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
20	Appreciatiecoach_2_8	Interval	Mate waarin respondent zich geapprecieerd voelt door coach	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
21	Vertrouwencoach_2_9	Interval	Mate waarin respondent denkt dat hij/zij en	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens

			coach elkaar vertrouwen	-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
22	Relatiebelangcoach_2_10	Interval	Mate waarin respondent vindt dat de relatie met zijn/haar coach belangrijk is voor hem/haar	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
23	Verkeerdcoach_2_11	Interval	Mate waarin respondent voelt dat coach niet meer met hem/haar zal samenwerken als hij/zij iets verkeerd doet	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
24	Gevenomcoach_2_12	Interval	Mate waarin respondent voelt dat de coach toch om hem/haar geeft wanneer hij/zij dingen doet die coach niet goedkeurt	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
25	Vertrouwenskillshond_2_13	Interval	Mate waarin respondent vertrouwen in vaardigheden van de hond heeft	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
26	Ongemakkelijkhond_2_14	Interval	Mate waarin respondent zich ongemakkelijk voelt bij hond	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
27	Begrijpenhond_2_15	Interval	Mate waarin respondent denkt dat hond hem/haar begrijpt	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
28	Aardigcoach_2_16	Interval	Mate waarin respondent gelooft dat hond hem/haar aardig vindt	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
29	Welzijnhond_2_17	Interval	Mate waarin respondent gelooft dat hond bekommerd is om zijn/haar welzijn	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
30	Respecthond_2_18	Interval	Mate waarin respondent denkt dat hij/zij en hond elkaar respecteren	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld

31	Eerlijkhond_2_19	Interval	Mate waarin respondent voelt dat hond niet helemaal eerlijk is betreffende diens gevoelens t.o.v. de respondent	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Niet ingevuld
32	Appreciatiehond_2_20	Interval	Mate waarin respondent zich geapprecieerd voelt door hond	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Niet ingevuld
33	Vertrouwenhond_2_21	Interval	Mate waarin respondent denkt dat hij/zij en hond elkaar vertrouwen	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Niet ingevuld
34	Relatiebelanghond_2_22	Interval	Mate waarin respondent vindt dat de relatie met zijn/haar hond belangrijk is voor hem/haar	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Niet ingevuld
35	Verkeerdhond_2_23	Interval	Mate waarin respondent voelt dat hond niet meer met hem/haar zal samenwerken als hij/zij iets verkeerd doet	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Niet ingevuld
36	Gevenomhond_2_24	Interval	Mate waarin respondent voelt dat de hond toch om hem/haar geeft wanneer hij/zij dingen doet die coach niet goedkeurt	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Niet ingevuld
37	Bezorgd_2_25	Interval	Mate waarin respondent bezorgd is om resultaat van de sessie	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Niet ingevuld
38	Nieuwekijk_2_26	Interval	Mate waarin respondent voelt dat de coaching hem/haar een nieuwe kijk op zijn/haar probleem geeft	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Niet ingevuld
39	Doelstelling_2_27	Interval	Mate waarin respondent voelt dat de coach goed inziet wat zijn/haar doelstellingen zijn	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee oneens - - - Volledig mee eens Niet ingevuld
40	Verwarrend_2_28	Interval	Mate waarin respondent het verwarrend vindt wat hij/zij in de coaching doet	Volledig mee oneens - - -	1 2 3 4	Volledig mee oneens - - -

				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
41	Rendement_2_29	Interval	Mate waarin respondent het niet eens is met coach wat betreft hij/zij zou moeten verkrijgen uit coaching	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
42	Veranderingen_2_30	Interval	Mate waarin respondent voelt dat de coaching hem/haar zal helpen om de veranderingen die hij/zij wil, te bereiken	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
43	Veranderenduidelijk_2_31	Interval	Mate waarin respondent voelt dat een resultaat van de sessie(s) is dat het voor hem/haar duidelijker is hoe te kunnen veranderen	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
44	Gefrustreerd_2_32	Interval	Mate waarin respondent gefrustreerd is door de dingen die hij/zij doet in de coaching	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
45	Begripverandering_2_33	interval	Mate waarin respondent voelt dat hij/zij en coach een goed begrip hebben gevormd van de veranderingen die goed zouden zijn voor hem/haar	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
46	Zinloos_2_34	Interval	Mate waarin respondent denkt dat de zaken die de coach hem/haar vraagt te doen, zinloos zijn	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
47	Manierjuist_2_35	Interval	Mate waarin respondent gelooft dat de manier van aan het probleem werken, de juiste is	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
48	Verwachting_2_36	Interval	Mate waarin respondent vindt dat het resultaat van de coaching aansluit bij zijn/haar verwachtingen	Volledig mee oneens	1	Volledig mee oneens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee eens	5	Volledig mee eens
				Geen	999	Niet ingevuld
49	Cijfer_2_37	Interval	De respondent geeft een rapportcijfer (1-10) voor de coachsessie.	Getal	Zoals ingevuld	-
				Geen	999	Niet ingevuld
50	Ongemakkelijkcoach_2_2_R	Interval	Mate waarin respondent zich ongemakkelijk voelt bij coach_R	Volledig mee eens	1	Volledig mee eens
				-	2	-
				-	3	-
				-	4	-
				Volledig mee oneens	5	Volledig mee oneens
				Geen	999	Niet ingevuld

51	Eerlijkcoach_2_7_R	Interval	Mate waarin respondent voelt dat coach niet helemaal eerlijk is betreffende diens gevoelens t.o.v. de respondent_R	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Niet ingevuld
52	Verkeerdcoach_2_11_R	Interval	Mate waarin respondent voelt dat coach niet meer met hem/haar zal samenwerken als hij/zij iets verkeerd doet_R	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Niet ingevuld
53	Ongemakkelijkhond_2_14_R	Interval	Mate waarin respondent zich ongemakkelijk voelt bij hond_R	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Niet ingevuld
54	Eerlijkhond_2_19_R	Interval	Mate waarin respondent voelt dat hond niet helemaal eerlijk is betreffende diens gevoelens t.o.v. de respondent_R	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Niet ingevuld
55	Verkeerdhond_2_23_R	Interval	Mate waarin respondent voelt dat hond niet meer met hem/haar zal samenwerken als hij/zij iets verkeerd doet_R	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Niet ingevuld
56	Bezorgd_2_25_R	Interval	Mate waarin respondent bezorgd is om resultaat van de sessie_R	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Niet ingevuld
57	Verwarrend_2_28_R	Interval	Mate waarin respondent het verwarrend vindt wat hij/zij in de coaching doet_R	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Niet ingevuld
58	Rendement_2_29_R	Interval	Mate waarin respondent het niet eens is met coach wat betreft hij/zij zou moeten verkrijgen uit coaching_R	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Niet ingevuld
59	Gefrustreerd_2_32_R	Interval	Mate waarin respondent gefrustreerd is door de dingen die hij/zij doet in de coaching_R	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Geen	1 2 3 4 5 999	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens Niet ingevuld
60	Zinloos_2_34_R	Interval	Mate waarin respondent denkt dat de zaken die de coach hem/haar vraagt te doen, zinloos zijn_R	Volledig mee eens - - - Volledig mee	1 2 3 4 5	Volledig mee eens - - - Volledig mee oneens

				oneens		
				Geen	999	Niet ingevuld
61	Band_coach	Interval	Opsomming van alle scores van de Bandschaal Coach	Getal	Zoals berekend	-
				Geen	999	Niet ingevuld
62	Band_coach_gemiddelde	Interval	Band_coach gedeeld door het aantal items in de schaal	Getal	Zoals berekend	-
				Geen	999	Niet ingevuld
63	Band_hond	Interval	Opsomming van alle scores van de Bandschaal Hond	Getal	Zoals berekend	-
				Geen	999	Niet ingevuld
64	Band_hond_gemiddelde	Interval	Band_hond gedeeld door het aantal items in de schaal	Getal	Zoals berekend	-
				Geen	999	Niet ingevuld
65	Doel	Interval	Opsomming van alle scores van de Doelschaal	Getal	Zoals berekend	-
				Geen	999	Niet ingevuld
66	Doel_gemiddelde	Interval	Doel gedeeld door het aantal items in de schaal	Getal	Zoals berekend	-
				Geen	999	Niet ingevuld
67	Taak	Interval	Opsomming van alle scores van de Taakschaal	Getal	Zoals berekend	-
				Geen	999	Niet ingevuld
68	Taak_gemiddelde	Interval	Taak gedeeld door het aantal items in de schaal	Getal	Zoals berekend	-
				Geen	999	Niet ingevuld
69	Evs_laagneutraal_en_hoog	Nominaal	Respondent ingedeeld in groep laag-neutraal EVS of hoog EVS	Score 1-3	1	Laag-neutrale EVS
				Score 4-5	2	Hoge EVS
				Geen	999	Niet ingevuld
70	Liefhebber_laaggemiddeld_en_zeerhoog	Nominaal	Respondent ingedeeld in groep laaggemiddelde vooringenomenheid en zeer hoge vooringenomenheid	Score 1-4	1	Laag-gemiddelde vooringenomenheid
				Score 5	2	Zeer hoge vooringenomenheid
				Geen	999	Niet ingevuld
71	Leeftijd_groep_1_1	Nominaal	Leeftijd van de respondent qua leeftijdscategorie	18-25	1	18-25
				26-35	2	26-35
				36-45	3	36-45
				46-55	4	46-55
				56-65	5	56-65
				26-35	6	26-35
				Geen	999	Niet ingevuld

Tabel 28. Codeboek van de variabelen in het SPSS-bestand.

V. TAXONOMIE

Hieronder volgt de taxonomie van de topicinterviews (Tabel 29).

Fr.	Kern-thema	Thema	Label	Label	Label	Aan-tal
2.13	Client	Client	Aanleiding	CMH zelf ervaren	Orientatie CMH	6
6.4	Client	Client	Aanleiding	Doel	Kijken naar opzet CMH	6
6.7	Client	Client	Aanleiding	Heeft hond pas net		
9.1	Client	Client	Aanleiding	Ingeschreven n.a.v. oproep coach	Coach Café	
5.6	Client	Client	Aanleiding	Kijken wat CMH inhoudt		6
6.11	Client	Client	Aanleiding	Nieuwe hond via training hulphonden	Interesse voor CMH gewekt	6
4.49	Client	Client	Aanleiding	Nieuwsgierig		6
3.6	Client	Client	Aanleiding	Nieuwsgierig over werking CMH		6
1.2	Client	Client	Aanleiding	Onzeker		
2.10	Client	Client	Aanleiding	Paardencoaching met eigen cliënten		x
2.11	Client	Client	Aanleiding	Paardencoaching met eigen cliënten	Mooie resultaten	x
4.6	Client	Client	Aanleiding	Team	Als team meer op 1 lijn komen	x
4.7	Client	Client	Aanleiding	Team	Team beter leren kennen	x
4.8	Client	Client	Aanleiding	Team	Teambuilding	x
7.4	Client	Client	Aanleiding	Team gaat eenmaal per kwartaal iets leuks doen	Dit keer met honden	
7.5	Client	Client	Aanleiding	Team is graag bezig met persoonlijke ontwikkeling		
4.5	Client	Client	Aanleiding	Teamleden kenden elkaar slecht		
5.7	Client	Client	Aanleiding	Vakantie met hond		
7.1	Client	Client	Aanleiding	Was nieuwsgierig		7
5.5	Client	Client	Aanleiding	Wilde er wel meer van weten		6
9.8	Client	Client	Aanleiding	Wilde meer van CMH weten	Direct ingeschreven	6
9.6	Client	Client	Aanleiding	Ziet al dat veel gecoached wordt met paarden	Heeft zelf meer met honden	
5.8	Client	Client	Aanleiding	Zowel leerzaam als paar dagen weg		
9.34	Client	Client	Bezit hond	Heeft zelf hond		
2.47	Client	Client	Coaching	Wil zelf CMH		5
3.38	Client	Client	Coaching	Wil zelf CMH	In jeugdhulpverlening/gehandicapt	
3.4	Client	Client	Coaching	Wil zelf CMH	Om vertrouwen bij kinderen in hulpverlening te vergroten	5
2.12	Client	Client	Coaching	Wil zelf CMH	Keuze voor honden	5
6.7	Client	Client	Coaching	Wil zelf CMH	Rouwverwerking kind	
5.13	Client	Client	Coaching	Wil zelf CMH		5
5.13	Client	Client	Coaching	Wil zelf CMH	Zelf link gelegd tussen gedrag mensen en gedrag honden	5
3.37	Client	Client	Coaching	Wil zelf CMH		5
9.9	Client	Client	Coaching	Wil zelf CMH		5
9.46	Client	Client	Coaching	Wil zelf CMH		5
6.9	Client	Client	Coaching	Wil zelf CMH misschien	Wil zich breed oriënteren	5
7.9	Client	Client	Team	CMH paste wel bij behoeften team		

7.7	Client	Client	Team	Niet iedereen wist dat ze gingen CMH		
4.16	Client	Client	Team	Team van 7 man		
7.8	Client	Client	Team	Twee leden bang voor honden	Was uitdaging	
8.63	Client	Client	Zelf	Aangegeven aan coach honden spannend te vinden		
8.64	Client	Client	Zelf	Aangegeven aan coach spannend vinden om in groep bloot te geven		
6.64	Client	Client	Zelf	Alle paden komen nu samen	Nu nog bundelen	
1.11	Client	Client	Zelf	Bang dat hond wordt aangevallen		
1.8	Client	Client	Zelf	Bang voor grote honden		
8.29	Client	Client	Zelf	Behoeft aan meer begeleiding		
6.35	Client	Client	Zelf	Heeft hond pas 2 maanden		
9.4	Client	Client	Zelf	Is coach		5
2.9	Client	Client	Zelf	Is coach	8 jaar coachpraktijk	5
3.13	Client	Client	Zelf	Is coach (in opleiding)		5
5.12	Client	Client	Zelf	Is coach/trainer		5
6.8	Client	Client	Zelf	Is coach/Volgt coachopleiding	Wil zich meer verdiepen in coachen	5
3.13	Client	Client	Zelf	Via coachopleiding dmv zelfreflectie ontwikkeld		
1.13	Client	Client	Zelf	Vier boek gelezen over angst		
6.15	Client	Client	Zelf	Vrouw overleden		
9.48	Client	Client	Zelf	Werkt al veel buiten en met materiaal	CMH vult goed aan	
3.39	Client	Client	Zelf	Werkt in zorg		
8.61	Client	Client	Zelf	Woodshedding	Wist dat CMH onderdeel zou zijn	
8.62	Client	Client	Zelf	Woodshedding	Van tevoren CMH besproken met Anja/Peter	
8.27	Client	Client	Zelf - Wil reguliere coaching	Zou verder willen werken dmv personal coaching	Niet in groep	z
8.3	Client	Client	Zelf - Wil reguliere coaching	Zou verder willen werken dmv personal coaching	Mbv gesprekken	z
8.31	Client	Client	Zelf - Wil reguliere coaching	Zou verder willen werken dmv personal coaching	Mbv instrumentjes ter reflectie	z
8.32	Client	Client	Zelf - Wil reguliere coaching	Zou verder willen werken dmv personal coaching	Mbv instrumentjes ter gedragsverandering	z
8.32	Client	Client	Zelf - Wil reguliere coaching	Zou verder willen werken dmv personal coaching	Niet mbv CMH	z
1.39	Client	Gedrag client	Zelf	Kijkt snel op tegen hoogopgeleiden		
1.37	Coach	Coach	Coach	Anja	Goede kennis mensen	x
1.54	Coach	Coach	Coach	Anja	Heel rustig	2
1.37	Coach	Coach	Coach	Anja	Liet emotie zien	
1.37	Coach	Coach	Coach	Anja	Rustig	2
5.18	Coach	Coach	Coach	Anja	Zeer deskundig	2
7.39	Coach	Coach	Coach	Bracht het leuk		1
6.22	Coach	Coach	Coach	Coachvaardigheden perfect uitgevoerd		2
2.21	Coach	Coach	Coach	Combinatie opdracht en feedback coach	Essentieel	
6.19	Coach	Coach	Coach	Deden het heel goed		3

5.22	Coach	Coach	Coach	Deden niet zomaar wat	Werd nagedacht over juiste interventies	2
6.27	Coach	Coach	Coach	Goed begeleid		3
6.33	Coach	Coach	Coach	Grepen direct in als iemand geraakt werd		2
6.56	Coach	Coach	Coach	Haakten aan op wat gebeurde in groep	Heel goed	3
6.55	Coach	Coach	Coach	Hadden oog voor alles		
1.35	Coach	Coach	Coach	Heel goed		3
5.37	Coach	Coach	Coach	Heel positief		3
6.48	Coach	Coach	Coach	Heel professioneel		2
1.42	Coach	Coach	Coach	Irene	Keek ze meer tegen op	z
1.36	Coach	Coach	Coach	Irene	Brengt rust	2
1.47	Coach	Coach	Coach	Irene	Gelijk in de oplossingen	z
1.45	Coach	Coach	Coach	Irene	Goede oefening gedaan	z
1.43	Coach	Coach	Coach	Irene	Hondenkenner	z
1.42	Coach	Coach	Coach	Irene	Keek ze meer tegen op	z
1.44	Coach	Coach	Coach	Irene	Kwam goed over	z
1.36	Coach	Coach	Coach	Irene	Meeste kennis honden	z
5.19	Coach	Coach	Coach	Irene	Zeer deskundig	z
6.54	Coach	Coach	Coach	Kon makkelijk met coach in gesprek gaan		x
1.38	Coach	Coach	Coach	Liet emotie zien	Wel lekker	5
8.76	Coach	Coach	Coach	Manier terugkoppeling plezierig	Helemaal niet vervelend	5
8.77	Coach	Coach	Coach	Manier terugkoppeling plezierig	Professioneel	x
6.5	Coach	Coach	Coach	Niet alles werd teruggekoppeld	Jammer	z
4.14	Coach	Coach	Coach	Paste programma aan op niveau deelnemers		2
4.68	Coach	Coach	Coach	Positiever toen ze niet meer met collega werkte		
3.24	Coach	Coach	Coach	Prettig		5
2.35	Coach	Coach	Coach	Prettig mens	Heel rustig	05-Jan
6.51	Coach	Coach	Coach	Soms geen terugkoppeling uit tijdgebrek		z
1.21	Coach	Coach	Coach	Veel kennis van hond en mens		z
9.47	Coach	Coach	Coach	Veel verstand van honden		x
5.39	Coach	Coach	Coach	Voelden goed aan welke thema's er speelden	Prettig	5
5.38	Coach	Coach	Coach	Vulden elkaar goed aan		x
8.22	Coach	Coach	Coach	Weerstand client	Respecteerden behoefte om niet dieper op in te gaan	z
4.15	Coach	Coach	Coach	Werkte toen nog met collega samen		z
7.4	Coach	Coach	Coach	Wist goed om te gaan met niveauverschil	Positief	2
6.49	Coach	Coach	Coach	Wisten goed waar ze over spraken	Jan Fennell	
4.38	Coach	Coach	Coach	Zorg honden stond voorop		2
4.37	Coach	Coach	Coach	Zorgde voor rustmomenten voor honden		2
5.21	Coach	Coach	Coach	Zorgvuldig omgegaan met mens en dier	Kennismaking	2
1.40	Coach	Coach	Coach	Zwakte laten zien	Schept band	z
1.41	Coach	Coach	Coach	Zwakte laten zien	Voelde prettig	z
2.2	Coach	Coach	Rol coach	Begeleiding coach gaf duidelijkheid bij opdracht		z

9.3	Coach	Coach	Rol coach	Bewaakt proces		
2.33	Coach	Coach	Rol coach	Heeft sturende rol		z
9.29	Coach	Coach	Rol coach	Het vertalen		z
2.32	Coach	Coach	Rol coach	Koppeling coach ook belangrijk	Alleen benoemen waarneming is niet genoeg	z
2.36	Coach	Coach	Rol coach	Maakt sfeer ontspannen		z
2.37	Coach	Coach	Rol coach	Maakt sfeer ontspannen	Samen met honden	z
9.32	Coach	Coach	Rol coach	Onmisbaar		z
4.36	Coach	Coach	Rol coach	Stelde grenzen t.b.v. welzijn honden		z
9.27	Coach	Coach	Rol coach	Stelde juiste vraag op juiste moment	Wat gebeurt er nu bij jou?	z
9.28	Coach	Coach	Rol coach	Stelde juiste vraag op juiste moment	Objectieve, onafhankelijke vraag	z
9.31	Coach	Coach	Rol coach	Stuurt proces		z
9.14	Coach	Coach	Rol coach	Taak om spiegel te benoemen		z
2.34	Coach	Coach	Rol coach	Vraagstelling is essentieel		z
8.13	Coach	Mening vooraf	Zelf	Vertrouwen in Anja als coach	Kende Irene nog niet	
7.19	Coachen met dieren	Overeenkomsten dierencoaching	Coaching	Reageren allebei duidelijk op lichaamstaal		
7.18	Coachen met dieren	Verschillen dierencoaching	Coaching	Bij paard moet nog duidelijker in communicatie zijn		
9.7	Coachen met dieren	Verschillen dierencoaching	Coaching	CMH lijkt praktischer dan CMP		
7.17	Coachen met dieren	Verschillen dierencoaching	Coaching	Contact maken met hond makkelijker	Ivm paard	
7.15	Coachen met dieren	Verschillen dierencoaching	Coaching	Honden meer mensgericht dan paarden	Paard is vluchtdier	
2.7	Coachen met dieren	Verschillen dierencoaching	Coaching	Met paarden	Bang voor paarden	
2.8	Coachen met dieren	Verschillen dierencoaching	Coaching	Met paarden	Ervaren via klanten	
2.6	Coachen met dieren	Verschillen dierencoaching	Coaching	Verschil met paarden		
2.0	Coaching	Coachbedrijf	Coaching	CMH	Eigen hond	z
5.1	Coaching	Coachbedrijf	Coaching	CMH	Eigen hond	z
6.2	Coaching	Coachbedrijf	Coaching	CMH	Eigen hond	z
8.1	Coaching	Coachbedrijf	Coaching	CMH	Hond coach	z
2.1	Coaching	Coachbedrijf	Coaching	TTL	Hond coach	z
3.1	Coaching	Coachbedrijf	Coaching	TTL	Hond coach	z
4.1	Coaching	Coachbedrijf	Coaching	TTL	Hond coach	z
7.1	Coaching	Coachbedrijf	Coaching	TTL	Hond coach	z
9.1	Coaching	Coachbedrijf	Coaching	TTL	Hond coach	z
2.2	Coaching	Datum	Coaching	14 september 2011		z
8.2	Coaching	Datum	Coaching	November 2011		≠

6.1	Coaching	Datum	Coaching	13 november 2011		z
9.2	Coaching	Datum	Coaching	April/mei 2011		z
2.0	Coaching	Datum	Coaching	Begin oktober 2011		z
4.2	Coaching	Datum	Coaching	December 2009 - bedrijfsmatig		z
3.2	Coaching	Datum	Coaching	Juni 2011		z
7.2	Coaching	Datum	Coaching	Mei 2011		z
5.2	Coaching	Datum	Coaching	Oktober 2011		z
4.3	Coaching	Datum	Coaching	Voorjaar 2010 – kennismakingsworkshop		z
2.15	Coaching	Doel	Coaching	Doel	Is effect hetzelfde bij CMH als CMP?	
4.55	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Andere deelnemers hebben doelen bereikt	Heel erg lovend over	x
4.52	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Andere deelnemers wel doel	Duidelijke doelen	x
9.45	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Denkt dat CMH kan helpen met bereiken persoonlijke doelstelling	Weet alleen niet hoe	x
1.61	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Bereikt	x
1.63	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Geleerd rustig te maken	x
1.62	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Onzekerheid opheffen niet direct gebeurd	x
1.6	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Doel bereikt	x
2.46	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	CMH kan helpen doelen bereiken	x
2.51	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Hebben van doel kan wel helpen	x
2.52	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Goed om met doel te werken	x
2.53	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Helpt om tot zelfinzicht te komen	x
2.54	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Kan je klanten aan helpen herinneren	x
2.55	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Maakt duidelijk hoe client gegroeid is	x
5.41	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Kunnen werken aan doel	x
5.42	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Kon lastig aarden	x
5.43	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Aarden om dichter bij zichzelf te blijven	x
5.44	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Aan doel kunnen werken	x
5.47	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Nog steeds mee bezig	x
6.3	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Meer inzicht krijgen in eigen gedrag en gedrag hond	x
6.58	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Heb doel wel aangeraakt met CMH	x
8.52	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Denkt dat je wel met doelen zou kunnen werken	x
8.53	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Tot op bepaalde hoogte, daarna zelf mee aan de slag	x
8.54	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Leiderschap zou kunnen	x
6.62	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Weet nog niet of CMH in werk toe kan passen	x
6.63	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Zoekt hoe hond inzetten bij rouwverwerking	xx
6.66	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Persoonlijk thema (on)zekerheid Aan herinnerd	x
3.53	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	CMH kan helpen leerdoel te bereiken	x

5.46	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Grijpt nog steeds naar inzichten midweek terug	x
3.54	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Manager kan problemen in omgang met medewerkers terugzien in CMH	x
3.55	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Manager-typen kunnen met leiderschapsdoelen werken met CMH	x
1.5	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Goed gezien hoe onzekere gedrag te keren	x
5.35	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Handvaten van coaches om thuis te oefenen	x
1.15	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Kunnen oefenen	x
5.36	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Gaat thuis al beter	x
1.6	Coaching	Doel	Effectiviteit CMH	Doel	Gewerkt aan punten om hond te kunnen leiden	x
6.4	Coaching	Doel	Ervaren	CMH	Kijken naar opzet CMH	x
6.47	Coaching	Doel	Ervaren	CMH	Antwoord gekregen over hoe CMH werkt	
6.65	Coaching	Doel	Ervaren	CMH	In keuken kijken is gelukt	
3.51	Coaching	Doel	Ervaren	CMH	Ervaren hoe/wat CMH is	
3.9	Coaching	Doel	Ervaren	CMH	Wat is CMH? Hoe gaat dat?	x
9.44	Coaching	Doel	Ervaren	CMH	Kijken of ze zelf CMH kan gaan toepassen	x
6.57	Coaching	Doel	Formulering	Doel	Van onzekerheid tot zekerheid komen	x
5.4	Coaching	Doel	Formulering	Hoe blijf ik bij mezelf (ook loopbaan)		x
8.51	Coaching	Doel	Zonder doelen gewerkt	Doel	Niet met doelen gewerkt	x
4.48	Coaching	Doel	Zonder doelen gewerkt	Ging zonder doel	Is bevriend met coach	x
3.52	Coaching	Doel	Zonder doelen gewerkt	Ging zonder doel	Had geen vraag over zichzelf	x
6.28	Coaching	Effect coaching	Andere deelnemers	Begrijpt door CMH levenspatronen beter		
6.29	Coaching	Effect coaching	Andere deelnemers	CMH benadrukt thema's		
1.27	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Bangste als eigen hond erbij is		
3.33	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Brengt rode draad in leven naar voren	Bijzonder	
8.43	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Confronterend		
8.28	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Denkt dat het heel veel inzichten geeft		
8.19	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Eigen thema komt naar boven	Die je van jezelf eigenlijk al wel wist	
4.24	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Feedback collega	Zorg goed geaard	
5.32	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Geeft bewustwording		
8.22	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Geeft heel veel inzicht op onderwerp wat al thema voor client is is		
1.28	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Geeft snel hond de schuld		
3.34	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Indien nog niet bewust van geweest, dan was dat tijdens CMH naar voren gekomen		
6.61	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Kijkt nu anders naar mensen die met hond lopen		
6.43	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Kritiek over halsband raakte		
5.45	Coaching	Effect	Inzicht	Mag meer energie naar zichzelf		

		coaching		laten gaan	
4.25	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Na feedback lukte opdracht wel	
4.32	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Niet alleen kwaliteit maar ook valkuilen duidelijk	
1.29	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Niet schuld van hond	Onzin
6.44	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Opmerking halsband bleek negatief bedoeld	
3.31	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Overtuiging 'niet willen omkopen' zegt iets over client	
8.47	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Rennen met 3 honden lukte niet	Dat soort dingen heeft ze altijd wel
5.33	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Stappen zetten om het anders te doen	
3.5	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Succesverhalen vertalen naar de praktijk	
7.31	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Teleurstellend	Niet veel nieuwe inzichten
8.46	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Teveel hooi op vork nemen	Ging met 3 honden rennen
8.48	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Teveel hooi op vork nemen	Zich groter willen voordoen dan ze is
6.45	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Thema uit leven via halsband	Kwam meteen op terug
5.27	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Veel eye-openers	Hoe client is tov hond
5.25	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Verwacht dat honden wel los konden	Naief gedacht
5.26	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Verwacht dat honden wel los konden	Leerzaam, niet zo vanzelfsprekend
3.3	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Wil hond niet omkopen met snoepje	
8.45	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Zag ander rennen met honden	Wilde dat zelf ook kunnen
4.5	Coaching	Effect coaching	Inzicht	Zat ondanks afwezigheid doel er heel snel in	
2.4	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Aanwezigheid is essentieel	x
2.31	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Acceptatie vanuit mens is bij dier iets onvoorwaardelijker dan bij mens	z
2.39	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Actieve rol niet groot	z
2.29	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Als coach feedback geeft, vertelt hond het verhaal	z
4.63	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Andere deelnemer kwam tot emotie door hond	Toonde naar mensen juist weinig emotie
9.19	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Andere testen kun je soms sturen	CMH niet z
4.45	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Bij kennismakingsworkshop ook duidelijke spiegel	Meer individueel bezig
4.23	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Collega onzeker bij aangeven opdracht	Hond wist niet wat gevraagd werd
4.57	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Dieren, kinderen & dronken mannen kunnen niet liegen	Geven waarheid terug z
9.26	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Doelcomponent/relatiecomponent	Confronterend
2.26	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Door honden ontstaat goede sfeer/energie	z
4.34	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Eerste keer was het voor ze nog wat nieuwer	
8.42	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Effect eigen gedrag op hond	Dus eigen gedrag heel inzichtelijk z
1.30	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Eigen hond is onzeker	
9.16	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Gaf gedrag client zo duidelijk terug	8
4.6	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Geeft direct feedback	z

1.75	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Geeft rust		z
6.6	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Geeft valkuil zo makkelijk aan	Bijzonder	
6.39	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Ging opspringen, rollen, niet netjes lopen		
1.77	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Goed idee om hond erbij		
4.61	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Hebben geen boodschap aan woorden en maskers van mensen		
3.42	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Hebben geen oordeel		z
6.36	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Heeft spiegel voorgehouden	Lastig gedrag van client	8
9.12	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Hele pure spiegel is		8
6.59	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Hond	Laat client makkelijk in valkuil stappen	5
8.4	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Hond	Spiegelt gedrag client	z
8.41	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Hond	Inzichtelijk maken gedrag client	z
2.27	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Hond breekt spanning		z
1.78	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Hond geeft rust		z
2.28	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Hond is ijsbreker		z
2.3	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Hond is puur		z
1.32	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Hond soms wel zelfverzekerd		
4.59	Coaching	Effect coaching	Rol hond	In korte tijd dringt door tot kern		5
2.43	Coaching	Effect coaching	Rol hond	In sessie van 1 uur hoeft hond maar 5-10 min ingezet te worden		
2.44	Coaching	Effect coaching	Rol hond	In uur 5-10 min met hond, rest zou met coach kunnen		z
4.42	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Is bijna wat jij erin stopt		z
4.41	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Is spiegel van gedrag		8
3.48	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Is zonder oordeel		z
9.21	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Je kan je niet echt verschuilen		z
4.62	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Kan alleen maar eerlijk zijn		z
7.36	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Kreeg duidelijk terug wat hij in hond stopte	Enthousiasme/afstandelijkheid	8
6.41	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Kregen ander beeld van client	Raakte client	
9.2	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Krijgt glashard terug wat effect van gedrag is		8
4.64	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Kwam door frustratie tot emotie		
3.43	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Leeft in het moment	Vergeet 5 min later dat je boos was	
9.13	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Mensen hebben vaak behoefte aan objectiviteit	Dier geeft rechtstreeks terug	z
3.21	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Met eigen honden geen verrassingseffect		
3.2	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Met vreemde honden werken	Vond ze goed	
3.22	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Met vreemde honden werken	Werk je heel erg vanuit jezelf	
4.35	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Niet zo onbevangen door verleden	Toch relaxed	
2.42	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Onderschat niet wat het met de hond doet		

3.44	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Onvoorwaardelijk	Liefde en trouw	
9.22	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Ook al zou je faken, dan krijg je dat terug		z
1.76	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Reageert anders dan mens		
1.77	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Samen zijn geeft rust		z
3.41	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Speelt aanvullende rol bij doelgroep kinderen in hulpverlening		
1.57	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Spiegel thema onzekerheid		
4.43	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Spiegel was duidelijk		8
6.38	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Toonde gedrag dat client niet wilde		
4.58	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Veel poespas weg i.t.t. andere coachmanieren		8
7.16	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Vleeseters		
8.5	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Voorgehouden spiegel frustreert	Heb ik dat nou nog niet opgelost?	8
3.23	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Weerstand bij hond roept vragen op over zelf		
2.41	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Weinig oefeningen nodig om veel resultaat te bereiken		z
4.22	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Wilde bij collega niet door hoepel springen		
6.4	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Wilde hond corrigeren		
3.47	Coaching	Effect coaching	Rol hond	Zal kind niet teleurstellen of schaden		
8.2	Coaching	Effect coaching	Weerstand	Terugkoppeling thema	Dit wil ik niet horen	
8.21	Coaching	Effect coaching	Weerstand	Thema was bekend	Wilde niet dieper op ingaan	
9.43	Coaching	Ervaring	Andere deelnemers	Al van nature enthousiast over CMH		
7.33	Coaching	Ervaring	Andere deelnemers	Bange leden op eind niet meer zo bang	Waardevol	
9.42	Coaching	Ervaring	Andere deelnemers	Hadden zelf allemaal honden	Keken ook vanuit coachrol	
6.24	Coaching	Ervaring	Andere deelnemers	Heeft emotie losgemaakt	Ook bij andere klanten	
7.32	Coaching	Ervaring	Andere deelnemers	Twee leden bang voor honden	Op eind toch onbevangen met honden	
4.3	Coaching	Ervaring	Andere deelnemers	Valkuilen worden snel zichtbaar	Opvallend voor iedereen	
1.9	Coaching	Ervaring	Inzicht	Angst overgebracht op hond		
1.4	Coaching	Ervaring	Inzicht	Direct aan hond merken		
1.7	Coaching	Ervaring	Inzicht	Direct merkbaar geen probleem tussen honden		
1.10	Coaching	Ervaring	Inzicht	Door meditatie zelf rustig en hond rustig		
1.18	Coaching	Ervaring	Inzicht	Erg gespannen indien kennismaking samen met hond		
5.34	Coaching	Ervaring	Inzicht	Ervaren dat het ook anders kan		
5.3	Coaching	Ervaring	Inzicht	Gedrag client naar hond toe hetzelfde als gedrag moeder naar client toe	Verstikkend	
5.31	Coaching	Ervaring	Inzicht	Gedrag client naar hond toe hetzelfde als gedrag moeder naar client toe	Had absoluut niet in de gaten	
1.48	Coaching	Ervaring	Inzicht	Gezien hoeveel negeren doet met hond		
1.56	Coaching	Ervaring	Inzicht	Hond verwacht sturing		

1.12	Coaching	Ervaring	Inzicht	Hond wordt niet aangevallen	Bijzonder	
5.29	Coaching	Ervaring	Inzicht	Is beschermend naar hond		
1.50	Coaching	Ervaring	Inzicht	Laat zien wie ik ben		
1.50	Coaching	Ervaring	Inzicht	Moet boven hond staan		
1.50	Coaching	Ervaring	Inzicht	Negeren hond		
4.46	Coaching	Ervaring	Inzicht	Oververantwoordelijk voelen voor welzijn hond	Hond dus niet met client bezig	
1.33	Coaching	Ervaring	Inzicht	Soms ook zelfverzekerd		
1.31	Coaching	Ervaring	Inzicht	Spiegel	Hond en baas onzeker	
1.34	Coaching	Ervaring	Inzicht	Spiegel van hond		
8.49	Coaching	Ervaring	Inzicht	Teveel hooi op vork nemen	Herkenbaar in interventie met honden	
1.66	Coaching	Ervaring	Inzicht	Veel door gegroeid		
6.42	Coaching	Ervaring	Inzicht	Vind het belangrijk hoe anderen client zien	Raakte client	
1.59	Coaching	Ervaring	Inzicht	Zelf rustig blijven als andere honden los lopen		
1.3	Coaching	Ervaring	Inzicht	Zelf rustig dan hond ook rustig		
1.19	Coaching	Ervaring	Inzicht	Zonder hond beter concentreren		
7.6	Coaching	Ervaring	Team	Uitstekend ontvangen		
6.27	Coaching	Ervaring	Zelf	Al geraakt bij introductieoefening		
4.51	Coaching	Ervaring	Zelf	Bevestiging dat CMH goed werkt en waardevol is		
3.35	Coaching	Ervaring	Zelf	Bevestiging dat CMH werkt		
2.18	Coaching	Ervaring	Zelf	Bewustwording door vraagstelling	Waarom nou juist die hond gekozen?	
3.32	Coaching	Ervaring	Zelf	Brengt rode draad in leven naar voren	Verrassend	
1.46	Coaching	Ervaring	Zelf	Confronterend		
1.25	Coaching	Ervaring	Zelf	Dag erna honden los	Onvoorstelbaar	
3.14	Coaching	Ervaring	Zelf	Dingen uit reflectie coachopleiding kwamen bij CMH terug		
3.11	Coaching	Ervaring	Zelf	Dingen waren herkenbaar		
1.53	Coaching	Ervaring	Zelf	Dit was zo merkbaar	Heel prettig	
2.19	Coaching	Ervaring	Zelf	Effect CMH kwam al in begin naar voren		
6.37	Coaching	Ervaring	Zelf	Ervaring met honden	Weet wel hoe met hond moet lopen	
9.24	Coaching	Ervaring	Zelf	Ervaringsgericht	Oefeningen ankeren	
9.25	Coaching	Ervaring	Zelf	Ervaringsgerichte zorgt ervoor dat je stappen kan zetten in praktijk		
3.15	Coaching	Ervaring	Zelf	Frappant		
6.25	Coaching	Ervaring	Zelf	Geconfronteerd met thema's in leven		
8.74	Coaching	Ervaring	Zelf	Ging te snel te diep	Voor client	5
1.23	Coaching	Ervaring	Zelf	Goede start		
1.26	Coaching	Ervaring	Zelf	Grote honden aanwezig		
2.24	Coaching	Ervaring	Zelf	Heel erg gegrepen door CMH		
6.32	Coaching	Ervaring	Zelf	Heel interessant		
9.17	Coaching	Ervaring	Zelf	Heel leuk	Heel bijzonder	
5.17	Coaching	Ervaring	Zelf	Heel prettig		
7.52	Coaching	Ervaring	Zelf	Hele leuke middag		
3.12	Coaching	Ervaring	Zelf	Herkenbaar	Bewijs dat het werkt	
2.23	Coaching	Ervaring	Zelf	Hoeveelheid inzichten in korte tijd	T.o.v. reguliere coaching	5

6.26	Coaching	Ervaring	Zelf	Hond laat thema's in 1 minuut duidelijk zien	Verbaasd	
1.47	Coaching	Ervaring	Zelf	Hond werd echt genegeerd		
6.3	Coaching	Ervaring	Zelf	In groep ook zo snel effect	Vergeleken met 1-op-1	5
5.2	Coaching	Ervaring	Zelf	In korte tijd veilige omgeving gecreeerd	Goed	
9.15	Coaching	Ervaring	Zelf	Is zo zuiver		
6.53	Coaching	Ervaring	Zelf	Je kan niet alles op 1 dag uitdiepen	Heeft meer tijd nodig	
5.28	Coaching	Ervaring	Zelf	Kan ze wat mee		
1.20	Coaching	Ervaring	Zelf	Kennismaking was relaxt		
6.34	Coaching	Ervaring	Zelf	Kon wel met emotie omgaan	Emotie kwam achteraf	
6.21	Coaching	Ervaring	Zelf	Kwam over als gewoon een leuke dag		
7.23	Coaching	Ervaring	Zelf	Kwam vrij snel tot kern		x
1.24	Coaching	Ervaring	Zelf	Langzame kennismaking honden ging goed		
2.16	Coaching	Ervaring	Zelf	Leuk dat je niet per se een onderwerp mee hoeft te nemen		
4.44	Coaching	Ervaring	Zelf	Leuke afsluiting met kernkwaliteiten		
2.22	Coaching	Ervaring	Zelf	Leuke ervaring		
4.29	Coaching	Ervaring	Zelf	Met paar opdrachten zie je heel veel		
8.24	Coaching	Ervaring	Zelf	Mooi dat inzicht, maar nu?		
8.67	Coaching	Ervaring	Zelf	Mooi om mee te maken		
6.31	Coaching	Ervaring	Zelf	Na rondje lopen ieders thema duidelijk in groep	Vergeleken met 1-op-1	
1.49	Coaching	Ervaring	Zelf	Oefening was verhelderend		
7.29	Coaching	Ervaring	Zelf	Oefeningen	Grappig	
5.48	Coaching	Ervaring	Zelf	Oefeningen ankeren beter dan bv theorieles		
7.35	Coaching	Ervaring	Zelf	Ondanks geen nieuwe inzichten	Ervaring met honden wel leuk	
4.21	Coaching	Ervaring	Zelf	Opdrachten gingen goed		
8.68	Coaching	Ervaring	Zelf	Persoonlijk veel aan gehad		
9.23	Coaching	Ervaring	Zelf	Prikkelend	Motiverend	
6.23	Coaching	Ervaring	Zelf	Raakt mensen in thema's	Niet verwacht	
7.25	Coaching	Ervaring	Zelf	Speelse oefeningen	Heel leuk	
7.38	Coaching	Ervaring	Zelf	Spiegelen is voor client natuurlijk gedrag	Open deur	
7.37	Coaching	Ervaring	Zelf	Spiegelervaring niet bijzonder	Reeds ervaren met paard en honden thuis	
1.16	Coaching	Ervaring	Zelf	Veel rust		
1.14	Coaching	Ervaring	Zelf	Verschil ervaren lezen/doen		
8.23	Coaching	Ervaring	Zelf	Vraag: hoe ga je thema nu oplossen?	Ook tijdgebrek	
7.34	Coaching	Ervaring	Zelf	Was al heel bekend met kernkwadrant	Weinig nieuws in CMH	
1.55	Coaching	Ervaring	Zelf	Werkte heel goed		
8.19	Coaching	Ervaring	Zelf	Wilde spiegel niet in groep delen	Confronterend	
8.44	Coaching	Ervaring	Zelf	Zag ook lol van in		
8.26	Coaching	Ervaring	Zelf	Zou best nog eens verder over willen praten	Met Anja	
1.22	Coaching	Ervaring	Zelf	Zou zelf nooit opgekomen zijn		
1.58	Coaching	Gedrag client	Zelf	Twijfelend		
1.52	Coaching	Gedrag	Zelf	Wist niet meer met happen om		

		client		te gaan	
4.47	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Andere manier teambuilding-kennismakingsworkshop, maar net zo helder	
2.25	Coaching	Opzet coaching	Coaching	CMH is buiten	Heel mooi
8.39	Coaching	Opzet coaching	Coaching	CMH/CMP goed hulpmiddel in begin	Daarna echt eraan werken 1-op-1
3.26	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Coachmodellen geïntegreerd in CMH	
7.28	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Coachmodellen geïntegreerd in CMH	Kernkwadrant
7.42	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Denkt dat het voor veel mensen bereikbaarder is	CMP vaak duurder
2.17	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Door wandeling tijd om over vraag na te denken	Leuk
7.3	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Duurde een middag	
1.17	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Eerst kennismaking zonder honden	Goede zet
8.71	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Feedback meer koppelen aan rol binnen team	Gaat vrij diep op persoonlijk niveau
7.45	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Geschikt voor zakelijke markt	
8.25	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Grote groep en weinig tijd	Niet door kunnen pakken op thema
4.69	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Locatie belangrijk	Moet groot genoeg zijn
5.23	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Maatwerk	Heel prettig
1.47	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Meditatieoefening	
7.26	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Mix theorie/praktijk	Erg leuk
5.24	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Naast programma ook eigen ruimte/tijd	Zorgt voor ontspannen sfeer
3.28	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Om de beurt met een hond aan de gang	
7.27	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Ook voor mensen zonder kennis over kernkwadranten goed te volgen	Heel leuk
4.18	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Opzet	Kennismaking, doelen, verwachtingen, oefeningen
4.19	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Opzet	Individuele opdrachten met feedback van groep
4.2	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Opzet	Bij nood kon hulp teamleden vragen
3.25	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Opzet duidelijk	
2.38	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Opzet helder	Voorstander van simpel houden
3.29	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Proberen contact te krijgen met hond	Mocht hele trucendoos gebruiken
4.4	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Teamcoaching	
7.3	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Teamcoaching	
8.75	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Terugkoppeling/interventies liever meer naar team	Ipv het individu
4.17	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Was op locatie	
9.11	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Was specifiek voor coaches en loopbaanadviseurs	Voor professionals die kennis willen maken met nieuwe tools
8.4	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Woodshedding	Pilot
8.5	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Woodshedding	Creëren samenwerkingsrelatie
8.6	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Woodshedding	Bedrijfsmatig
8.7	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Woodshedding	Twee dagen opsluiten

8.8	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Woodshedding	CMH onderdeel	
8.9	Coaching	Opzet coaching	Coaching	Woodshedding	CMH onderdeel 2 uur	
6.2	Coaching	Opzet coaching	Informatie vooraf	Mocht uitgebreider	Maakt veel thema's los	
8.69	Coaching	Opzet coaching	Samenwerking	Nog wat aandachtspuntjes		
5.53	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Coaching	CMH een van de vele hulpmiddelen	Kies instrument wat bij je past	3
3.49	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Doelgroep kinderen in hulpverlening	Leren zelfvertrouwen en vertrouwen in anderen		x
3.45	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Doelgroep kinderen in hulpverlening	Zijn al zo beschadigd		x
3.46	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Doelgroep kinderen in hulpverlening	Zijn teleurgesteld in mensen		x
1.73	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Angst voor honden aanleiding coaching		x
9.38	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Angst voor onbekende komt ook voor bij reguliere coaching		
9.39	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Angst voor onbekende komt ook voor bij reguliere coaching	Kenmerk kritische client	x
6.7	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Bij angst of weerstand anders aanpakken		x
7.5	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	CMH ga je doen als je daar interesse in hebt	Filter je zelf al in	3
2.49	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	CMH ook voor mensen die niks met honden hebben		9
8.38	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Coaching liever regulier omdat ze niet zo aangetrokken is tot honden	Zou meer open staan voor CMP	4
8.65	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Deed toch mee aan CMH uit nieuwsgierigheid		9
5.5	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Denkt dat het effectief kan zijn		9
6.69	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Direct met hond aankomen bij verkeerde doelgroep roept verzet op		x
8.59	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Drempel om wat te gaan doen ligt hoger		3
3.58	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Effect hangt af in hoeverre iemand ervoor open staat		4
3.59	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Effect hangt af in hoeverre iemand ervoor open staat	Is bij elke vorm van coaching het geval	4
3.6	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Effect hangt af van commitment client		4
7.47	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Groot probleem qua open kunnen stellen		9
2.5	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Hond is puur een middel, een methodiek		4
7.48	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Indien niet openstellen	Kunnen dan feedback niet opvangen van hond	x
6.69	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Kan bij intakegesprek mogelijkheid CMH opperen		x
8.57	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Kan wel effectief zijn voor doelgroep	Heeft zelf nl ook niet zoveel mee	9
9.35	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Kunnen baat hebben bij CMH		9
6.67	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Mensen die niks met honden hebben, willen niet CMH		x
5.51	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Mensen moeten wel voor open staan		4
5.54	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Minder snel CMH kiezen		4
5.52	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Misschien andere benadering		x

7.49	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Niet openstellen kan ernstige belemmering zijn	4
1.72	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Ook voor mensen die niet aangetrokken zijn tot honden	9
3.57	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Ook voor mensen die niet aangetrokken zijn tot honden	9
9.18	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Ook zij komen zichzelf tegen	Prickelt om ermee aan de slag te gaan
7.46	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Op inzichtgebied geschikt	9
9.37	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Soms aan de slag met angst voor dieren of onbekende	
9.4	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Verwacht dat coaching bij weerstand anders uit zal zijn	Geen ervaring mee
9.41	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Verwacht dat weerstand, wanneer goed begeleid, juist veel uit kan halen	x
6.67	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Vroeg zich zelf ook af	x
6.68	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Weet niet	x
8.66	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Zat beetje druk achter om mee te doen	x
4.65	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Zelf gezien dat CMH ook werkt bij mensen die uitgesproken niets met honden hebben	9
8.58	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Zijn goede inzichten	Ook voor mensen die niet zoveel met honden hebben
8.6	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Zullen niet zo snel gaan CMH	Tenzij overtuigd door kennis met goede ervaring
9.36	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Indien niets met honden	Zullen ook spiegel voor zich krijgen	Wat doe ik met dingen die ik niet leuk vind?
	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Mensen die honden leuk vinden	Ook zij komen zichzelf tegen	Prickelt om ermee aan de slag te gaan
1.74	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Met name voor mensen die het moeilijk hebben		
1.74	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Voor burnout		
8.72	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Zakelijk	Goed middel als je al vergaande samenwerking hebt	
8.7	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Zakelijk	Is het wel geschikt om zoiets in beginstadium van relatie te doen?	Gaat vrij diep op persoonlijk niveau
8.73	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Zakelijk	Zakelijke relatie eerst verder opbouwen	Voordat persoonlijke dingen besproken worden
8.33	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Zelf - Wil reguliere coaching	Niet verder werken mbv CMH	CMH goed om inzichtelijk te maken, niet om door te pakken
8.34	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Zelf - Wil reguliere coaching	Niet verder werken mbv CMH	Waarschijnlijk ook persoonsafhankelijk
8.35	Doelgroep CMH	Doelgroep CMH	Zelf - Wil reguliere coaching	Niet verder werken mbv CMH	Beetje angstig voor honden
3.27	Hond	Coaching	Hond	Drie verschillende honden aanwezig	
4.39	Hond	Coaching	Hond	Vonden het leuk om te mogen werken	
4.4	Hond	Coaching	Hond	Wilden graag werken	
1.51	Hond	Gedrag hond	Hond	Gaat over grenzen heen	
1.46	Hond	Gedrag hond	Hond	Hapt om aandacht	
9.33	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber	xx
9.5	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber	xx

5.15	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber	Absoluut	x
6.1	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber	Door vorige hond geleerd hoeveel hond voor mens kan betekenen	xxxx
4.13	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber	Enige in team die liefhebber was	xxx
6.18	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber	Hond hielp met verwerking verlies vrouw	
3.7	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber	Is zelf hondentrainer/honden hobby	xxxxx
613	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber	Honden zijn onvoorwaardelijke liefde	xxxx
2.48	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber		x
3.1	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber	Absoluut	xxxxx
4.12	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber	Heel erg	xxx
6.12	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber		xxxx
6.16	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber	Jarenlang geen hond ivm wens vrouw; Na dood direct hond	xxxx
6.17	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber	Labrador heeft veel vol client en kinderen betekend	xxxx
5.16	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber	Opgegroeid met hond	x
6.14	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Is hondenliefhebber	Vanaf jeugd betekenen honden veel	xxxx
8.37	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Niet echt hondenliefhebber		zz
8.36	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Niet echt hondenliefhebber	Spannend als honden onrustig worden	zz
7.24	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Niet echt hondenliefhebber	Niet specifiek	zz
1.70	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Niet echt hondenliefhebber	Hond gekomen als troosthond	zz
1.69	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Niet echt hondenliefhebber		zz
1.71	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Liefhebber honden	Niet echt hondenliefhebber	Verder niet aangetrokken tot honden	zz
9.59	Negatief CMH	Negatief CMH	Negatief CMH	Diversiteit honden	Coaches CMH samenwerken	z
9.56	Negatief CMH	Negatief CMH	Negatief CMH	Diversiteit/uiterlijk hond heeft invloed	Mensen hebben soms voorkeur	z
5.55	Negatief CMH	Negatief CMH	Negatief CMH	Nee	Als positief ervaren	z
6.52	Negatief CMH	Negatief CMH	Negatief CMH	Nee		z
9.54	Negatief CMH	Negatief CMH	Negatief CMH	Nee		z
7.51	Negatief CMH	Negatief CMH	Negatief CMH	Nee	Totaal niet	z
4.67	Negatief CMH	Negatief CMH	Negatief CMH	Nee	Kon geen negatieve dingen over CMH bedenken	z
9.55	Negatief CMH	Negatief CMH	Negatief CMH	Onderschatte moeilijkheid vanwege kleine honden		z
9.57	Negatief CMH	Negatief CMH	Negatief CMH	Vindt diversiteit honden echter geen belemmering	Juist prettig	z
9.58	Negatief CMH	Negatief CMH	Negatief CMH	Vindt diversiteit honden echter geen belemmering	Moet wel als coach rekening mee houden	z
5.1	Verwachting CMH	Interesse	Verwachting CMH	Interesse	Hobbymatig	z
5.11	Verwachting CMH	Interesse	Zelf	Interesse	Misschien ook beroepsmatig	z

4.66	Verwachting CMH	Mening achteraf	Ander	Criticus achteraf verrast	Vond het leuk	z
4.65	Verwachting CMH	Mening achteraf	Ander	Criticus had wel wat aan gehad ondanks verwachting		z
4.31	Verwachting CMH	Mening achteraf	Ander	Naderhand iedereen "het werkt dus echt"		z
4.33	Verwachting CMH	Mening achteraf	Ander	Naderhand trok iedereen bij		z
4.56	Verwachting CMH	Mening achteraf	Ander	Opvallend dat iedereen meer uit CMH gehaald dan van tevoren verwacht		z
4.28	Verwachting CMH	Mening achteraf	Ander	Sommige leden sceptisch	Gaandeweg toch meer uitgehaald dan verwacht	z
4.26	Verwachting CMH	Mening achteraf	Ander	Werd door team wisselend ontvangen		z
4.54	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Achteraf confronterend op goede manier		z
7.43	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Denkt dat het voor veel mensen laagdrempeliger is	Positief	x
1.67	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Insteek op mens, niet op hond		x
8.55	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Is bevestigd	Dat honden/paarden een hulpmiddel kunnen zijn in coaching	4
8.56	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Is bevestigd	Dieren kunnen gedrag spiegelen	4
9.49	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Is bevestigd		4
9.52	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Is bevestigd	Als het bij mij werkt, werkt het bij anderen ook	4
2.45	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Is bevestigd		4
1.65	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Meer gesleuteld aan zelf dan aan hond		x
6.46	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Niet veranderd		4
3.36	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Niet veranderd	Wens versterkt om zelf te doen	4
5.49	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Nog enthousiaster		4
9.53	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Nog meer overtuigd dat het werkt		4
9.5	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Op positieve manier verrast		4
4.53	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Tegen verwachting in toch inzichten gekregen		
1.64	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Verwachting	Boven verwachting	z
2.4	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Verwachting	Gehoopt te ervaren wat ze heeft ervaren	4
1.64	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Verwachting	Dacht meer met de hond te maken zou hebben	x
7.44	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Vindt het een aanrader als teamuitje	Positief	x
7.22	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Vond het achteraf wel effectief		x
7.41	Verwachting CMH	Mening achteraf	Zelf	Weet nu dat het bestaat		x
4.27	Verwachting CMH	Mening vooraf	Ander	Sommige leden "het zal wel"	Lacherig	1
4.27	Verwachting CMH	Mening vooraf	Ander	Sommige leden heel veel zin in	Vonden zinvol	1
4.9	Verwachting CMH	Mening vooraf	Ander	Verwachting	Geen duidelijk beeld bij	4
4.1	Verwachting CMH	Mening vooraf	Ander	Verwachting	Focus op iets leuks samen doen	x
4.11	Verwachting CMH	Mening vooraf	Ander	Verwachting	Open	5
8.11	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Aanname CMH/CMP vergelijkbaar		x

2.3	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Blanco	Open	5
7.21	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Had vooraf geen idee over effectiviteit		4
7.2	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Open verwachting	Open	5
8.17	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Spannend	Bloot moeten geven in vreemde groep	1
8.18	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Spannend	Wilde spiegel misschien niet met mannen delen	1
9.51	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Sprak heel erg aan		x
8.16	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Verwacht dat het effectief zou zijn	In ieder geval op persoonlijk niveau	2
9.3	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Verwacht tools te krijgen hoe je hond kan inzetten bij coachen		7
3.5	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Verwachting	Coachopleiding gedaan	
6.5	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Verwachting	Meer inzicht krijgen in eigen gedrag en gedrag hond	
6.6	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Verwachting	Kijken naar opzet CMH	7
3.4	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Verwachting	Bekend met reguliere coaching	x
3.8	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Verwachting	Hoe zou het zijn om honden en coachen te combineren	x
3.16	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Verwachting	Niet echt	4
3.17	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Verwachting	Open	5
3.18	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Verwachting	Dacht wel dat het zou werken	2
3.19	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Verwachting	Positief over effectiviteit CMH	2
5.3	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Verwachting	Open	5
5.4	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Verwachting	Wilde er wel meer van weten	7
1.1	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Verwachting	Inzicht interactie met eigen hond	x
8.14	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Weet dat dieren heel sensitief kunnen zijn		x
8.3	Verwachting CMH	Mening vooraf	Zelf	Woodshedding	Begin onduidelijk	4
7.14	Verwachting CMH	Voorkennis	Verwachting CMH	Ziet eigen paard als coach		3
2.5	Verwachting CMH	Voorkennis	Zelf	Eerdere ervaring met paardencoaching		3
8.1	Verwachting CMH	Voorkennis	Zelf	Ervaring spiegelen met paarden	Thema leiderschap	3
8.12	Verwachting CMH	Voorkennis	Zelf	Goede verhalen over gehoord	Van Peter	x
7.13	Verwachting CMH	Voorkennis	Zelf	Heeft paardencoaching gedaan		3
7.11	Verwachting CMH	Voorkennis	Zelf	Is bekend met paardencoaching	Heeft zelf paard	3
5.4	Verwachting CMH	Voorkennis	Zelf	Voorkennis	Via netwerkbijeenkomst	x
5.9	Verwachting CMH	Voorkennis	Zelf	Voorkennis	Eerste lesdag spiegeltraining gehad voor aanvang midweek	
5.14	Verwachting CMH	Voorkennis	Zelf	Voorkennis	Ervoor gespiegeld met honden van Hondenspiegel	1
7.12	Verwachting CMH	Voorkennis	Zelf	Was benieuwd naar verschillen CMH/CMP		3
8.15	Verwachting CMH	Voorkennis	Zelf	Weet dat dieren gedrag goed kunnen spiegelen		x

Tabel 29. Taxonomie van de topicinterviews. “Fr.” staat voor fragment, waarbij het cijfer voor de punt het interview nummer aangeeft (1 t/m 9) en het cijfer achter de punt het fragmentnummer binnen dat interview.

VI. AUTHENTICITEITVERKLARING

Authenticiteitverklaring

Hierbij verklaar ik stellig

1. dat ik dit (onderzoeks)rapport zelf geschreven heb, zonder hulp van derden;
2. dat ik in mijn verslag alle directe, letterlijke citaten uit de literatuur en alle indirecte citaten en ideeën van andere auteurs aangegeven en vermeld heb.

Ik ben mij er volledig van bewust dat schending van deze verklaring negatieve consequenties voor mij kan hebben (zoals het afnemen van studiepunten).

In geval fraude kan worden aangetoond, ben ik aansprakelijk voor de kosten van het onderzoek.

Plaats, datum 28 september 2011

Naam: Evelien Joan Tewes

Studentnummer: 2115945

Handtekening: